

ΕΘΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

ΑΝΑΤΡΟΦΗ — ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ — ΓΡΑΜΜΑΤΑ — ΕΠΙΣΤΗΜΑΙ

ΚΑΛΑΙ ΤΕΧΝΑΙ — ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ

ΕΤΟΣ Β' — 1899

[Τυπται δραχ. 7]

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ — ΕΚΔΟΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΡΟΣΙΝΗΣ

10 — ΟΔΟΣ ΠΑΡΘΕΝΑΓΩΓΕΙΟΥ — 10

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ

Ἡ αὐτενέργεια ἐν τῇ μαθήσει (κατὰ τὸν Σπένσερ) Σελ. 17.—Ἡ ἀνατροφή τῆς γυναίκης (κατὰ τὸν Ζουφρίδα) 25, 52, 76, 91, 107.—Ἡ ποίησις ἐν τοῖς σχολείοις ὑπὸ Γ. Μπουκουβάλα 49.—Τὸ Γκαίτσιο Γυμνάσιον ἐν Φραγκφούρτῃ ὑπὸ Φ. Γεωργαντέ 68.—Ἀγωγή καὶ κληρονομικότης (κατὰ τὸν Γαυγιώ) 73.—Ρωσικόν λύκειον 81.—Ἡ ἀγωγή τοῦ παιδός (κατὰ τὸν Γκίρμι) 84, 98.—Τὸ παιδί ὑπὸ Γ. Μπουκουβάλα 143.—Σχολικαὶ ἀναμνήσεις 129.—Ἡ σκληρογυγία (κατὰ τὸν Όππελ) 139.—Ἡ ἠθικὴ ἀγωγή (ἐκ τῶν τοῦ Σπένσερ) 145, 163, 183, 194, 214.—Τὸ πρότυπον γυμνάσιον τῆς Βουδαπέστης 155.—Ἐκπαιδευτικὴ μεταρρύθμισις 168.—Παιδαγωγικὸν διαγώνισμα (τὸ βραβευθὲν ὑπὸ τῶν κριτῶν) ὑπὸ Π. Λιβαδά 177.—Τὰ ἀργαία κειμήλια 193.—Ἡ ἀσταγὸς ἀνατροφή τῶν νεανίδων (κατὰ τὸν Δυρρηλιούρ) 202.—Ἡ παιδαγωγία καὶ τὰ ζῶα 209.—Ἡ σχολικὴ πειθαρχία ὑπὸ Α. Κωνσταντινοπούλου (226, 246).—Ἰσχυαίησις πρὸς τὰς μητέρας (κατὰ τὸν Δυρρηλιούρ) 227.—Ἡ ἠθικὴ ἀγωγή ἐν ἐλευθέρῃ πολιτείᾳ 257, 281.—Ἡ ἐκπαίδευσις καὶ ὁ τύπος ἐν Βουλγαρίᾳ (κατὰ τὸν Α. Γουβερνάτῃ) 275, 294.—Πνευματικὴ ὑγιεινὴ (κατὰ τὸν Ἐλβετὸν Ιατρὸν Φερρέρ) 337.—Αἱ γυμναστικαὶ πρῶδοι ἐν Ἑλλάδι 363.—Ἡ σωματικὴ γυμναστικὴ (376)

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑ, ΘΘΙΚΑ

Τὸ ἐπιστημονικὸν πνεῦμα (κατὰ τὸν Α. Κραβζ) Σελ. 4, 22.—Ἡ ψῆφος τοῦ πολίτου 65.—Ἡ φῶρος τοῦ αἵματος 97.—Ἡ εὐτυχία (κατὰ τὸν Λούμπου) 125.—Τὸ στρατιωτικὸν καθῆκον (κατὰ τὸν Α. Βουτρού) 131, 150.—Σκέψεις συγγραφείας (ἐκ τῶν τοῦ Α. Δαυδά) 143.—Ἡ Κυριακὴ ἀργία 161.—Ἡ ἀξία τοῦ χρόνου (κατὰ τὸν Λούμπου) 198.—Ἡ ἀργία καὶ αἱ πόλεις 241.—Πνευματικὴ ποτὰ 273.—Τὰ κλέφτικα τραγῳδία ὑπὸ Γ. Κ. Κουλοδήμου 284.—Ἡ ἐργασία ἐν ταῖς φυλακαῖς 321.—Ἡ νόμος τῆς ἐργασίας καὶ ὁ νόμος τῆς ἀργίας (κατὰ τὸν Γ. Μουσιό) 325.—Ἡ δόλος—Ἡ ἐρήνη (ποικίλαι γνῶμαι) 342.—Ἡ ἀπολογία τοῦ πολέμου 359.—Ἡ χάρις (κατὰ τὸν Σπένσερ) 458.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ, ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ

Τὸ λήξαν ἔτος Σελ. 2.—Α. Συγγρός 65.—Τὸ βουλευτήριον τῆς Τροϊζήνης (ἐκ τῶν τοῦ Ν. Δραγουμῆ) 105.—Οἱ λόγοι τῆς Κωνσταντινουπόλεως (κατὰ τὸν Βοινὴ) 139.—Σκέψεις ποιητοῦ ὑπὸ Χ. Αντίου 246.—Ἡ Σολωμὸς καὶ ἡ Ἰταλικὴ γραμματολογία ὑπὸ Σ. Δὲ Βιάκη 268.—Φίλιππος Ἰμμ. Φέλεμπεργ, 278, 299, 310.—Τὸ Ἰπουργεῖον τῆς Παιδείας ὑπὸ Χ. Αντίου 305.—Παῦλος Ζανὴ ὑπὸ Α. Αισμίδου Κυριακοῦ 355.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ

Ἡ ἐσπερινὴ ἀνάπαυσις (κατὰ τὸν Γρατῆ) Σελ. 42.—Ἡ γυμνοθεραπεία (κατὰ τὸν Βαρνὴ) 57.—Ἡ δικαιοσύνη τῶν ζώων 60.—Ἀσυμμετρία αἰσθησεων 109.—Ἡ γυμνὴ τῆς θράσεως (κατὰ τὸν Τρουσσά) 172.—Ἡ γυμνὴ σπουδαιότης τῶν δασκῶν (κατὰ τὸν Ἐβερμάγερ) 307, 323.—Τὸ ἀστεροβόλι (ἐπ' ἀγγλικῶ) ὑπὸ Αλ. Πάλλη 315.

ΠΕΡΙΗΓΗΣΙΣ, ΓΕΟΓΡΑΦΙΑ

Ὀδοιπορικαὶ ἀναμνήσεις ὑπὸ Α. Χρυσοβαλόνῃ Σελ. 24, 45.—Ἡ ἀγροτικὸς βίος ἐν Ἀγγλίᾳ 117.—Περι-

πέτειαι περιηγητοῦ 242, 264, 284.—Τὸ νησί τῆς Μουτλήνης (κατὰ τὸν Ράουζ) ὑπὸ Α. Ἐφραζιώτῃ 329.—Ἡ ἀγγλικὸς στρατὸς 339, 360.—Ἀδελφὸς (ἐπ' ἀγγλικῶ) ὑπὸ Αλ. Πάλλη 364.—Ἡ πατρὶς τοῦ Ἰησοῦ (ἐκ τῶν τῆς Ματθιᾶδος Σερῶ) 369.

ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

Ὁ υἱὸς τοῦ μηχανικοῦ (κατὰ τὸν Drungole) Σελ. 7.—Ἡ θάλασσα ὑπὸ Α. Καραβίτου 18, 39.—Ἡ δάμαλός μου ὑπὸ Κ. Τοπάλη 87.—Τὸ πετραμένον (ἐκ τῶν τοῦ Λέρμονταφ) 101.—Ἡ λαγύρα τοῦ Γερανόστη ὑπὸ Α. Ἐφραζιώτῃ 141.—Ἡ τριτάτιον ὑπὸ Ἀλεξάνδρου Παπαδοπούλου 148.—Ἡ μικρὸς σκοπὸς (ἐκ τῶν τοῦ Δὲ Ἀμύτση) 170.—Συμπέθερος ὑπὸ Δ. Βικέλα 225.—Ἡ Μόζρα (ἐκ τῶν τοῦ Κ. Μεταξά Ποδοπόρτου) 290.—Ἡ Βασιλεὺς Ἀλεξάνδρος (ἐκ τῶν τῆς Ἀλεξάνδρου Παπαδοπούλου) 332.—Ἡ εὐλογημένη (κατὰ τὸν Σιέγμειτς) 346.—Φεγγεῖς ὑπὸ Α. Κοσμῆ 349.—Ἡ Σατῆρ 372.—Ἡ τὸν ἀσπράντιστος ὑπὸ Α. Κοσμῆ 378.

ΔΡΑΜΑΤΙΚΑ ἜΡΓΑ

Ἡ Μάγισσα (κατὰ τὸν Φεγγεῖ) μετὰφρ. Χ. Αντίου Σελ. 179, 199, 214, 233.

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Τὸ κρυφὸ σχολεῖο (μετ' εἰκόνας Ν. Γόζη) ὑπὸ Γ. Πολέμη Σελ. 1.—Στίχοι ὑπὸ Δ. Βικέλα 3, 45, 67, 107, 131, 179.—Νύκτα τοῦ γενάρη ὑπὸ Γ. Πολέμη 54.—Μικρὰ ταξίδια ὑπὸ Γ. Μακροῦ 94.—Τὰ δύο δάκρυα ὑπὸ Γ. Πολέμη 120.—Ἡ ζωὴ ὑπὸ Γ. Πολέμη 297.—Κουπὶ καὶ τιμῶν ὑπὸ Γ. Πολέμη 334.—Ἡ κολασημένος ὑπὸ Γ. Δροσίου 349.—Χωρισμός ὑπὸ Γ. Δροσίου 362.—Σὲ μιὰ κοπέλλα ὑπὸ Ἀργύρη Ἐφραζιώτῃ 379.

ΓΕΩΡΓΙΚΑΙ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

ὑπὸ Ρ. Δημητριάδου.

Ἡ ἀρουραῖοι Σελ. 27.—Κύριοι δημοδιδάσκαλοι 54.—Περὶ βαρτισμοῦ 218.—Τὸ γάλα καὶ τὰ βρέφη 237.—Καρποφαγίας τὸ ἀνάγνωσμα 297.—Ἡ σπορὰ τοῦ αἵτου 347.

ΑΝΑΛΕΚΤΑ

Τὰ παιδικὰ παίγνια Σελ. 14.—Αἱ καλάνδαι 15.—Αἱ κοῦκλαι ὡς μέσον διδασκαλίας 31.—Πάπας αἰνιγματογράφος 62.—Ἡ Κρήτη καὶ ἡ γελοιογραφία (μετὰ τασσάρων εἰκόνας) 62.—Τὸ παπικὸν αἰνίγμα 79.—Ἡ ἀφειρέτης τῶν ὑψηλῶν πέλων 95.—Ἡ πικραίνε προληπτικοί 110.—Τὸ παιδικὸν πάσχα ἐν Ἀμερικῇ 126.—Θεραπεία ἡθοσιῶν 158.—Οἱ πῖλοι τῶν ἀγγέλων βουλευτῶν 175.—Βασιλεὺς κηπουρὸς 175.—Ἀριθμητικὴ τῶν ζώων 191.—Ἡ μήτηρ μας 207.—Τὰ διάφορα κρέατα 222.—Τὸ πτόσμα καὶ αἱ προλήψεις 255.—Ἡ διάρκεια τῆς ζωῆς 270.—Τὰ δάκρυα 302.—Ἡ τροφὴ διαφόρων λαῶν 303.—Τὰ ταξίδια τοῦ μέλλοντος 334.—Ἡ καταρῆδα 334.—Αἱ πρῶται ἐν Ἑλλάδι ἐφημερίδες 351.—Ἡ ἀκρόπολις τῶν Ἀθηνῶν 367.—Ἰδιοτροπία μεγάλων μουσικῶν 379.

ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΚΑ

Τὸ νυκτεῖο ὑπὸ Κ. Ρωμίου Σελ. 12.—Τὰ ἀριστουργήματα τῆς Δημοτ. Προήσεως 30, 63, 111, 142, 156.—Τὸ θαῦμα τῆς Χρυσόπηγης ὑπὸ Α. Κοσμῆ.—Ἡ γελιδόνα τοῦ μαρτίου ὑπὸ Χ. Χρηστοβασιλέου 93.—Δημιῶδες μῦθοι 218, 239, 255.

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ Τυπογραφεῖου τῆς Ἐκτίης Κ. Μιθωνῆ καὶ Ν. Κεραραδάκη.

ΕΘΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

γλον τούτον οι Μαύροι της Αφρικής κατορθώνουσι να συλλάβουν πλήθος πιθήκων διά του εξής τρόπου: Τοποθετούσι κατά την είσοδον δάσους μέγαν κάδον πλήρη οινόπνευματος· οι πιθήκοι σπεύδουσι προς τὸ ποτόν, πίνουσι καὶ μεθύουσι εἰς βαθμὴν ὡστε χάνουσι τὰ λογικά των καὶ δὲν δύνανται πλέον νὰ διακρίνωσιν ἓνα Μαύρον ἀπὸ ἓνα πίθηκον. Τότε εἰς Μαύρος λαμβάνει ἐκ τῆς χειρὸς τὸν πρῶτον τυχόντα πίθηκον, πρὸς τὸν πίθηκον τούτον δίδει τὴν χεῖρα δεύτερος καὶ οὕτω καθεξῆς, ὡστε ἀποτελεῖται μικρὰ ἀλυσίς, ἣν ἔδηγει ὁ Μαύρος κατὰ βούλησιν εἰς τὸ χωρίον. Ἐκαὶ οἱ πιθήκοι κλειόνται χωρὶς νὰ φέρωσι τὴν παραμικρὰν ἀντίστασιν. Ἴνα μὴ φανῇ δὲ εἰς αὐτοὺς βαρεῖα ἢ μεταδόξαις ἀπὸ τῆς ἐλευθερίας εἰς τὴν δουλείαν, ἐξοικειοῦνται βαθμικῶς πρὸς ταύτην διὰ τῆς χρήσεως τοῦ οἰνοπνεύματος, ὅπερ παρέχεται εἰς αὐτοὺς κατὰ δόσεις ὀλιγὰς ἐλαττωμένας.

Χάρτινα πέταλα.

Ἄγγλος κτηνίατρος ἐφεύρε πέταλον ἐκ πεπιεσμένου χάρτου, τοῦ ὁποῦ μὲγα προσὸν εἶνε ἡ ἐλαφρότης καὶ ἡ διὰ κλίμας τελεία ἐφαρμογή, ἐνῷ ἡ στερεότης αὐτοῦ κατ' οὐδὲν ὑπολείπεται τῆς τοῦ αἰθροῦ. Τὸ νέον τούτο πέταλον ἔτυχεν ἀρίστης ὑποδοχῆς ἐν Βερολίνῃ. Σχετικῶς πρὸς τὴν χρῆσιν τούτου τοῦ χάρτου ἀγγλικὸν περιοδικὸν ἀναφέρει ὅτι κατὰ τὰς ἀνασκευὰς τῆς Πομπηίας εὐρέθησαν χάρτινα πέδιλα ἐλαφρὰ καὶ ἀδιάδροχα.

Αὐτοκρατορικὸν ἐπίγραμμα.

Ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας Γουλιέλμος προσήνεγκεν εἰς τὸν ἡμέτερον Διάδοχον φωτογραφίαν αὐτοῦ, ἐφ' ἧς ἐπέγραψεν ἑλληνιστὶ τὸ ἐξῆς δημοτικὸν ρητόν:

Εἰς κοίρανος ἔστω, εἰς βασιλεὺς
Wilhelm.
Τὸ πετρέλαιον.

Πόθεν προέρχεται τὸ πετρέλαιον; Τὸ ζήτημα τοῦτο ἐπραγματεύθη ἐσχάτως ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Φραϊβέργης Λέμαν. Οὗτος παρετήρησεν ὅτι ἐκ λειψάνων ἰχθύων διυλιζομένων ὑπὸ πλείον παράγεται ἔλαιον, ὅπερ ἔχει συστατικὰ ὁμοιόζοντα μεγάλως πρὸς τὰ τοῦ πετρελαίου. Συμπεραίνει δὲ ὅτι αἱ πηγαὶ τοῦ πετρελαίου προέρχονται ἐκ συσσωρευθέντων λειψάνων θαλασσίων ζώων.

Μύρμηκες χρηματοφάγοι.

Σμήνη μυρμηκῶν προκληθέντα ἐκ τῆς ἰσχυρᾶς ὁσμῆς τῆς χρωμολιθογραφίας ἐν Μιανόλη, ἐπέπεσον κατὰ τοῦ στρατιωτικοῦ ταμείου τῶν Ἀμερικανῶν καὶ κατέφαγον... ἐν ἑκατομμύριον δολλαρίων εἰς τραπεζικὰ γραμμάτια, ἧτοι 7 1/2 ἑκατομμύρια δραχμῶν περίπου. Ἡ ἀμερικανικὴ Κυβέρνησις ἀδυνατοῦσα νὰ μεταχειρισθῇ τὰ ὑπολειφθέντα λείψανα τῶν χαρτονομισμάτων ἠναγκάσθη νὰ ἀποστελλῇ ἐκ νέου τὸ ποσὸν τούτο εἰς μεταλλικόν.

Ὁ κίνδυνος τοῦ κλειδοκυμβάλου.

Ὁ γερμανὸς ἰατρός Βικτόριδ ἐδημοσίευσεν τὸ ἀποτέλεσμα παρατηρήσεων αὐτοῦ περὶ τῆς ἐπιδράσεως τοῦ κλειδοκυμβάλου ἐπὶ τῆς υγείας τῶν

νεανίδων. Κατὰ τὸν ἐπιστήμονα τούτον τῶν πλείστων χλωρίσεων καὶ νευρασθενειῶν, ἐξ ὧν πάσχουσιν αἱ νεανίδες, πρόξενος εἶνε ἡ κατάρχησις τοῦ κλειδοκυμβάλου. Πρὸ τοῦ 15 ἢ 16 ἔτους φρονεῖ ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐπιδίδωνται αἱ κόραι εἰς τὴν σπουδὴν τοῦ ὄργάνου τούτου, ν' ἀπέχουσι δὲ παντελῶς αἱ μὴ ἔχουσαι κράτιν φύσει ῥωμαλεῖαν.

Εἰς ἐπικύρωσιν τῶν συμπερασμάτων του ὁ γερμανὸς ἰατρός παραθέτει τὸ ἀποτέλεσμα ἐρεύνης αὐτοῦ, κατ' ἣν ἐπὶ 1000 νεανίδων, αἵτινες ἐδιδάσκοντο κλειδοκύμβαλον πρὸ τῆς ἡλικίας 12 ἐτῶν, 600 ἔπαθον κατόπιν ἐκ νευρικῶν διαταρᾶξεων. Μεταξὺ 1000, αἵτινες ἤρχισαν τὴν σπουδὴν αὐτῶν βραδύτερον, ἔπαθον 200. Ἐξ ἄλλου δὲ ἐπὶ 1000 νεανίδων, αἵτινες δὲν ἔθεσαν ποτὲ τοὺς δακτύλους αὐτῶν ἐπὶ τῶν πλήκτρων κλειδοκυμβάλου, μόνον 100 ἔπαθον ἐκ νευρικῶν διαταρᾶξεων.

Ὁ πλανήτης Ἑρμῆς.

Δὲν εἶνε εὐκόλοι αἱ ἀστρονομικαὶ παρατηρήσεις ἐπὶ τοῦ πλανήτου Ἑρμῆ, διότι αὐτὸς καίτοι ἐγγύτερον τοῦ Ἥλιου καὶ περιβάλλεται ὑπὸ τῆς ἀνταρξίας αὐτοῦ. Δι' ἀόπλου ὀφθαλμοῦ εἶνε ἐρατὸς ἐνόησι τὴν μὲν ἑσπέρην πρὸς δυσμᾶς, τὴν δὲ πρωϊαν πρὸς ἀνατολὰς πάντοτε πλησίον τοῦ ἔριζοντος. Ἀτελεῖς λοιπὸν εἶνε καὶ αἱ γνῶσεις τῶν ἀστρονόμων περὶ τοῦ πλανήτου Ἑρμῆ. Ἐν τούτοις ὑπολογίζεται ἡ διάρκεια τοῦ ἔτους αὐτοῦ εἰς 88 περίπου ἡμέρας. Αἱ ἀνωμαλίαι τοῦ ἔδαφους αὐτοῦ εἶνε πολὺ διάφοροι ἢ αἱ τῶν ἄλλων πλανητῶν. Ὁ Ἑρμῆς οὐδέποτε κλύπτεται ὑπὸ νεφῶν δὲν ἔχει ἀτμοσφαιρικὸν περίβλημα ἄξιον λόγου στερεῖται πολικῶν κήμων· οὐδεμίαν βλάστησιν ὑπάρχει ἐπ' αὐτοῦ—ἐν συντόμῳ εἶνε κόσμος ἀνευ ζωῆς, ὄγκος νεκρῶς. Ὁ ἰδιαιτέρος χαρακτηρ τοῦ ἀστρου τούτου προέρχεται ὡς ἐκ τῆς γαιτανίσεως πρὸς τὸν Ἥλιον καὶ τῆς μεγάλης θερμότητος, ἣν δέχεται ἐξ αὐτοῦ. Τὸ ἡμισφαίριον, ὅπερ μένει διαρκῶς ἐστραμμένον πρὸς τὸν Ἥλιον, εἶνε πεπυρακτωμένον, ἐνῷ τὸ ἕτερον διατελεῖ ἐν ἀποψύξει.

Ὁ Ἑρμῆς ὑπὸ τοὺς ὄρους τούτους διατελεῖ δὲν δύναται νὰ ληθῇ ὡς ὑπόδειγμα μελέτης καὶ ἐξαγωγῆς συμπερασμάτων καὶ περὶ τῶν ἄλλων πλανητῶν. Εἶνε οὐδὲν ἄλλο ἢ βραχυῶδες ὄγκος ἀνηρημένος εἰς τὸ ἀπειρον σύμφωνον πρὸς τοὺς παγιοσμίους νόμους τῆς ἐλξεως.

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

ΤΟΥ ΚΑΘ' ΗΜΕΡΑΝ ΒΙΟΥ

Ἐξολοθρευτικὰ τῶν κερῶν.

Ἐπὶ τῶν κλιναστριωνῶν, τῶν διαφόρων συνδέσμων τῆς κλίμας καὶ τῶν δικατημάτων μεταξὺ τῶν ξύλων τοῦ δαπέδου καὶ λοιπῶν μερῶν τοῦ διαμετρίου φυσήσατε τὸ ἐξῆς μίγμα: Πήρακος 250 γραμ., Ἀρβύλου 75 γρ., Κικάνου 30 γρ. Ἐλλείπει τούτων μεταχειρισθῆτε τὸ πετρέλαιον πρὸς ἐπίχρισιν ὅπου θύνασθε.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ—2209

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΒΕΡΩΦ

ΣΥΜΠΕΘΕΡΟΣ

Ἡ πανσέληνος ἔχουσι τὸ φῶς τῆς εἰς τὸν κόλπον τοῦ Φαλήρου ἢ Θαλάσσης ἔλαμπεν ἀρρῆτι-δωτος, ἀλλ' ἡ νότιος ἄνεμος εἶχε πνεύσει σφοδρὸς κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἡμέρας καὶ ἦτο ἀκόμη πολὺ ἐπικαιρητὸς ἡ σάλπις. Ὁ γέρον καὶ πηλάτης μου εὗρισκεν ἀντίστασιν εἰς τὰ λεία νερά. Ἐξηπλωμένους εἰς τὴν λίμβον, τὸν ἔβλεπα νὰ σφουγγίζη συχνὰ τὸ μίτωπον, ἀφῆτων πρὸς στιγμὴν τὴν δεξιὰν κώπην. Μὲν ἤρχετο ὄρεξις νὰ τὸν βοηθήσω κωπηλατῶν κ' ἐγὼ, ἀλλ' ἦτο ζεστή ἡ ἑσπέρα, — καὶ μ' ἐκασούριζε τῶσον τερπνὰ τὸ κούνημα τῆς ἡσυχου Θαλάσσης!

Ἐπὶ τέλους ἰδοὺ πνεὴ ἀνέμου!

— Δὲν ἀνοίγεις τὸ παυλὶ γέρον μου; ἴσως σὲ βοηθήσῃ ὀλίγον.

Τὸ ἤνοιξε. Ἡ βοήθεια ἦτο μικρὰ, ἀλλ' ἔτιωσ-δήποτε αἱ κώπαι ἐρπύζοντο ἑσφρότεραι εἰς τὰς χεῖρας τοῦ νεώτου. Ἠδύναμην τῶρα ν' ἄρχισαι ἠελίαν, χωρὶς φόβον νὰ τὸν κουράσω.

— Ὁρξία ἢ βάρκα σου! ποῦ τὴν ἔκαμες;

Ἦγγισα τὴν κατὰλληλον χορδὴν. Ἦτο προφανῶς ὑπερήφανος ἰσὸς τὴν ἰδιοκτησίαν του καὶ ὁ ἐπαινὸς μου τοῦ ἐπροξένησεν εὐχαριστήσιν. Ἦνοιξεν ἡ γλώσσα τοῦ γέροντος. Μὲν διηγήθη λεπτομερῶς τὴν ἱστορίαν ὅλην τῆς λίμβου του.

Ἦνευπηγήθη πρὸ ἕξ μηνῶν εἰς Πειραιᾶ, ἀλλ' ἀπὸ νευπηγῶν Συρικνῶν ἡ ξυλεῖα ἦτο πρώτης ποιότητος, τὰ κερφία ὄρειχαλκινα· ἐστοίχισεν γίλιος δραχμᾶς· δὲν ἀπέδωκεν ὅμως ἀκόμη τὴν ἀξίαν τῆς.

Ἦτέλεινα νὰ ἐποικηλήθω τῆς πρὸς τὸ λαλεῖν διαθέσεως τοῦ κωπηλάτου καὶ νὰ μάθω τὰ κατ' αὐτόν, ἀφοῦ ἔμαθα τὰ περὶ τῆς λίμβου του. Δὲν τὸν ἐγνώριζα ἀπὸ ἄλλοτε, δὲν δέεικνα δὲ καὶ τῶρα τὰ χαρακτηριστικὰ του, ὡστε ἡ σελήνη ἐφώτιζε τὰ νῶτά του. Ἄλλ' ἡ τόνος τῆς φωνῆς του καὶ ἡ τρόπος τοῦ ἐκφραζεσθαι εἶχον τι τὸ εὐγενικὸν καὶ εὐάρεστον. Χωρὶς νὰ τὸν βλέπω, ἡ θυρωπιὰς εἶλκυσε τὴν συμπάθειάν μου.

— Πόθεν εἶσαι, γέρον μου;

— Ἀπὸ τὰ Πότικα.

— Ἰσκαὶ ἔχεις τὴν εἰκογένειάν σου;

— Δὲν ἔχω εἰκογένειαν.

Ἦπεκρύπτετο τὴση μελαγχολία εἰς τὴν ἀπόκρισιν, ὡστε ἡ περιέργειά μου ἠρθίσθη. Ἦσαν ἔρα γε ἐπιτήδειαι αἱ ἐρωτήσεις μου; ἢ ἐζήτηι ἐκείνος ἀφορμὴν νὰ ἠμιλήσῃ; Ἦ σελήνη ἔχουσι τῶσον γλυκὰ τὸ φῶς τῆς εἰς τὴν Θαλάσσαν, — ἡ λίμβος ἔρχετο τὰ ἡσυχμ νερὰ τῶσον ἀθρηβίως! Ἦδὲν δὲν εἶπῃ κανεὶς τὸν πόνον του εἰς τὴν ἡρεμὴν νυκτὸς τῶσον ὀρξίας, πότε θὰ τὸν εἶπῃ; Καὶ πῶς ἀισθάνεται τις ἐνίοτε τὴν ἀνάγκην νὰ ἐκμυστηρεῖται τὸν πόνον του, καὶ χωρὶς ἀκόμη νὰ ἔχη ἀπέναντι του ἀκρατὴν συμπαθῆ.

Ἰδοὺ τοῦ κωπηλάτου μου ἡ ἱστορία.

Εἰς τὸ σχολεῖον ὅπου ἐπήγαμεν μικρῶς, — εἰς τὸν τόπον του, — ἐπήγαμεν καὶ μίαν μικρὰ κῆρη, κατὰ τρεῖς ἔτη νεωτέρη του. Ἦτο ἡ ἀχώριστος σύντροφός του. Μαζῆ ἐπαίζαν, μαζῆ ἐπᾶθοναν τὰ μαθήματά των, αὐτὸς ἦτο ἡ πρεσβύτερος τῆς, καὶ ἐκείνη ἦτο ἡ ἐπιβάλλουσα τὴν ὀλιγάν τῆς. Ἰστορία αὐτῆ ἔχει βεβητικῶς ἀσυνήθη.

Καὶ ἐξηκολούθει ἡ γέρον τὴν διήγησιν του:

— Αἱ μητέρες μας ἤρχοντο νὰ μᾶς πάρουν ἀπὸ τὸ σχολεῖον καὶ ἐγελοῦσαν μὲ τὴν φιλίαν μας. Νὰ τὰ ζευγαρώσωμεν, ὅταν μεγαλώσωμεν, ἔλεγον ἀκαμεταξὺ των. Νὰ μὴ τὰ χωρίσωμεν! — ἡμεῖς τὰ ἡσούαμεν κατὰ καὶ μᾶς ἐρπύζοντο τῶσον φουσιῶν τὸ πρᾶγμα! Ἦπειτα, ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ἐμεγαλώσωκαμεν. Δὲν ἐπηγυθίσκαμε πλέον εἰς τὸ σχολεῖον, ἀλλ' ἔβλεποῦμεθα καθὲ ἡμέραν. Μ' ἐκώπταζεν ἐκείνη, τὴν ἐκώπταζα κ' ἐγὼ, — δὲν ἐλέγχαμεν τίποτε, ἀλλὰ τὰ εἶλεγε κρυφὰ ἡ κερφία μας. Ὅταν ἔγωνα δακρυοειδῆ ἔτων, κ' ἐκείνη δὲ καίε, τὰ εἶπα μίαν ἡμέραν εἰς τὴν μητέρα μου.

— Μάννα, νὰ μὴ μᾶς τὴν πάρουν τὴν κερφίαν.

νην! Τὴν θέλω γυναῖκά μου. Αὐτὴν καὶ ὄχι ἄλλην!

— Καλὰ, Παναγιώτη μου, καλὰ! Ἐγὼ δὲν λέγω ὄχι, ἀλλὰ νὰ ἰδοῦμεν τί θὰ πῆ ὁ πατέρας σου.

Ὅταν ἐπῆγα νὰ τὸ εἰπῶ τοῦ πατρός μου, τὸν ἐπῆρεν ἀμέσως ὁ θυμὸς. Δὲν εἶχε καὶ ἄδικον. Εἶχε ἐπτά θυγατέρας νὰ ὑπανδρεύσῃ καὶ δύο ἀνήλικα ἀγόρια. Εἴμεθα δέκα παιδιά, καὶ πῶς νὰ τὰ θρέψῃ ὁ πτωχὸς ὁ πατέρας μου! Ἦλθεν ἡ ὥρα νὰ γείνω ἐγὼ βοηθὸς του, νὰ τοῦ ἐλαφρώσω τὸ βᾶρος—καὶ ἀντὶ νὰ μ' ἐχῇ στήριγμα, ἤθελε νὰ πάρω καὶ γυναῖκα! Ἐθύμωσε. Δὲν εἶχε ἀδικον, ἀλλὰ μοῦ τὸ εἶπε σκληρὰ. Μοῦ εἶπεν ὅτι εἶμαι κακὸς υἱὸς, ὅτι δὲν θέλει νὰ μὲ ἔσῃ, καὶ νὰ πάρω τὰ ρούχά μου νὰ φύγω! — Πατέρα μου, δὲν λέγω νὰ τὴν πάρω ἀπὸ τῶρα τὴν Εὐρήνην. Ἄφησε νὰ γείνουν ἀρραβῶνες καὶ προσμένω πέντε, εἴς χρόνους. — Ὅχι! νὰ φύγῃ!

Δὲν ἔφυγα εὐθὺς. Ἐμείνα. Ἀλλὰ ὁ πατέρας μου δὲν ἐμαλάκωνε. Ἐπέρασαν ὀκτὼ δέκα ἡμέραι. — Ἀκόμη εἰσὶ; μοῦ λέγει. — Τί νὰ κάμω κ' ἐγώ; Ἐπῆρα τὰ ρούχά μου καὶ τὴν εὐχὴν τῆς μάνας μου κ' ἔφυγα. Τὴν Εὐρήνην οὔτε τὴν εἶδα, οὔτε τῆς ἐμίλησα. Πῶς νὰ τολμήσω, ἀπὸ δὲν τὸ ἤθελε ὁ πατέρας μου; Τότε εἶχαμε τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν γονέων μας. Ἄν ἦτο τῶρα, θὰ ἐτελείωνε διαφορετικὰ ἡ υπόθεσις. Ἄς εἶναι!

Ἦλθα λοιπὸν εἰς τὸν Πειραιᾶ, πτωχὸς, — θεόπτωχος! Ἦσαν ὅμως καλοὺς πατριώτας. Μοῦ εἶδεισαν πῶς καὶ πού νὰ εὕρω ἐργασίαν. Ἐκαίμνα θελήματα, ἔκαίμνα ὅ,τι εὕρισκα. Ὀλίγ' ὀλίγον, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, συνέπιπσα ὀλίγα χρηματάκια, ἔστειλα ὀλίγα εἰς τοὺς γονεῖς μου, ἔπειτα κατῴρθωσα, μετὰ χρόνους, ν' ἀποκτήσω μίαν βαρκούλα. ἔστειλα καὶ ἄλλα χρήματα. Ὁ πατέρας μου εἶδεν ὅτι δὲν ἦτο ὁ υἱὸς του κακός, οὔτε ἀνάξιος. Μίαν ἡμέραν τὸν βλέπω ἔξαρνα ἐμπρὸς μου εἰς τὸν Πειραιᾶ. Ἦλθε νὰ μ' εὕρῃ. — Παιδί μου, μοῦ λέγει, ἦλθα νὰ σοῦ ζητήσω συγχώρησιν. — Πατέρα μου, ἐσὺ ἀπὸ ἐμένα συγχώρησιν!...

Ἐκλαίει ἐκεῖνος, ἐκλαίει κ' ἐγώ. Ἦθελε νὰ μὲ πάρῃ πίσω εἰς τὰ Βάτικα, νὰ μοῦ εὕρῃ γυναῖκα. — Ὅχι, πατέρα, μόνος θὰ ζήσω, μόνος θ' ἀποθάνω!

— Καὶ ἡ Εὐρήνη; ἠρώτησα.

— Ἡ Εὐρήνη; Τὴν εἶχαν ὑπανδρεύσει τρία ἔτη ἀπὸ ἔφυγα. Ἄν εἶχε μείνει ἀνύπανδρη, δὲν θὰ ἔμενα ἐγὼ εἰς τὸν Πειραιᾶ.

— Καὶ δὲν ἐπέστρεψες ποτέ εἰς τὰ Βάτικα;

— Ἐπῆγα πρὸ ὀκτὼ ἐτῶν. Ἐχάρηκα καὶ μ' ἐχάρηκαν, ἀλλὰ τί τὰ θέλεις; Μ' ἐξερρίζωσεν ἡ τύχη ἀπ' ἐκεῖ.

— Καὶ ἡ Εὐρήνη; ἠρώτησα πάλιν.

— Ἡ Εὐρήνη ἔχει τῶρα παιδιά καὶ ἑγγόνια. Τὴν μεγάλην τῆς τὴν κόρην τὴν ἔδωκε εἰς τὸν μικρὸν μου ἀδελφόν. Ἦγίναμεν συμπίθεροι, ἀπὸ δὲν ἦτο γραπτὸν νὰ γίνομεν ἀνδρόγονον. Ὅταν ἐπῆγα, μοῦ ἔκαμε τραπέζι, — τὸν συμπίθερον. Εἶχε τὸν ἀδελφόν μου, τὴν κόρην τῆς καὶ τὸ παιδάκι των. Τὸ ἐπῆρα εἰς τὰ γόνατά μου, τὸ ἐμίλησα. — Νὰ σὰς ζήσῃ ὁ Γεώργης, λέγω τοῦ ἀδελφοῦ μου. Τὸ εἶπα Γεώργη, διότι Γεώργιον εἶλεγον τὸν πατέρα μας, καὶ εἰς τὸν τόπον μας εἶναι συνήθεια ἀπαράβατη νὰ διδῇ ὁ πατέρας εἰς τὸν πρῶτον τοῦ υἱὸν τοῦ πατρός του τὸ ὄνομα. — Δὲν τὸν ὠνομάσκαμεν Γεώργιον, λέγει ὁ ἀδελφός μου. Ἐχει τὸ ὄνομά σου. Τὸν ἔβαπτισαμεν Παναγιώτην. — Πῶς ἔγεινε τοῦτο; ἠρώτησα. — Ὁ ἀδελφός μου ἔχαμογέλασε καὶ ἐγύρισεν νὰ ἰδῇ τὴν μητέρα τῆς γυναικὸς του. Ἡ Εὐρήνη τότε μοῦ εἶπεν ἡσυχα, ἡσυχα. — Ἐγὼ ἠθέλησα νὰ τοῦ δώσω τὸ ὄνομά σου. — Δὲν ἐγύρισεν νὰ μὲ ἰδῇ ἐνθ' ὅσον εἶλεγον αὐτά. Ἐμίλησα πάλιν τὸ παιδί καὶ εἶπα:

Θὰ τὸ ἀγαπῶ διπλᾶ, ἀπὸ ἔχει τὸ ὄνομά μου.

Ἐμίθετα πλησίον εἰς τὴν παραλίαν. Ὁ ἀνεμος εἶχε πᾶσαι ἐντελῆς. Χωρὶς νὰ μαζεύσῃ τὸ πανί, ὁ Παναγιώτης ἔδωκε μὲ τὰς κώπας του ὀλίγα ρωμαλέα κτυπήματα εἰς τὴν θάλασσαν καὶ μὰς ἔφερεν εἰς τὴν ἀπεθαθρᾶν.

— Καλὴ νύκτα, Παναγιώτη.

— Καλὴ νύκτα, Κύριε.

Περὶ Εὐρήνης, οὔτε λέξιν πλέον.

Δ. ΒΙΚΕΛΛΑΣ

Η ΣΧΟΛΙΚΗ ΠΕΙΘΑΡΧΙΑ

Ὁ γραμματοδιδάσκαλος, ὅστις ἀδᾶς πάσης ὑγιεῖς παιδαγωγικῆς γνώσεως καὶ τέχνης εἶνε, νομίζει ὅτι παιδεύει πρὸς πειθαρχίαν καὶ μορφώνει καλὸν ἦθος, εἰὰν κρατῇ εἰς τὴν μίαν χεῖρα τὴν ἀνικράν ἀποστήθισιν καὶ εἰς τὴν ἑτέραν τὴν φιθερὰν βλάβην, εἰὰν τὴν αὐθιχεσίαν καὶ τὴν ἰδιοτροπίαν τοῦ ἔχῃ γινώσκοντα πάσης ἐνεργείας, εἰὰν ἀδιαφορῶν εἰς τὸ εὐκόλον καὶ συμφέρον καὶ σωτήριον τοῖς μαθηταῖς του ἐπιδιώκῃ μόνον ὅ,τι προσδίδει ἐαυτῷ βραδύτην. Ἐὰ ὁσάρεστα ὅμως ἀποτελέσματα τῆς λειτουργικῆς σχολείου ὑπὸ τοιοῦτον τινα διδάσκαλον καὶ εἰς τὸν τυχόντα παρατηρητὴν εἶνε καταφανέστατα. Ἀπὸ πρῶτας μέχρι ἐσπέρας ἡ διδάσκαλος εὐτος κραυγάζει, ἀπειλεῖ, ἰβρίζει, ἐπιβάλλει βραβεῖας ποινάς· ἀλλὰ τὰ πάντα εἰς μάτην πράττει, διότι οἱ μαθηταὶ του εἶνε καὶ μένουσι πάντοτε ἀπόρροιστοι καὶ ἀτακτοὶ — ἐνίοτε μάλιστα, εἰὰν τυχόν εἶνε καὶ κακοανατεθραμμένοι, ἐπιτήδειοι παρέχουσι ἀφορμὴν πρὸς ὀργὴν καὶ κραυγὰς, ἵνα μυκτηρίζωσιν εἶτα αὐτὸν καὶ διασκεδάσωσι. Καὶ ἐν χάριν τῆς

βλάβου, τὴν ὁποῖαν ἀπειλητικῶς κραδαίνει ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς τῶν μαθητῶν ἢ ἀνηλεῶς φέρει κατὰ τῶν πλευρῶν αὐτῶν, ἐπέρχεται πρὸς στιγμὴν ἀμπωτίς ἐν τῇ ἀταξίᾳ ἐκείνῃ, τοῦτο γίνεται μόνον ἵνα σφοδρότερον μετ' ὀλίγον ἐπαναληφθῇ αὐτὴ εἴτε ἐν αὐτῇ τῇ σχολείῳ εἴτε καὶ ἐκτὸς αὐτοῦ. Οὐχὶ σπανίως καὶ αὐτὸς ὁ διδάσκαλος ἀπορεῖ, διότι παρ' ὅλας τὰς προσπάθειας καὶ τὴν καθ' ἑκάστην ἠθολογικὴν διδασκαλίαν του οἱ μαθηταὶ του ἐξακολουθοῦσι νὰ ὑβρίζωσι, νὰ βλασφημῶσι, νὰ γρονθοκοποῦσιν ἀλλήλους, νὰ σείλωσι διὰ τοῦ θρόνου τὸ διδασκῆριον ἐκ θεμελίων, νὰ καταστρέφωσι τοὺς κεράμους καὶ τὰ δένδρα τοῦ γειτονοῦ, συναισθάνεται εἰσὶν ἐνοχὴν διὰ τὸ διαπραττόμενον ἐν τῇ σχολείῳ του κατὰ τῆς ἀνθρωπότητος καθὼν καὶ λυπεῖται, ἀλλὰ καὶ οὐδεμίαν δυσκολίαν ἀπαντᾷ εἰς τὸ νὰ διασκεδάσῃ τὴν ἀπορίαν του καὶ νὰ καθησυχάζῃ ἑαυτὸν ἀποραινόμενος αὐθιχεσίᾳ καὶ αὐθεντικῶς ἰδίας παιδαγωγικᾶς γνώσεως καὶ ἀρχῆς. Οὐδεμίαν δυσκολίαν ἀπαντᾷ εἰς τὸ ν' ἀποφανηται, φέρ' εἰπεῖν, ὅτι πάντες σχολῶν εἰ μικροὶ ἐκεῖνοι μαθηταὶ του εἶνε φύσει καὶ εἰκογενειακῇ ἀνατροφῇ διαστραμμένοι, ὅτι πάντες σχολῶν κατὰ τὴν μάθησιν εἶνε βλάκες, ὅτι εἶνε ἀνεπίδεκτοι εἰσαρθέτου βελτιώσεως, ὅτι ἐγεννήθησαν πρὸς τυραννίαν τοῦ κ.τ.τ., ἀλλὰ καὶ οὐδεμίαν τύψιν συναιδῶτος καὶ εὐσπλαγγίαν αἰσθάνεται εἰς τὸ νὰ ἐφαρμολῇ εὐθὺς ἀμέσως κατ' αὐτῶν ἀδυσωπήτους βλαβήριμους καὶ γρονθοκοπήματα, ἐκρίζωσεις ὠτων καὶ κόμης, ἄμπωσιμους, χυδασιότατας ὕβρεις, πανημέρους νηστείας καὶ παντοίας ἄλλας βραδύτους καὶ ἀνηθικούς τιμωρίας, εἰς τὰς ὁποίας ὑπὸ τῆς παιδαγωγικῆς του ἀδαημοσύνης καὶ τῆς προτροπῆς πολλὰκις ἀδαημονεστέρων καὶ ἀνηθηστέρων γονέων παρασύρεται. Ὅντως εἶνε τι τὸ λυπηρὸν νὰ βλέπῃ τις τὸν τοιοῦτον διδάσκαλον ἐν διαρκεί νευρικῇ ἐξάσει καὶ παραγῇ, ἀλλ' ἐπὶ μάλλον λυπηρὸν καὶ ἀξιοδίκρυτον εἶνε τὸ πρᾶγμα διὰ τὰ ἄθλα ἐκεῖνα μικρὰ πλάσματα, τὰ ὁποῖα ἔχουσι ἐγγλεισθῆ ἐκεῖ πρὸς πάντα ἄλλον σκοπὸν ἢ πρὸς ἠθικὴν μόρφωσιν. Ὁ ἐπισκεπτόμενος σχολείον, τὸ ὁποῖον κατὰ τὸ μάλλον ἢ ἦττον ὑπὸ τὰς ἀνωτέρω συνθήκας λειτουργεῖ καὶ ἐν τῇ ὁποίᾳ πλήρης παραλυσις πειθαρχίας ἐπικρατεῖ, μὰ τὴν ἀλήθειαν, χιλιάκις θὰ προὔτιμα νὰ μὴ βλέπῃ τὴν ἀγριότητα τοῦ ἦθους καὶ τὴν ἀθλιότητα τῶν ἐν αὐτῇ μαθητῶν, πρὶν ἢ ἀκούσῃ τὰς τυχόν γραμματικὰς καὶ ἠθολογικὰς γνώσεις αὐτῶν.

Ἀντικρὺς ἀντιθετὸς πρὸς τὸν γραμματοδιδάσκαλον εἶνε ὁ εὐπαιδευτὸς καὶ εὐσυναιδῆτος διδάσκαλος, ὅστις περὶ πολλοῦ ποιεῖται τὴν μόρφωσιν τοῦ ἦθους τῶν μαθητῶν καὶ δὲν θέλει νὰ ἐγκληματῇ κατὰ τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ἠθικότητος αὐτῶν. Χάριν τῆς καλῆς μορφώσεως τῶν μαθη-

τῶν τοῦ ὁ τοιοῦτος διδάσκαλος πάσας τὰς πράξεις αὐτοῦ, τὰς τ' ἐν τῇ σχολείῳ καὶ τὰς ἐκτὸς τοῦ σχολείου, ὑπεβάλλει πάντοτε εἰς τὴν γνωστὴν πυθαγόρειον ἐξέλεγχιν «πῆ παρέθην; τί ὄ' ἔρραξα; τί μοι δέον οὐκ ἐτελέσθη;», ἀποδοκιμάζει ἀπολύτως καὶ κατ' ἀρχὴν πάσαν παιδαγωγικὴν διατάξιν καὶ πᾶν παιδαγωγικὸν μέτρον ἀνήκον εἰς τὴν χυδαίαν παιδαγωγίαν, ἔχει, ἐν γένει εἰπεῖν, πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν ἀλήθειαν καὶ ἀνθρωπιστικὴν πειθαρχίαν, ἥτις καὶ μόνον σχολικὴ πειθαρχία δύναται νὰ κληθῇ.

Διπτομερῆς ἡδὴ ἐξέτασις καὶ διατύπωσις τοιαύτης τινὸς σχολικῆς πειθαρχίας δὲν ἐνδιαφέρει βεβαίως πάντας τοὺς ἀναγνώστας τῆς Ἑθνικῆς Ἀγωγῆς, περιττὴ δὲ ἤθελεν εἶναι καὶ εἰς τοὺς πολλοὺς καὶ ἀμπείρους τῶν διδασκάλων μας· οὐχ ἦττον ὅμως ἄς ἐπιτραπῇ ἡμῖν νὰ πράξωμεν τοῦτο—ἐννοεῖται καὶ ἐφ' ὅσον δύναμεθα—ἕστω καὶ χάριν τῶν ὀλίγων καὶ ἰδίᾳ τῶν πρωτοπέτρων δημοδιδασκάλων μας, τῶν ὁποίων ἄλλως τὸ ἐν ταῖς σχολείαις ἔργον κατὰ καθήκον παρακολουθεῖται.

Λέγοντες λοιπὸν σχολικὴν πειθαρχίαν ἐννοοῦμεν τὸ σύνολον τῶν παιδαγωγικῶν διατάξεων καὶ μέτρων, διὰ τῶν ὁποίων ἐκασφαλίζεται ἐν σχολῇ τιμὴ ἢ κανονικὴ πορεία τῆς διδασκαλίας καὶ ἡ ἐπιτυχία τοῦ σκοποῦ αὐτῆς, ὅμοια δὲ προφυλάσσεται καὶ προάγεται ἡ ὑγεία καὶ ἡ ἠθικότης τῶν μαθητῶν. Καὶ ἐν πάσῃ μὲν σχολῇ ἡ τοιαύτη πειθαρχία πρέπει νὰ εἶνε τὸ σπουδαιότερον τῆς ἀγωγῆς μέσον, μάλιστα δὲ ἐν τῇ δημοτικῇ, ἐνθα τὸ ἔργασθαι, ὡς καὶ ὁ σημεῖος ἐκ Χαιρωνείας παιδαγωγὸς λέγει, πρέπει νὰ εἶνε τὸ κάλλιστον τῶν μαθημάτων, εἰς τὸ ὁποῖον νὰ παιδεύηται τὸ πολὺ πλῆθος τῶν ἀνθρώπων διὰ τὴν μὴ ἐν τῇ βίᾳ κακοδοκίμιαν του. Διὰ τὴν ἐπίτευξιν δὲ τῆς πειθαρχίας πρῶτιστον πάντων πρέπει ἡ διδασκαλία νὰ πληροῖ καὶ ν' ἀνοψοῖ τὰ πνεύματα τῶν μαθητῶν, ὥστε νὰ προφυλάττῃ αὐτοὺς ἀπὸ πάσης παρεκτροπῆς καὶ νὰ μετρώσῃ παρ' αὐτοῖς καλὸν ἦθος· προσέτι ἀναγκαστικὴ εἶνε καὶ ἡ τήρησις ἰδίας τινὸς σειράς παιδαγωγικῶν διατάξεων καὶ μέτρων.

Τοιαῦτα ἐν γενικαῖς γραμμικαῖς προσβέουσι περὶ τῆς σχολικῆς πειθαρχίας πάντες οἱ ἐξῆλοι παιδαγωγοί. Προβλίνοντες δὲ νῦν εἰς τὰ καθ' ἑκάστην, καλὸν κρίνομεν ἀντὶ παντός ἄλλου νὰ παραθέσωμεν κατὰ πρῶτον τὰς περὶ τοῦ ζητήματος τούτου γνώμας τοῦ Κορμίνου καὶ Δειστερβερίου, αἵτινες καθ' ἡμᾶς ἀπαραίτητοι ἤθελεν εἶναι παντὶ δημοδιδασκάλῳ, ἐπιθυμοῦντι τὴν εἰς τὸ σχολεῖόν του τελειοτέρον εἰσαγωγήν καὶ ἐμπέδωσιν καλῆς τινὸς πειθαρχίας.

Ὁ Κορμίνος τὴν μεγάλην σημασίαν τῆς σχολικῆς πειθαρχίας ἐξαιρῶν λέγει: «Σχολὴ ἄνευ πειθαρχίας εἶνε μίλις ἀνευ ὕδατος. Ἐάν ἀπὸ

του μύλου άφαιρέση τις τό ύδωρ, δέν έργάζεται. Καί εάν έν τή σχολή λείπη ή πειθαρχία, τό παν κατ' ανάγκη άργεί.» Αποστρεφόμενος δέ τήν μηχανικήν καί δεσποτικήν άγωγήν των διδασκάλων τής εποχής του έμφαντικώς άποφίνε-ται τήν γνώμην, ότι αυτή ή διδασκαλία είναι τό καλλίτερον τής πειθαρχίας μέσον. « Η διδασκα-λία, λέγει, όταν όρθώς γίνηται, μαγεύει τά πνεύματα των μαθητών, έλκύει καί συμπαρακού-ρει αυτά διά τής ίδιας της γλυκύτητος. Έάν τούτο δέν ύπάρχη, ένοχοι είναι ούχι οι μαθητόν-τες, άλλ' οι διδάσκοντες. Καί εάν δέν γνωρίζω-μεν τό μέσον να προσελκύσωμεν καταλλήλως τά πνεύματα των μαθητών, εις μάτην βεβαίως θα μεταχειρισθώμεν τήν βίαν. Αί πληγάί καί οι πόνοι δέν έχουσι τήν δύναμιν να φέρωσιν εις τήν κεφαλήν των μαθητών τήν άγάπην προς τήν μάθησιν, άλλ' άκριβώς τό εναντίον γεννώσι τήν άποστροφήν καί τήν απέχθειαν προς αυτήν.»

Αλλά καί περί τής χρήσεως τής πειθαρχίας καθόλου παρατηρεί ή Κοινομένη: « Είς ταύτην πρέπει ν' ασκήται ή μαθητής ούχι με έμπάθειαν καί όργήν καί μίσος, άλλά με ήμένειαν καί δι-καισύνην, ώστε εκείνος, προς τόν όποιον ή πει-θαρχία εφαρμόζεται, να διαβλέπη ότι τούτο προς τό καλόν του γίνεται καί εκ πατρικού χι-σθήματος προέρχεται τό επιβαλλόμενον εις αυτόν, άμα δέ καί ότι πρέπει να ύποτάσσεται καί ν' αποδέχεται αυτήν ως καί τά παρά τού ία-τρού διατασσόμενα πικρά φάρμακα.»

Καί ή Δειστερβέγιος τού αυτού πνεύματος έμ-φορούμενος λεπτομερέστερον εκθέτει τά περί τού ζητήματος τούτου. « Όστις είναι καλός, λέγει, έν τή διδασκαλία, είναι καλός καί έν τή πειθαρχί-α. Αύτά τά αντικείμενα τής διδασκαλίας είναι καί μέσα πειθαγωγίας. Έπί μακρόν χρόνον ως έργον τού διδασκάλου άνεγνώριζον μόνον τό δογ-ματικώς διδάσκειν. Ήκει τότε να γνωρίζη τις μόνον να λαλή καλώς, διά να είναι καί καλός δι-δάσκαλος. Αφ' ότου όμως υπό τό διδάσκειν έννο-είται άλλως άλλο τι ή ή ξηρά μετάδοσις γνώσεων, έννοείται δηλαδή τό έξεγείρειν, τό άνεπτύσσειν, τό παρακινείν προς άυτενέργειαν, καί έν ένι λό-γω τό παιδεύειν, εκτοτε δέν ύπάρχει καλός δι-δάσκαλος, όστις να μη έννοή τό σχολείον του συγχρόνως καί ως τόπον παιδαγωγίας. Διδάσκων ούτος λαμβάνει πάντοτε ύπ' όψιν τήν προσήχην, τήν επιμέλειαν, τήν επιθυμίαν καί τήν δύναμιν προς μάθησιν, τήν γλωσσικήν ικανότητα, τήν άυτενέργειαν καί τό άυτεξούσιον τού μαθητού, ούχι μόνον τό γνωστικόν, άλλά καί τό συν-αισθητικόν καί τόν χαρακτήρα του, διδάσκων τ. έ. ρυθμίζει, διευθύνει καί μορφώνει αυτόν, έσωτερικώς ως καί έξωτερικώς. Έξωτερική τά-ξις, εύπρέπεια καί κοσμιότης, δμόνοια καί ύπα-κοή, κωνοικότης εις τό έρχεσθαι, άπέρχεσθαι,

ίστασθαι, κάθησθαι, καθώς καί εις τήν εκτέλε-σιν καί άπόδοσιν τής εργασίας, άγάπη προς τόν διδάσκαλον καί εις τό σχολείον, καθώς καί ειλι-κρίνεια καί έμπιστοσύνη, πάντα ταύτα παρου-σιάζονται ως άποτελεσμα τής επανεργείας τής ζωής παιδαγωγικής άρχής, τού ζώντος τ. έ. καί διανοητικής δύναμιν καί ενεργόν θέλησιν έχοντας διδασκάλου.» Συμπληρών δέ ή Δειστερ-βέγιος τήν περί πειθαρχίας γνώμην του προσπι-λέγει « Ός ή τάσις προς τόν Θεόν είναι πανταχοϋ τό πρώτιστον καί εις πάσαν αλήθειαν οδηγεί, ούτω καί τό όρθόν τής διδασκαλίας πνεύμα άγει εις τάς καλές πράξεις. Το πνεύμα τούτο ως δη-μιουργή πρό πάντος ή διδάσκαλος. Άνευ αυτού πάντα τά άλλα είναι ξύλα, άχυρα, φρύγανα: τό πύρ τά έξαφνίζει. Μετ' αυτού έπόμενον καί να πλανηθή τις, άλλά καί ούδέποτε έν τώ συνόλω σφραλλόμενον αυτόν τής εθείας ύδού, τό πάθημα μόνον διαρκεί καί καθοδηγεί. Πάν δέν είναι διά τά πάντα. Ό,τι ή εις επιτυχίως χειρίζεται, εις τάς χείρας τού έτέρου άποτυγχάνει. Διά τάς αναριθμήτους πειθαγωγικές περιπτώσεις δέν ύπάρχει βιβλίον συνταγών. . . . Ο μαθητής πρέπει έν τή σχολείω να έργάζηται, καί μάλιστα να πράττη τούτο μετ' εύχαριστήσεως. Όπου τούτο επιτυγχάνεται, εκεί ολίγον ή ούδέν τό άπρεπές κερουσιάζεται: όπου όμως τό εναντίον, εκεί πρέπει τις πάντοτε να κωνοίξη καί να τι-μωρή άνευ σκοπίμου άποτελέσματος. Αί τιμω-ρίαι, διότι είναι συνέπειαι κερικτωμάτων, προ-λαμβάνονται διά τής άγάπης προς τήν εργασίαν. Καί ή άγάπη αύτη προς τήν εργασίαν πρέπει να επιτευχθή εξ αύτής ταύτης τής εργασίας. Όπου ή διδασκαλία δέν παιδεύει, άλλά μόνον διδάσκει, μόνον μεταδίδει γνώσεις, εκεί δέν πρέπει να γί-νεται λόγος περί διδασκαλίας μαρφορικής. . . . Οι νέοι διδάσκαλοι έχουσι να κώνωσι κατά τό πλείστον με τήν πειθαρχίαν, όταν δέν γίνονται καταληπτοί έν τή διδασκαλία. Οι πλείστοι των πολυμαθών δέν έννοούσιν εκείνην, διότι δέν έννο-ούσι καί ταύτην. Έθελθον, λέγουσι, τήν μέθοδον, τήν άνοησίαν ταύτην, έμαθον επίσης καί τήν πειθαγωγίαν.

Ός παρατηρεί τις, άμφότεροι οι διάσημοι ού-τοι παιδαγωγοί τήν σχολικήν πειθαρχίαν επί τής διδασκαλίας κυρίως στηρίζουσιν. Ο μαθητεύσας καί άνυμνησησόμενος των τυχόν διαφόρων δι-δασκάλων του δέν δύναται ή άπολύτως να συμ-φωνήσῃ προς αυτούς. Πολλή δέ καταφανέστερον γίνεται τό πράγμα, εάν επισκεφθή τις σχολείον, τό όποιον κατά τάς ρηθείσας ιδέας καί άρχάς αυ-τών λειτουργεί. Ο διδάσκαλος ούδέποτε ταράσ-σεται, ούδέποτε άπειλεί, ούδέποτε τιμωρεί: πάν-τοτε διδάσκει καί τά πάντα διευθύνει με ήρεμον φωνήν, άλλ' έν τή υποίε φωνή ύπάρχει καί ή πειστικότης ότι ή μαθητής πρέπει να προσέχη

καί να ύπακούη. Έκεί βλέπει τις τούς μικρούς κρημαμένους, ούτως ειπείν, από των χειλέων αυτού, λυπουμένους διά πάσαν τυχαίαν τής δι-δασκαλίας διακοπήν, εξημερωμένους να προσέρ-χωνται καί ν' άπέρχωνται εκ τού σχολείου, εξημερωμένους να βραδίζωσι καθ' ύδόν, ν' ανα-στρέφωνται, να ήμιλώσι, να παίζωσιν. Είς τόν διδάσκαλον καί τούς μαθητάς τού σχολείου τού-του δέν είναι βεβαίως μυστήριον τι ή πειθαρχία καί ή μόρφωσις ήθους.

Εκ των λοιπών μέσων των συμβαλλόντων εις τήν σχολικήν πειθαρχίαν άξιζ προσοχής είναι ή κατ' ίδίαν άσχολία των μαθητών καί ή επιτή-ρησις αυτών.

Γνωστότατον παντί διδασκάλω είναι, ότι οι μαθητάί του, έφ' όσον δέν διδάσκονται, δέν πρέπει να μένωσιν άργεί, άλλά να έχωσιν άσχολίαν τινά: προς τούτοις δέ καί ότι εκάστον είδος τής άσχολίας ταύτης πρέπει να είναι τσοϋτον, όσον θέλει διαρκέσει ή εις τήν έτέρην τάξιν διδασκα-λία, καί τσοϋτον, ώστε να προκαλή τήν άυτε-νέργειαν καί τήν εύχαρίστησιν των μαθητών.

Έάν λοιπόν ή διδασκαλία φείδηται τής πειθαρ-χίας τού σχολείου του καί τής ίδιας έννοου γυ-λήνης, άν μεριμνή πάντοτε, όπως ή διαμνηση τοίς μαθηταίς άσχολία είναι άναλόγως προς τήν έκτα-σίαν τής έν τή έτέρη τάξει διδασκαλίας του, ως έξοστρακίζη από τού σχολείου του τάς άυ-θυμίας εκείνας προσταγής: συμπληρώσατε τάς χείρας καί μήν άνησυχίσατε! άντιστρέψατε τή μάθημα! άντιγραφίσατε το καί άντιγράψατε τρις φορές μέχρι τού εκατόν! καί ως άντιμαθησά τήν τσαύτην άναρχήν άσχολίαν διά τής έν μέτρω πάντοτε προμελέτης καί επι-μελέτης τού μαθήματος τής άναγνώσεως, διά καταλλήλων γλωσσικών άσκήσεων καί εκθέσεων, διά καταλλήλων άριθμητικών άσκήσεων καί προ-βλημάτων, διά καταλλήλων κληρονομημάτων καί γυμνασμάτων κ. τ. τ. Έάν προσέτι ή δι-δάσκαλος επιθυμή να βλέπη τούς μαθητάς του εγκρίτως καί κοσμίως καί φιλικώς να προσέρ-χωνται εις τό σχολείον, ως παρέχη αύτοις ως δυνατόν ολιγώτερον ποσόν γραπτής εργασίας διά τήν κατ' είκον άσχολίαν, καί μάλιστα έν τοίς χωρίοις, ένθα ούτοι καί εις είδικά έργα υπό των γονέων άπασχολούνται καί των άπαιτησόμενων προς τσαύτην εργασίαν στερούνται.

Χάρη τής σχολικής πειθαρχίας ούδέποτε επι-σης πρέπει οι μαθητάί να μένωσιν άνευ επιτη-ρήσεως. Μόνον ή άγροπία επιτήρησις τού διδά-σκάλου έν τή σχολείω καί ή προσήκουσα καί μη κατασκευαστική εκτός αυτού έχει τήν δύναμιν να προλαβώνη είνανήποτε κερικτωπήν των μα-θητών. Διά τούτο ως μη άπορή ή διδασκαλία: διά τήν παράλυσιν τής πειθαρχίας τού σχολείου του καί διά τήν άγριότητα τού ήθους των μαθητών

του, ένόσω αυτός μετά τήν κακανονισμένην ώραν προσέρχεται εις τό έργον του, ένόσω αυτός έγ-καταλείπει τούς μαθητάς του εις τήν επιτήρη-ρησιν τού τυχόντος συναδέλφου των ή μάλλον εις τήν επιτήρησιν των τσοϋρων τοίχων τής κίθούσης, ένόσω αυτός τό ίδιον συμφέρον έχων μόνον ύπ' όψιν κινείται μακράν τής εδρας τού σχολείου. Δέν δύναται τις ή ίδια να μνημονεύη ένταύθα καί τινον των έν τοίς πολυταξίαις scho-λαίαις διδασκάλων, οίτινες βραδείως προσερχόμε-νοι καί προήμως άπερχόμενοι δέν αναλογίζονται τούλάχιστον ότι όφείλουσι να τηρώσι ποιάν τινα άβρότητα προς τούς λοιπούς συναδέλφους των, των όποιων τήν διδασκαλίαν, ως έπόμενον, καθ' εκάστην στιγμήν διαταράσσουσι καί ήμποδίζουσι, καί ότι τήν πειθαρχίαν ήλικλήρου τού σχολείου παραβιάπτουσι.

Προς τοίς άνωτέρω άναγκαίαι είναι καί ή τη-ρησις ίδιων τινών παιδαγωγικών διατάξεων, ή πρακτική καί ακόλουθος έκρημογή των όποιων ούκ ολίγον συντελεί εις τήν μόρφωσιν καί μονι-μοποίησιν τού σχολικού ήθους. Αί διατάξεις αυ-ται είναι πολυπληθείς καί άναλόγως προς τάς πολυειδείς εκρήσεις τής παιδικής φύσεως: μόνον δέ από ένδελεχούς παρατηρήσεως καί μελέτης δύναται να περιζήται αύτός ή διδάσκαλος καί διά συνετή καί πεφωτισμένην κρίσεως να εφαρ-μόζη. Διά καί ένταύθα θα περιλάβωμεν τάς κυ-ριωτάτας τούτων, τάς έχούσας ίδια σχέσιν προς τό προπαρασκευαστικόν μέρος τής σχολικής τά-ξεως, καθώς καί τάς άναμερωμένους εις τήν ευαρ-ξίαν, εις τήν διαρκείαν, εις τά διακείμενα καί εις τήν λήξιν τής διδασκαλίας.

[Ήρπει το τέλος]
 Εν Δαίεση Α. ΚΑΡΥΛΑΝΤΙΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΣ ΠΡΟΣ ΤΑΣ ΜΗΤΕΡΑΣ

[Κατά των Ομιλησών. Ιστορικόν της Θεολογίας].

Μητέρες! πόσον άραιοι είναι ή άποστολή σας! Έμπιστευθείς ή Δημιουργός εις ύμεις τάς ψυχάς των τέκνων σας, όπως άνυμνήσητε, μαρτυρήσατε καί εκπαιδεύσητε ταύτα, άλλέισιν εις ύμεις εύ-γενή καθήκοντα. Καί είναι μόν άληθές ότι προς εκπλήρωσιν του ύψηλου τούτου έργου έχρησεν εις ύμεις έξοχα όπλα καί θωρακίαις: δυνάμεις. Αλλά έχετε άκριβή γνώσιν των μεγάλων τού-των όπλων; Έίστε ικανώς άνεπτυγμέναι έν ύμίν οι δυνάμεις αύται; Έστί έτοιμοί προς εκπλή-σιν τής θέλας ύμών άποστολής; Έν ένι λόγω, είσθε: σας οι ήλας άρκετά άνυμνησμένοι, ώστε να άνυμνήσητε τά τέκνα σας; Αλλά τί λέγω; Δύνασθε να πράξητε τούτου μόνον; Δέν σας ήλ-λείπει πολλοίς ή χάρις καί να ήλας; Έτοιμοί-

ως δὲν εἶθε ἠναγκασμένοι συνήθως νὰ καταφεύγητε εἰς βοηθοὺς ;

Κρισιμωτάτη ἡ στιγμή, καθ' ἣν μήτηρ τις παραδίδει εἰς ἕτερον πρόσωπον τὴν ψυχὴν τῆς θυγατρὸς τῆς πρὸς ἀνατροφὴν ! Ὁ πρακτικότητος τοῦ γεγονότος τούτου εἶνε μάρτυς τῆς ὀδύνης, ἣν δοκιμάζει ἡ μητρικὴ καρδία, καὶ τῆς δυνάμεως τῆς ἀγάπης μητρὸς, ἣτις, ἔνεκεν τοῦ ἀληθοῦς καὶ αἰωνίου ἀγαθοῦ τοῦ τέκνου τῆς, δὲν ὀπισθοχωρεῖ ἀπέναντι οὐδεμιᾶς Ουσίας. Ἀλλὰ καὶ τότε, τὸ πᾶν δὲν ἐτελείωσεν δι' αὐτάς. Ἡ ἀποστολὴ των δὲν ἔληξεν, ἀλλ' ἐμερίσθη αὐταὶ αἰ ἴδιαι, καθ' ὅσον δύνανται, ὀφείλουσι νὰ λαμβάνωσι μέγα μέρος εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῶν θυγατέρων των.

Ἄλλ' αἱ δευτέραι αὐταὶ μητέρες, εἰς ἃς ἀνατίθεται ἡ ψυχὴ τοῦ παιδός, ὅπως ἐκτελεσθῆ δι' αὐτῶν τὸ ἔργον τῆς μητρὸς, ἔπρεπε νὰ εἶνε καὶ αὐταὶ μητέρες, καὶ τολμῶ νὰ εἶπω, πλείον τι ἢ μητέρες κατὰ χάριν, διότι ὀφείλουσι νὰ ἀνταποκριθῶσιν εἰς τὴν πρὸς αὐτάς ἐμπιστοσύνην τῶν κατὰ φύσιν μητέρων. Ἄλλ' εἶνε ἄρα τοιαῦται ; Ἐὰν ἀνευρίσκηται ἐν αὐταῖς ἀνεπάρκεια, ἐὰν αἱ γνώσεις, ἐὰν τὸ λογικόν, ἐὰν ἡ κρίσις, ἐὰν ἡ βεβαιότης, ἐὰν ἡ ἀγνοτία, ἐὰν ἡ αὐθεντία, ἰδιότητες, αἱ ὁποῖαι πρέπει νὰ πρωτανεύωσιν εἰς τὸ ὑψηλὸν ἔργον, ὅπερ ἀνέλαβον, δὲν εἶνε εἰς βαθμόν, εἰς ὃν ἔπρεπε νὰ εἶνε, τί θὰ γείνωσι τὰ πτωχὰ ἐκεῖνα τέκνα ; Πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ τοιούτου κινδύνου, καὶ ὅπως συντελέσω τὸ ἐπ' ἐμοὶ εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὑψηλῶν μητρικῶν καθήκοντων, ἀποτελεῖν τὴν ἐκκλήσιν ταύτην εἰς τὰς μητέρας, εἰς ὅλας τὰς μητέρας, τὰς τε κατὰ φύσιν καὶ τὰς κατὰ χάριν, καὶ ἐπιθυμῶ, εἰ δυνατόν, νὰ ἀποκαλύψω ἐν τῇ ἐκκλήσει ταύτῃ ὅλον τὸ μεγαλεῖον τῶν ἐαυτῶν καθηκόντων, καὶ νὰ δείξω ποῦ κείνται αἱ δυσχερεῖαι καὶ τὰ χάσματα καὶ ποῦ τὰ φάρμακα καὶ ἡ θεραπεία. Προσκαλῶ λοιπὸν πάσας εἰς τὴν ἐργασίαν καὶ εἰς τὴν ἐκμάθησιν τῆς εὐγενεῖς ἐπιστήμης, ἣτις καλεῖται ἀνατροφή.

Εὐρύνα ἐνώπιον αὐτῶν τὰς ὁδοὺς, αἵτινες εἶνε ὀλίγον κεχαραγμένοι, ὅπως βαδίσωσιν εἰς τὸ ἀληθινὸν φῶς τῶν γυναικῶν, τῶν ὁποίων αἱ ἰσχυραὶ ψυχικαὶ δυνάμεις δὲν ἔχουσιν ἰσχυρῶς καλλιεργηθῆ, καὶ πολλαὶς μένουσιν εἰς ἀχρηστίαν.

Τυνή τις πνεύματος καὶ καρδίας σπανίων, πρὸς ἣν ἐγραψά τινα περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, μοὶ ἀπεκρίθη : « Ἐάν, Σιβασμώτατε, κρίνητε ἄξιον νὰ ἀνακοινώσητε τὰς ἰδέας Σας ταύτας εἰς ὅλας τὰς μητέρας, πιστεύσατε ὅτι θὰ πλῆξῃτε τρυφερωτάτας χορδὰς τῆς καρδίας των. Ὁμόθυμος ἀπόφασις ὄλων ἔσται νὰ Σὲ ὑπακούωσι καὶ νὰ παραδοθῶσιν εἰς τὰς σπουδὰς, τὰς ὁποίας ταῖς ὑποδεικνύετε βαθείως θὰ αἰσθαν-

θῶσι τὴν ἀνάγκην ταύτην ὅσαι πρόκειται νὰ ἀναθρέψωσι θυγατέρας ».

Ἐνισχυθεὶς ὑπὸ τῆς ἐνθαρρύνσεως ταύτης καὶ ὑπ' ἄλλων εὐγενῶν Ἑλλατικῶν προσκαλῶ εἰς τὴν μελέτην τοῦ ὅρκου τούτου ἀντικειμένου τὰς ἐξῆς : 1) Πάσας τὰς μητέρας, τὰς ἔχουσας τὸ θάρρος καὶ συναίσθησιν τὸ κατ' ἴκον τοῦ νὰ ἀναθρέψωσιν αὐταὶ αἱ ἴδιαι τὰς θυγατέρας των, ἔτοιμοι νὰ ὑπεστώσιν πρὸς τοῦτο πᾶσαν Ουσίαν μέχρις αὐταπαρνήσεως. 2) Πάσας τὰς παιδαγωγούς, τὰς πνευματικὰς ταύτας μητέρας, τὰς ἀφωσιμῆνας εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῶν πλουσιῶν νεανίδων εἴτε κατ' οἶκον εἴτε ἐν τῇ σχολείῳ. 3) Πάσας τὰς διδασκάλους τῶν κατωτέρων σχολείων, τὰς μεταδιδούσας τὰς πρώτας καὶ στοιχειώδεις γνώσεις εἰς τὰς κόρας πτωχῶν οἰκογενειῶν, ὡς ἐπίσης καὶ τὰς ἐν τοῖς ἀνωτέροις ἐκπαιδευτηρίοις διδασκούσας σειράς μαθημάτων πρὸς τελείαν ἐκπαίδευσιν τῶν νεανίδων.

Ἴδού τὰ πρόσωπα, εἰς ἃ ἀποτίνομι καὶ ἐπιθυμῶ νὰ ἀποκαλύψω τὸ ἱερὸν ἔργον τῆς ἀνατροφῆς, ὅπως δυνηθῶσι νὰ χρησιμοποιοῦσιν τοὺς θησαυροὺς τοῦ ὁρθοῦ λόγου, ὃν ὁ Θεὸς ἐνέβαλεν εἰς τὴν ψυχὴν των, τὴν φωτεινὴν ταύτην λαμπάδα τοῦ φωτός, τῆς ὁποίας ἤξειώθησαν νὰ μετασχωσιν, καὶ ὅπερ ἀποστολὴν ἔχουσι νὰ μεταλαμπδεύσωσιν εἰς τὰς καρδίας τῶν κατὰ φύσιν ἢ κατὰ πνεῦμα τέκνων των.

Ἐπιτραπήται μοι λοιπὸν νὰ εἶπω κατὰ πρότον πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. Ἦτις εἶνε αὕτη ; Ὅτι ἡ ἀνατροφή εἶνε πρὸ παντὸς ἄλλου ἔργον ἀγάπης καὶ ἀφειδώσεως· ἀλλ' εἶνε συγχρόνως ἔργον ὁρθῆς καὶ περαιομένης διανοίας. Ἦνε ἀνάγκη νὰ φωτίσῃ τις, νὰ ἰξευγενίσῃ, νὰ ἐνισχύσῃ, νὰ ἀνυψώσῃ τὰς ψυχὰς τῶν παιδίων. Ἄλλ' ἵνα φωτίσῃ, δὲν πρέπει αὐτὸς νὰ διατελῆ ἐν τῇ σκότει· ἵνα ἀνυψώσῃ, δὲν πρέπει νὰ ἔχῃ αἰσθηματικὰ ταπεινὰ καὶ χυδαῖα. Ἀλλὰ πόσαι μητέρες, καὶ πόσαι παιδαγωγοὶ δὲν εὐρίσκονται τοιαῦται ; Καὶ διατί ; διότι ἔτυχον ἀτελοῦς ἀνατροφῆς, ἀνατροφῆς, ἣτις δὲν ἐφικνεῖται εἰς τὸ βάθος τῆς διανοίας των, οὐδὲ διακατέχει τὴν καρδίαν των, οὐδὲ διευθύνει τὴν θέλησίν των.

Σας κατηγοροῦν, Κυρία μου, ὅτι εἶθε λίαν εὐαίσθητοι, ἀσταθεῖς, ἐπιπόλαιοι τῶν ἀμαρτημάτων τούτων δὲν εἶθε αἰς πάντοτε αἷτιοι, ἀλλ' ἡ ἀνατροφή σας, ἣτις πρέπει νὰ ἠμερολογῆσωμεν ὅτι εἶνε λίαν κατημελημένη. Δυστυχῶς εἰ πρὸς τοῦτο ἀρμόδιοι δὲν φροντίζουσι νὰ καλλιεργήσωσι τὰς θυμακτικὰς πνευματικὰς καὶ ἠθικὰς δυνάμεις, ὧν κοινωνοὺς κατέστησεν ὑμᾶς ὁ Δημιουργός· ἀντὶ νὰ φωτίσωσιν, ἐπισκότισαν τὸ φῶς τοῦ νοῦ σας καὶ ἀφῆκαν ἀκαλλιέργητα τὰ θεῖα δῶρα τῆς κατ' οἶκον καὶ ἡμεῖσιν τοῦ Θεοῦ πλασθείσης ψυχῆς σας.

Τὸ οὐσιώδες ἀμαρτημα, ὅπερ συντελεῖ εἰς τὸ

νὰ μὴ εἶνε ἡ ἀνατροφή τῶν γυναικῶν ὅπως ἔπρεπε νὰ εἶνε, εἶνε ἡ ἀπεριστοκεία. Ἦν φύσει εἰσὶν ἑλαφραὶ, ζωηραὶ, ἀπρόσεκτοι· τὸ αἰσθημα καὶ ἡ ἐντύπωσις δεσπόζει τῆς ψυχῆς των καὶ πολλαὶς τὰς παραφέρει. Αἱ παρεκτροπαὶ δ' αὐταὶ εἴτε διὰ τὴν διάνοιαν εἴτε διὰ τὴν καρδίαν εἰσὶν ἐπικίνδυναι. Ἦν κακὸν δ' εἶνε, ὅτι ἐν τῇ ἀνατροφῇ αὐτῶν δὲν γίνεται ἀντίδρασις εἰς τὰ φυσικὰ αὐτῶν ἑλαττώματα· δὲν τίθεται φραγμὸς εἰς τὴν ἐκχειλισίαν, οὕτως εἰπεῖν, τοῦ αἰσθηματος· ὁ τρόπος καὶ ἡ μέθοδος τῆς διδασκαλίας δὲν φέρουσι τὰ στοιχεῖα τῆς στερεότητος καὶ τῆς ἐμβριθείας, δὲν πολεμοῦσι τὴν ἐπιπολιότητα καὶ τὴν ὑπερευαισθησίαν. Καλλιεργοῦσι τὴν μνήμην αὐτῶν, τὴν ζωηράν καὶ ἐτοιμὴν κατὰ ληψίν των πραγμάτων, ἀλλὰ πολὺ ὀλίγον τὴν κρίσιν αὐτῶν. Ἦν τῇ συνήθει ἀνατροφῇ τοῦ γυναικεῖου φύλου ἀπαγορεύεται σχεδὸν τὸ κρίνειν, τὸ συλλογίζεσθαι, τὸ συγκρίνειν, τὸ ἀνέρχεσθαι ἀπὸ τῶν ἀποτελεσμάτων εἰς τὰς αἰτίας καὶ τὰνάπαλιν.

Ἦνονῶ ὅτι πρέπει νὰ ἠμελῶ ἐπιεικέστερον, διότι ἐγγίξω πληγὰς· ἀλλὰ πῶς νὰ ὑποκριθῶ, ἐὰν πρόκειται νὰ τὰς ἰπουλώσω ; Δὲν εἶνε ἀληθές, ὅτι αἱ πλείους τῶν γυναικῶν εἶνε μάλλον εὐαίσθητοι ἢ λογικαί ; Ἦν παράπονα τῶν πλείστων ἀνδρῶν, αἵτινες συχνὰ μὲ ἐπισκέπτονται, εἰς τοῦτο περιστρέφονται, ὅτι καὶ γυναῖκες των εἶνε ἀκριτοὶ, εἶνε ἀσυλλόγητοι, εἶνε ὑπερευαίσθητοι. Καὶ ἐγὼ ἐκ πεπειθήσασαι τὰς αἰτίας ἀποδίδω εἰς τὴν πληρμελῆ αὐτῶν ἀνατροφήν, εἴτε τὴν κατ' οἶκον, εἴτε τὴν ἐν τῇ σχολείῳ. Ἦνε ἀνάγκη ἀπὸ τῆς νηπιότητος καὶ γυναικῶς νὰ διδάσκωνται καὶ μορφοῦνται οὕτως, ὥστε νὰ καθίστανται προσεκτικαὶ καὶ σκεπτικαὶ· ἡ ἀπροσεξία καὶ ἀπεριστοκεία εἶνε τὸ ἀληθηρώδες μικροβίον, ὅπερ ὀφείλουσιν εἰ ἀρμόδιοι ἐνωρὶς νὰ φρονέωσι. Πῶς πλάνη νὰ πιστεύῃ τις, ὅτι καὶ γυναῖκες εἶνε ἐκ φύσεως ἥττον λογικαὶ τῶν ἀνδρῶν ! Ὁχι. Παρ' αὐταῖς τὸ λογικὸν κίνηται ἰδιαίττως τινὰ ἀπόχρωσιν, ἰδιαίττως τινὰ τρόπον τοῦ ἀντελαμβάνεσθαι καὶ προσοικειοῦσθαι τὰ πράγματα· ἀλλ' εὐρίσκει τις ἐν τῇ λογικῇ αὐτῶν ἐπίσης στερεὸν ἔδαφος, ἐὰν γινώσκῃ καὶ δύναται διὰ τῆς ἀνατροφῆς νὰ ἐισδύσῃ ἐκεῖ. Ἦν θεῖον φῶς τοῦ λόγου λάμπει ἐν τῇ βάθει τοῦ πνεύματος των· ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ βιάσῃ τοὺς θησαυροὺς τούτου, ἀλλὰ νὰ τοὺς ἀποκαλύψῃ τεχνικῶς, νὰ τοὺς ἐκμεταλλεῖται καὶ νὰ θέσῃ εἰς ἐνέργειαν. Ὀφείλετε, ὑμεῖς αἱ μητέρες, νὰ συνηθίσθητε τὰς θυγατέρας σας νὰ συλλογίζωνται, νὰ κρίνωσι, νὰ ἐνωρῶσι κατὰ βαθὺς τὰ πράγματα· νὰ ἐμβάλλητε εἰς τὸν νοῦν των ὑγιεῖς ἰδέας, καὶ εἰς τὴν καρδίαν των νὰ διεγείρητε ἰσχυροὺς ὀρέξεις· νὰ διευθύνητε δὲ ταύτας ἐπιδεικτικῶς καὶ ἀποφασιστικῶς. Ἦν πρᾶκτικὸν τὸ ἐναν-

τίον, ἐὰν δὲν ἠμελῆτε αὐταῖς μετὰ λόγου, ἐὰν ἀμελῆτε τοῦ νὰ προφυλάττητε αὐτάς ἀπὸ τῶν κινδύνων τῶν περιστοιχιζόντων αὐτάς, ἐὰν δὲν κρατῆτε αὐτάς φερομένας ἐνίστη πρὸς τὸ χεῖλος τοῦ κρημνοῦ, τετέλεσται· ἡ ἰσορροπία ἀπόλλυται, τὸ ἔργον ἀφανίζεται.

Ἴδού, αἱ μητέρες, καθ' ἣν στιγμήν ὀφείλετε νὰ ἐργασθῆτε διὰ τὴν ἀνατροφήν των τέκνων σας, ἐρχομαι εἰς βοήθειάν σας· ἐρχομαι ὡς Ἐπισκοπος καὶ ὡς Πατὴρ ὑμῶν καὶ τῶν θυγατέρων σας. Ἐπιθυμῶ νὰ ἀνοίξω τοὺς θησαυροὺς τῆς καρδίας σας, καὶ νὰ ἀποκαλύψω τὸ θεῖον φῶς τὸ ἐνδοκῶν ἐν ὑμῖν, ὅπως κἀνητε χρῆσιν τούτου ἐν τῇ μεγάλῃ ἔργῳ τῆς ἀνατροφῆς. Ἐπιπέτω δὲ ὅτι σήξω τὰς θυγατέρας φωτίζων τὰς μητέρας αὐτῶν, τὰς παιδαγωγούς καὶ πάσας τέλους ἐκεῖνας, αἵτινες εἶνε περαιομέναι ὑπὸ τοῦ Δημιουργοῦ νὰ διδάξωσι, μορφώσωσι καὶ ἀναπτύξωσιν αὐτάς.

Ἄλλ' ἵς μέγας καὶ ἀπαραίτητος σύμμαχος τῆς ἑλλόγου ἀνατροφῆς εἶνε ἡ εὐσέβεια· οὐχὶ ἕως ἡ εὐσέβεια ἡ συνήθεια εἰς τὰς γυναικῶν, ἣτις περιορίζεται εἰς τυφλὸν τι κίθημα ὀρησκαικόν, ἀλλ' ἡ ἀληθὴς καὶ στερεὰ εὐσέβεια· πῶς δὲν ὀρησκαικὴ καὶ περαιομένη, ὀρησκαικὴ πρακτικὴ, ὀρησκαικὴ τῶν ἔργων. Ἦν τοιαύτη εὐσέβεια προϋποθέτει δύο τινα· γνώσιν βαθεῖαν τῶν ἀληθειῶν τῆς ὀρησκαικῆς καὶ ἀγάπην τοῦ καθήκοντος καθ' ἑλκας τὰς σχέσεις ὑμῶν πρὸς τὴν οἰκογένειαν, πρὸς τὴν κοινωνίαν καὶ πρὸς τὴν πατρίδα. Ὁὐδὲν συντελεῖ μάλλον πρὸς τὴν εὐσέβειαν καὶ κραταιώσιν τοῦ λογικοῦ ἔργου ἢ ἀληθὴς πίστις ἢ μετὰ περαιομένης συνειδήσεως. Ἦν τεύθεν πηγάζωσιν ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γυναικῶς θυμακτικὰς δυνάμεις ἐκνεκτικῶν παντῶν εἰδῶν παραπλανήσεως, ἀπάτης καὶ χυδαίας. Ὅ βίος τότε ἐμφανίζεται ἐν τῇ πραγματικότητι του, οὐχὶ ὑπὸ τὴν ἀπικτητὴν εἰκόνα τῆς ἡδονῆς, ἀλλ' ὑπὸ τὴν αὐστηράν καὶ γλυκαίαν ὄψιν τοῦ καθήκοντος· τυφλὴ εὐσέβεια, ἔστω καὶ αἰσθηματικὴ καὶ ζωηρὰ, δὲν δύναται νὰ παραγάγῃ τοιαῦτα ἀποτελέσματα, εἰς δυσχερεῖς δὲ περιστάσεις θὰ διατρέξῃ κινδύνον νὰ διασκιλευθῇ ἢ καὶ ἀρῆν νὰ ἀνατραπῇ. Μέγας ἀντικείμενον σκέψεως διὰ τὰς μητέρας καὶ διὰ τὰς παιδαγωγούς.

Ἄλλ' ἵσως τις ἐξ ὑμῶν ἐκ προλήψεως ἀπαρῆσῃ, πῶς εἰς ἐπίσκοπος διδάσκει νὰ ἀναπτύσσητε τὸ πνεῦμα, νὰ φωτίζητε τὴν διάνοιαν καὶ νὰ ὑποβάλλητε τὰς θυγατέρας σας εἰς ἀνατροφήν, βλάσιν ἔχουσιν τὸν ὄρθον νοῦν. Σας λέγω λοιπὸν ὅτι ταῦτα εἶνε καθήκον παντὸς λειτουργοῦ τῆς ὀρησκαικῆς, καθήκον ἐπιβαλλόμενον μοι ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Ἰδρυτοῦ τῆς χριστιανικῆς ὀρησκαικῆς· ἠρεῖω ἀκριβῶς νὰ σας γνωρίσω ὅτι ὑμεῖς ἀγνοεῖτε, καὶ νὰ σας παρατρῶναι, ὅπως μὲ ἀκολληθῆσθε μετὰ θάρρους καὶ ἀναβῆτε τὰς φω-

τεινός εκείνας κορυφάς της σοφίας, τας οποίας αποκρύπτει από των οφθαλμών σας ή άμάθεια και ή επιπολαιότης, και εκείθεν αντίληφθητε και κατανοήσητε την αλήθειαν.

Ο υπέρτατος διδάσκαλος της ανθρωπότητος λέγει: « Έγώ είμι το φώς του κόσμου· ο ακολούθων έμοι ού μή περιπατήσει εν τή σκοτία, άλλ' έξει το φώς της ζωής». Νά λέγητε λοιπόν εις τας θυγατέρας σας ότι ο θεός ούτος διδάσκαλος είναι ο αληθής διδάσκαλος αυτών και προσκαλεί αυτάς εις την σχολήν του· ότι εν τή σχολή ταύτη υπάρχει ή έστία του φωτός, δια των ακτίνων του οποίου δύνανται να διαλύσωνται τά σκότη της διανοίας των, και εν αύτῃ εύρίσκειται τό κέντρον τῆς αγάπης, έξ ου δύναται ή καρδια των να πληρωθῆ παντός αγαθοῦ αισθήματος. 'Αλλ' εκείνο όπερ θά εκπλήξῃ μάλλον αυτάς είναι, ότι θά μάθωσιν, ότι τό θεϊόν τούτο φώς είναι αυτό τό ίδιον φώς του λογικού των. Ο ιερός Αύγουστίνος διδάσκει, ότι ή εν ήμῖν λόγος είναι μετοχή (participatio) του θεϊου φωτός, άνταύγεια αυτού του Θεού. Ίδού διατί έξ αρχῆς είπον εις υμάς, ότι όφείλατε εν τῇ ανατροφῇ των θυγατέρων σας να καλλιεργήσητε και αναπτύξετε τον νουν των. Ήνε αληθές ότι εν τῇ ανατροφῇ πρέπει να καλλιεργῆ τις και αναπτύσῃ πάσας τας δυνάμεις της ψυχῆς· άλλά δέν πρέπει να λησμονῆτε ότι τό λογικόν είναι ή αρχική και θεμελιώδης δύναμις, χωρίς της οποίας αἱ λοιπαί αποβλίνουσι μάταιαι, ένίστε δέ και επιβλαβεῖς και προξενοι μεγάλων κακῶν.

Δύνασθε δέ να αναπτύξετε τό λογικόν των θυγατέρων σας χωρίς να κάμητε αυτάς σοφάς ή σχολαστικάς. Υπάρχουσι σπουδαί εύκολοι, άλλά, άλλά σοβαρά, τας οποίας θά αγαπήσωσι, και αἵτινες έχουσι δυνάμιν μεγάλην εις τό να κρτύνωσι και ανυψώσωσι τό λογικόν των. Αἱ ταιαυται σπουδαί αναφέρονται εις την γνώσιν της δημιουργίας, εις την γνώσιν της φύσεως και δι' αυτών εις την γνώσιν αυτού του Δημιουργοῦ. Ούτω δέ εκ της γνώσεως των φυσικῶν όντων και φαινομένων θά γεννηθῆ εν τῇ ψυχῇ των ή πίστις, ή αληθῆς πίστις. Ταιαυτη δέ πίστις, οὔσα τό πρεῖον της γνώσεως, είναι ακράδαντος. Ο όρθός λόγος και ή πίστις τότε είναι έντελώς σύμφωνοι και βοηθούνται άμοιβαίως. Ψυχῇ κατεχομένη υπό της πίστεως βλέπει κάλλιον, άκούει κάλλιον, έννοεῖ κάλλιον· ψυχῇ πεφωτισμένη υπό της γνώσεως πιστεύει κάλλιον, προσεύχεται κάλλιον, αποδέχεται τας ύψηλάς διδασκαλίας του Ευαγγελίου κάλλιον. Ούτως ή του νοῦ έργασία και ή σπουδή συντελοῦσιν εις την απόλαυσιν της μακαριότητος, ήτις οὔδέν άλλο είναι ή τό όραν τον Θεόν.

Άς μή είπη δέ τις ότι αἱ ταιαυται σοβαρά σπουδαί δέν είναι δια γυναίκα, ή ότι αἱ γυναίκες

δέν είναι δι' αυτάς. Ούχι, αἱ σπουδαί αυταί δέν υπερβλίνουσι τας γυναικείας δυνάμεις. Διατεινεται, ότι αἱ γυναίκες δύνανται να έννοώσι ταύτας ούχ ήττον των άνδρῶν. Η πεποιθήσις μου είναι ότι παρά ταις γυναιξίν ο καθαρὸς λόγος, φωτιζόμενος υπό της πίστεως, εάν μή επεσκοτίσθῃ υπό της άτομικότητος και της φιλαυτίας από των πρώτων έτών της ηλικίας των, ή εάν μή ήμβλύθῃ υπό της χυμαιζήλου αυτών ανατροφῆς, έχει δυνάμιν έξυτάτην. Σοβαρά δοκιμασία της διανοίας των, της κρίσεως των, της προσοχῆς των και εις άφηρημένας έτι ιδέας, δίδει καταπληκτικά αποτελέσματα. Τούτου ένεκεν μετά θάρρους ζητῶ, ίνα ή ανατροφή των γυναικῶν αναμορφωθῆ και μεταρρυθμισθῆ, εν και φοβούμαι, ότι πολλαί έξ υμῶν των μητέρων θά αποδοκιμάσωσι τας προτάσεις μου εκ φόβου μήπως ένσπλήσωσι τας κόρας των. Ο φόβος δ' ούτος, ή μάλλον ή πρόληψις ώθει τας πλείστας μητέρας εις τό να άπεινώσι μέσα ανατροφῆς των θυγατέρων των όσον τό δυνατόν διασκεδαστικά και θιγόντα επιπολαιώς την διάνοιαν, μη δυνάμενα δέ να εισδύσωσιν εις τό βάθος αυτης. Υπερβλλουσιν αυτάς εις την σπουδήν ελαφρῶς τινος φιλολογίας, παρεχούσης τροφήν εις μόνην την φαντασίαν. Θεωροῦσι δηλονότι αυτάς άνεξίως να άκνοώνται έμβριθώς, να έξεταζώσιν κατά βάθος τας αἰτίας των όντων και να έρχωνται εις συνείδησιν της αξίας αυτών ως λογικῶν όντων κατ' εικόνα και καθ' ήμοίωσιν του Θεοῦ πλασθέντων. Ίντεϋθεν διαγείρουσιν εν αυταῖς ψευδῆ τινα αισθητικότητα και καθιστῶσιν ελαφρῶς και φλυαρούς, έτοιμους να καταπλήσωσιντ εις πᾶν τό καινοφανές και εύολίσθους εις πᾶν τό έκτροπον.

Γνωστῆς ἤδη γενομένης της άταλούς και επιπολαιου ανατροφῆς των θυγατέρων σας, ή ανάγκη της θεραπειῆς επέλγει. Ίσπειδῆ μυριάκις τό έδοκίμασα, άκτεινεται, ότι ή διάνοια των γυναικῶν είναι τσοῦτον φωτεινή, ώστε εικάθηποτε είναι τά χάσματα της λήθης αυτών ανατροφῆς, δέν άπωλέσθῃ τό πᾶν δι' αυτάς. Εἰς πάσαν εποχήν της νεανικῆς αυτών ηλικίας, και μετά τας σπουδὰς του σχολείου, τό έργον της ανατροφῆς δύναται να ίπαναληφθῆ, και τό κενά επί των ούσιωδῶν σημείων να πληρωθῶσιν. Ίδαν τό μέγα αυτών έφόδον, ο ήρθός νοῦς, τιθῆ ήμέραν τινα εις συνάρειν προς τό αληθινόν φώς της θερησκευτικῆς και ήθικῆς διδασκαλίας της εκπαιρευομένης εκ του στόματος μητρός εύσεβούς, αἱ νεανίδες θά κατανοήσωσιν ότι και ο νοῦς των και ή καρδια των διετέλουν εν τῷ σκότει. Κατά την εποχήν ταύτην αἱρεται τό παραπέτασμα, και ή μήτηρ άνακαλύπτει διόκληρον τον ήρξεντα της διανοητικῆς και ήθικῆς καταστάσεως της θυγατρός της, σκέπτεται δια τό μέλλον της. Κατα-

λαμβάνει ότι από της ώρας εκείνης όφείλει αυτη ή ίδία να τό παρασκευάσῃ. Τότε υπό την έμπνευσιν της μητρικῆς αγάπης, ήτις πληροῖ την καρδιαν της, αυτη άνεβλίνει εκ της σκοτεινῆς χώρας του αισθηματος εις την φωτεινήν του λόγου, και εκεί χειραγωγεί και άνεβιβάζει την θυγατέρα της. Γά πάντα άνυψοῦνται και φωτιζοῦνται τότε δια της μητρός· ή αλήθειαν, ή άρετή, ή αληθῆς εύδαιμονία, ή σκοπός του βίου, τό καθήκοντα προς τον Θεόν και τον πλησίον. Η νεανίς τότε δίδει εις έκκτερον πράγμα τό προσήκου όνομα· δέν όνομάζει πλέον τό κελόν κακόν, και τό κακόν κελόν. Ηλείπει τά πάντα υπό την αληθῆ αυτών όψιν και εις τὰ έκάστοτε εν τῷ κόσμῳ συμβλίνοντα άνετρέχει εις τας αἰτίας, διδασκομένη ότι αἱ όψεις των πραγμάτων έξεκατῶσιν.

Άπαξ τό πνεῦμα γυναικός τινος έλαβε την έλλαμψιν ταύτην, δέ μή δισταζῆ πλέον περι τῶν καλῶν αποτελεσμάτων της ανατροφῆς, ήν δίδει εις την θυγατέρα της· δέ έξεκλουθῆ μετά θάρρους να εργάζηται, όπως καταστήσῃ αυτην ισχυράν κατὰ τό πνεῦμα, κατὰ την καρδίαν και κατὰ τον χαρακτηῆρα του· όπερ είναι ο τελικός σκοπός της ανατροφῆς· ταχέως θά κατανοήσῃ ότι τό έργον, όπερ άνέλθειν, είναι εύχερίστερον και άπλοῦστερον παρ' όσον κοινώς πιστεύεται, άρκει να έχῃ τό σθένος να άνεμερνώσῃ και συμπληρώσῃ εν αυτῇ πᾶν ο,τι παρέλειπον εν τῇ προτέρῃ αυτης ανατροφῇ είτε τῇ εν τῷ σχολείῳ είτε τῇ υπό τας ξένας παιδαγωγούς. Δέν θά παρήλθῃ πολυς χρόνος και ή νεανίς θά αποκτήσῃ νέας έξεις και νέας φρονήματα, αντίθετα προς τό προηγούμενα. Άναγκασίως σπουδαίον συγγραμμάτων μίαν ή δύο ώρας καθ' έκαστην και αφήγησις ιστορικῶν γεγονότων, ήπερρῆν έχόντων εις την έπίρρυσιν του νοῦ και διαπλασιν της καρδίας, ήθικῶς και θερησκευτικῶς αξιόμνητα, ειλημμένα εκ της αγίας Γραφῆς και της φιλοσοφίας, έσονται ίκανά έφόδια προς άπόκτησιν της τελείας και αληθοῦς ανατροφῆς.

Ποία γλυκύτης δια μίαν μητέρα, δια μίαν παιδαγωγόν τό να ίδωσι τό ώρξεν και εύγενές αυτών έργον τετελεσμένον! Άφού μεταχειρίσθητε όλα τά μέσα, όπερ περιέχει υμῶν ο νοῦς και ή καρδια, τας διδασκαλίας, τας συνδιαλέξεις, τας συμβουλας, τας θιαπειάς, τας παιδιὰς, τους ελιγλους, τας επιπλήξεις, τας άραιβιάς, ποία ίκανοποίησις να ίδῆτε τας θυγατέρας σας γενομένας ενάρητους, σεμνάς, γυναικείας, έμερῶδους, συναισθανόμενας τό καθήκοντα αυτών, επισπομένης τον θαυμασμόν των συμμαθητριών αυτάς, οὔδένα δυσχερατούσας, την χάραν και την ειρήνην παιταχού φερούσας! Ίδού, Κυρία μου, αἱ καρποι της ανατροφῆς, ής υπόδειγμα έδοκα υμῖν, πεποιθῶς ότι εν τῇ πιστῇ αυτου έργασίῃ

έγκαιται ή αληθῆς εύδαιμονία υμῶν τε και των θυγατέρων σας.

Ίνυ Σύροφ. Δ. ΜΑΡΙΝΟΣ

Η ΜΑΓΙΣΣΑ'

(Λοιμάντων 'ισταρίων φησι κατὰ ματῶρασαν Χ. Λουίτου)

Η Ρ Ο Σ Ω Π Ι Α

ΩΡΕΙΚΟΝ. ΚΟΜΗΤΙΟΣ, κόρη, ηλικίας 22 ετών.— ΗΚΤΑΥ ΜΙΟΛΕΩΝ, ύποκόρης, ηλικίας ετών 30.— Δεσπονή, Αρμενική ΚΑΡΑΛΑ, φαινομένη έτεροντοῦτος. Έχει την κόρην φακίαν, άρθρώσεως έπιπεπασμένην δια κόνας, ένουμασίαν άνάλογον προς την φαινομένην ηλικίαν της, άλλά διαν έπιπεπελέγησιν.— ΦΥΡΑΓΕΙΛΙΚΟΝ, διαπόσης αυτης, φαίνεται άρθρωσιν αυτης. Έχει την κόρην και τας όπρως λευκάς· φέροι άναξυρήσια βραχίλων μέλαιναν και περινημιόας του αυτου χρώματος.— ΓΙΟΥΚΤΙΚΟΝ, θεράπων του ύποκόρητος· φέροι ούκιστολήν.

Β Κ Η Ν Η Γ'

ΚΟΜΗΤΙΟΣ και ΑΡΤΕΜΙΣ

ΚΟΜΗΤΙΟΣ

Ίδχετε ως φύλακα αληθῆ άρξικοντα, δεσποινίς.

ΑΡΤΕΜΙΣ

Η ύπηρεσία και εις αυτό ως και εις άλλά· άλλά δέν είναι δά και πολύ δύσκολος. (Έλῶσα) ΟΙ Θησαυροί της ηλικίας μου δέν έχου άνάγκην φυλάκων.

ΚΟΜΗΤΙΟΣ

Διότι ως φαίνεται οί καλίσθητοι είναι σπώνι εις αυτόν τον τόπον.

ΑΡΤΕΜΙΣ

Προσπαθήτε να με κάμετε να πιστεύσω ότι ήμπορεί να εύρεθῆ κάποιος να μ' έρωτευθῆ;

ΚΟΜΗΤΙΟΣ

Μά τον Θεόν, κυρία! . . . πρέπει να ύπήρξατε πολύ ώραία! . . .

ΑΡΤΕΜΙΣ (άνακαθάνουσα τό κέντημά της)

Ναί! . . . τον παλαιόν καιρόν, την έποχήν όπου ή βασιλίσσα Ίέρθκ ένηθε. Δέν κάθησθε; (Αυτή κάθηται).

ΚΟΜΗΤΙΟΣ (μετὰ στεναγμού)

Ούχι. Είναι αδύνατον να καταχρησθῶ περισσότερο την φιλοξενίαν σας. (Φέρει την καλαμην εις τό μέτωπον, τό όποιον συννεφύεται και αποκρύπτεται της έστίας) Άς πηγαίνω!

ΑΡΤΕΜΙΣ (παρκαλοουθούσα μετὰ πολλῆς στεναγορίας τά κινήματα του Κομητιου)

Και . . . που πηγαίνετε;

ΚΟΜΗΤΙΟΣ

Κ' εγώ δέν είξέυρω. . . Άλλά μή φοβῆσθε ότι θά συνδέσω με καμμίαν θλιβεράν άνεμενησιν

τήν χώραν όπου κατοικείτε. . . "Ω Ι μή τό φοβήσθε!

ARTEMIS

Εὐχαριστώ.

KOMIGGIOS (μεταβαίνει ὅπως παραλάβῃ τὸν πῖλον καὶ τὴν ράβδον τοῦ, διερχόμενος δὲ πλησίον τοῦ κλειδοκουμβάλου, ἐρωτᾷ διὰ τὴν εὐχὴν ἀδιαφορίαν καὶ ἀπάθειαν)

Παίζετε ἴσως πιάνον;

ARTEMIS

Ὀλίγον.

KOMIGGIOS (ὕποκλινόμενος)

Αἰ, βέβαια· δὲν εἰμπορεῖ κανεὶς νὰ εἶνε τέλειος. (Λαμβάνει τὸ ἐπανωφόριόν του ἀπὸ τινος ἔδρας, εἶτα πλησιάζων πρὸς τὴν Ἀρτέμιδα, ἐγεροθεῖσάν καὶ παρατηροῦσαν αὐτὸν μετὰ περιεργείας, ἀσπάζεται τὴν χεῖρά της). Δεσποινίς, ὑγιαίνειτε καὶ εὐτυχεῖτε ἢ οὐδεὶς εἶνε ἀξίος τῆς εὐχῆς ταύτης περισσώτερον ὑμῶν. (Μετὰ τινος στιγμῆς ἀλγεινῆς σιωπῆς) Μοῦ ἐπιτρέπεται νὰ σὰς ἐπιφορτίσω μὲ μίαν ἐντολήν;

ARTEMIS

Ποῖαν;

KOMIGGIOS (Λαμβάνει γραφίδα ἀπὸ τῆς τραπέζης, ἀπασπᾷ φύλλον χάρτου ἐκ τοῦ χαρτοφυλακίου τοῦ καὶ γράφει γραμμὰς τινὰς, τὰς ὁποίας κατόπιν ἀναγινώσκει).

« Ὑπῆρξα μάρτυς ἐν τῇ καλύβῃ, ὅπου μετέβην, σκηπῆς, τὴν ὁποίαν διὰ πρώτην φοράν ἔβλεπα. Εἶδα μίαν πτωχὴν οἰκογένειαν . . . μικρὰ παιδιὰ, χωρὶς ἄρτον, χωρὶς θέρμανσιν . . . τρέμοντα ἐκ τοῦ ψύχους καὶ κλαίοντα περὶ τῆς κλίνης ἐνός ψυχorroγαῶντος. . . Ἀπῆλθον εἰς αὐτὰ ἔλθον τὴν περιουσίαν μου. » — Λάβετε, καὶ φροντίσατε περὶ τοῦτου.

ARTEMIS (προχωροῦσα ἐν βῆμα πρὸς αὐτὸν καὶ λαλοῦσα μετ' ἀξιοπρέπειας ἀφελούς καὶ μετὰ συγκινήσεως)

Θέλετε τὰ τέκνα ἐκεῖνα νὰ λησμονήσουσιν τὴν μητέρα των . . . νὰ γείνουσιν ξένοι πρὸς ὅλα τὰ μεγάλα καθήκοντα, πρὸς ὅλας τὰς ἱεράς ἀληθείας τῆς ζωῆς; . . . νὰ τελειώσουσιν ὅπως πρόκειται νὰ τελειώσετε καὶ σεῖς; . . . "Ω, ὄχι! . . . σεβασθῆτε τὴν δυστυχίαν των, κύριε! . . . εἶνε προτιμότερα τῆς ἰδικῆς σας.

KOMIGGIOS (ἀβέβαιος)

Δεσποινίς . . .

ARTEMIS

Συγγνώμην, κύριε, ἐν ἐπὶ πολλὴν ὄρην ἐνόμισα ὅτι ἤμην τὸ παλίνιον ἀδιακρίτου ὄψωσόν ἀστεϊσμοῦ ἐκ μέρους σας. . . Καὶ τώρα ἀκόμη . . . ναὶ καὶ τώρα, ἀμφιβάλλω. Εἶνε ἀληθὴς, εἶνε σεβρὸς ὁ σκοπὸς σας; Ἡ ζωὴ ἐνός ἀνθρώπου, ἡ ψυχὴ αὐτοῦ εἶνε λοιπὸν τόσον μικρὸν καὶ εὐτελὲς πρᾶγμα δι' ὑμᾶς, ὥστε περιλαμβάνεται ὀλόκληρος ἐντός ἐνός ἰδιαιτέρου δωματίου, δὲν ὑπάρχει δὲ πέραν αὐτοῦ τίποτε, οὔτε τέρψεις πρὸς ἀπόλαυσιν, οὔτε καθήκοντα πρὸς ἐκπλήρω-

σιν; . . . Ὡς καὶ αὐτὴ ἡ λέξις καθήκου δὲν ἀνευρίσκαται γεγραμμένη εἰς μίαν καὶ μόνην σελίδα τοῦ βίου σας! . . . Ἐθουσιάζατέ ποτε χάριν τινὸς εἰς τὸν κόσμον μίαν τῶν ἡδονῶν σας, μίαν τῶν κλισιῶν σας, μίαν τῶν ἰδιοτροπιῶν σας; Ἐξήλθατέ ποτε χάριν ἄλλου τινὸς ἐκτός τοῦ στενοῦ καὶ παγεροῦ κύκλου τοῦ ἐγωϊσμοῦ σας; Ὅχι! . . . Χάριν οὐδενὸς ἐπράξατε τοῦτο, οὐδὲ χάριν αὐτῆς τῆς ἀτυχῆς μητρὸς σας!

KOMIGGIOS

Κυρία! . . .

ARTEMIS

Δὲν θέλετε νὰ ζήσετε, διότι δὲν ὑπάρχει ἐπιγῆς γυνή, τὴν ὁποίαν οὐκ ἠδύνασθε νὰ ἀγαπήσετε . . . Ἄλλ' ἄρα γέ, εἶπέτε μοι, δὲν ὑπάρχουσι πλέον ἀτυχεῖς, τοὺς ὁποίους δύνασθε νὰ συνδράμητε; δὲν ὑπάρχουσι θρηνοῦντες, τῶν ὁποίων δύνασθε ν' ἀπομάξητε τὰ δάκρυα καὶ ν' ἀκούσητε τὰς εὐλογίας; Ζητεῖτε ἀπὸ τὴν ζωὴν γοητείας ἀγνώστους, κύριε. . . "Ω Ι σας ἐπιφυλάσσει πολλὰς τοιαύτας ἡ ζωὴ, βεβαιώθητε. . . σὰς ἐπιφυλάσσει—καὶ τὸ προαισθάνεσθε—τὴν γλυκεῖαν μαγείαν τὴν ἀπορρέουσαν ἐκ τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ καθήκοντος. . . τὴν κρυφίαν ἀπόλαυσιν διὰ τὰς παρεχομένης πρὸς τοὺς ἄλλους ἐκδηλώσεις. . . τὴν βυθίαν εἰρήνην τῆς ψυχῆς μετὰ ὀλόκληρον ἡμέραν καλῶς καταναλωθεῖσαν. . . καὶ τὸν εὐδαίμονα ὕπνον τὸν παρακολουθοῦντα τὴν ἀγαθοεργίαν. Δοκιμάσατε τὰς ἡδονὰς ταύτας, καὶ ἐν τότε ἡ ζωὴ σας φανῆ κενὴ καὶ ἀνούσιος, βίψατε τότε μακρὰν, ὡς ἄραν εἰς τὸν οὐρανόν, τὸ ράκος τῆς ὑπάρξεώς σας. . . σὰς τὸ ἐπιτρέπω. . . Σὰς ζητῶ καὶ πάλιν συγγνώμην, κύριε. . . (Ἡ φωνὴ της καθίσταται ἐτι μᾶλλον συγκεκλιμένη), ἀλλὰ σὰς ἠμιλῶ ὅπως οὐκ εἶνε ὡμίλει, ἐστὲ βέβαιος, ἐκεῖνη τὴν ὁποίαν ἐνθυμασθε μετὰ λύπης, διότι δὲν ἠδυνήθητε ν' ἀντικρύσητε τὸ τελευταῖόν της βλέμμα καὶ νὰ δεχθῆτε τὸν τελευταῖόν της ἀσπασμόν.

KOMIGGIOS (κύπτων τὴν κεφαλὴν, μετὰ φωνῆς ὑποκώφου καὶ τεταραγμένης)

Ναί. . . τὸ πιστεύω. . . πιθανόν νὰ ἐξέλαθα κακῶς τὴν ζωὴν. . . Ἀλλὰ εἶνε πολὺ ἄργα. . . Τὸ νόσημα εἶνε πολὺ προαιδευμένον πλέον. . . εὐχριστῶ, ἀλλὰ. . . χαίρετε!

ARTEMIS (μετὰ τινος πυρετώδους εὐθυμίας)

Ἔστω. . . Ἀλλὰ τοὐλάχιστον προσφέρετέ μοι ἀκόμη μίαν ἐκδούλευσιν, κύριε κόμη.

KOMIGGIOS

Μετὰ χαρᾶς, δεσποινίς.

ARTEMIS

Κρατήσατε μιά στιγμὴ τὸ νῆμά μου. . . μοῦ κάνετε αὐτὴν τὴν χάριν; (Ὁ Κομίγγιος ἀπαντᾷ διὰ νεύματος ἀβρόφρονος καὶ κάθηται εἰς τὸ ἀνάκλιτρον. Ἡ Ἀρτεμις καθήμενὴ ἀπέναντί του περιτυλίσσει

εἰς τὰς χεῖράς του, ἕς ἐκεῖνος κρατεῖ ἀνοιχτάς εἰς ἀπόστασιν τινα ἀπ' ἀλλήλων, τὸ νῆμα τοῦ μίτου της, ὑποτονθορῶσα τὸν ἦχον ἤχημας).

KOMIGGIOS

Ἴτι ἔστω εἶν' αὐτό; Εἶνε ἐγγύς αὐτὸς ἡ ἦχος;

ARTEMIS

Ναί· εἶνε ἡ ἦχος τοῦ ἔσματος τοῦ Ἰογήρου.

KOMIGGIOS

Εἶνε πολὺ ὠραῖος· μοῦ ὑπενθυμίζει τὰ ἔσματα τῆς πατρίδος μου. Πῶς εἶνε εἰ στίχοι;

ARTEMIS

Εἶνε δημοτικὸν ἔσμα. . . ἀναφέρεται εἰς τὰς Μοῖρας, αἱ ὑπεῖχει τὸσον σας ἀρίστων.

KOMIGGIOS

Ὅτ' ἔχετε τὴν καλωσύνην νὰ μοῦ τὸ εἰπῆτε;

ARTEMIS

Εὐχαριστῶς, ἀλλὰ φοβούμαι μὴν ἀποκοιμηθῆτε, διότι βλέπω ὅτι νυστάζετε ἄρκετά.

KOMIGGIOS

Ὅχι, σας βεβαιῶ. . . ἀισθανομαι μόνον ἰλιγγίαν κούρασιν.

ARTEMIS

Ὅπως ἀγαπᾶτε. . . σημειώσατε ἡμῶς αὐτό, ὅτι μίαν μόνον ἐσπέρα ἀφιερῶμαι εἰς τὴν καλωσύνην καὶ τὴν ἀγαθοεργίαν σας ἀπέδωκαν ἡδὴ τὸν ὕπνον καὶ τὴν ὄρεξιν, . . . εἰς νὰ ἐλθῇ ἡ τελειὰ θεραπεία· ἀφήσατε τὸ φάρμακον νὰ ἐνεργήσῃ. . . Ὅτ' ἡ ὑπερβολὴ. (Ἀπαγγέλλει μελοδραμικῶς τὸ ἔξῃ ἔσμα.)

Παρά τὴν ρίζαν κένθρου γαραιῶ
Ἀποκοιμηθῆ νεανίας ἦρως
Ἰπὸ τὴν Ἀίσχην οὐρανοῦ φαιού
Εἶνε αὐτὸς ὁ θεοποιῆς Ἰογήρου
Οἱ κύνες τοῦ μὲ ὕλακας
Καταδιώκουσι τὸ θῆραμα
Καὶ τρέχει εἰς τὸ δάσος ἡ δορκάς.

KOMIGGIOS (ταπεινὴ τῆ φωνῆ)

Ἰξάκκοιθῆσατε παρκακλίω.

ARTEMIS (ἐξακολουθεῖ τὴν ἀπαγγελίαν)

Κ' ἐνῆ κειράται ἡ Ἰογήρας βλέπει
Ἐνόπνια ἐρώτων ζηλευτά.
Ἴτι χεῖρ τοῦ ἄνθρ' ἠεροδόλα δρέπει
Καὶ τὸ ἔθρην μαντεῖον ἐρωτᾷ
Οἱ κύνες τοῦ μὲ ὕλακας
Καταδιώκουσι τὸ θῆραμα
Καὶ τρέχει εἰς τὸ δάσος ἡ δορκάς.

(Ὁ Κομίγγιος ἀποκοιμᾶται βραχυπρόθεσμα Ἡ Ἀρτεμις ἐγείρεται ἀβρόφρονος καὶ τὸν παρατηρεῖ ἐπ' ὀλίγον κούπτοσα ἐπ' αὐτοῦ. Εἶτα τυχεῶς ἐφαίρειται ρυτίδας τινὸς ἐκ τοῦ προσώπου της καὶ ἀποτινίσται ἐν μέρει τὴν ἐπὶ τῆς κόμης της λευκὴν πικρίδα. Ἀκούσθως ἀπαγγέλλει τὴν κατωτέρω στροφὴν διὰ φωνῆς ὀλονέν ὀσθενεστερας.)

Καὶ λέγει ἡ Μοῖρα: « — Φίλε μου, κοιμήσου!
Ἀνάπυσιν τὸ πνεῦμά σου ποθεῖ.
Στέφανον πλένω, καὶ ἡ κεφαλὴ σου

Μὲ τάνθη ἠποῦ δρέπεις θὰ στεφοῦ.
Οἱ κύνες τοῦ μὲ ὕλακας
Καταδιώκουσι τὸ θῆραμα
Καὶ τρέχει εἰς τὸ δάσος ἡ δορκάς.

KOMIGGIOS (ἀφουρνιζόμενος αἰφνης καὶ ἀνασκιρτῶν)

Ἄ! . . . τοῦ εὐρίσκομαι; . . . (Ἐγείρεται ἐκ-θαρβῶς). Ἐνευρεῖσθην! . . . σὰς εἶσθε ἐκεῖνη τὴν ὁποίαν ἐβλέπα πρὸ ὀλίγου; . . . (τὴν παρατηρεῖ ἐκπληκτός. Ἡ Ἀρτεμις φαίνεται πολὺ νεωτέρα, ὡσαὶ διὰ μαγείας ἀνανεωθείσα· αἱ ρυτίδες τοῦ προσώπου της σχεδὸν ἐξηλείφθησαν· ἡ κόμη της φαίνεται σχεδὸν μέλαινα.) Παράδοξον!

ARTEMIS (μειδιῶσα)

Ἴτι τρέχει;

KOMIGGIOS

Μὰ σὰς δὲν εἶσθε πλέον ἐξηκουτούτις! . . .

ARTEMIS

Μπα! . . . Μὲ βλέπετε ἀκόμη ὑπὸ τὴν τελευταίαν ἐντύπωσιν τοῦ ἡαίρου σας. . .

KOMIGGIOS

Πιθανόν. . . ἔτσι θὰ εἶνε. . . καὶ ὅμως θὰ ὀρκίζομαι ὅτι εἶσθε νεωτέρα κατὰ εἰκοσιν ἔτη.

ARTEMIS

Ἔστω. Ἴτι παράδοξον θὰ ἦτο τοῦτο, κύριε κόμη; Ἴα χρονικὰ τῶν Μοιρῶν δὲν εἶνε πλήρη ἄρα γο τοιούτων συμβάντων; Κολακεύομαι πιστεύουσα ὅτι συνελάθετε εἰδὸς τι ἀγάπης πρὸς ἐμέ. . . Γινώσκατε ὅτι κατὰ παλαιὰν ἐποχὴν ἤρκασαν ἡ ἀτρέμητος ἔρως νεαροῦ ἱππῆτου διὰ νὰ θραύσῃ τὰ δεσμὰ τῆς μαγείας, ἐξ ἧς ἀπεκρύπτετο ἡ καλλονὴ τῆς Μοῖρας ὑπὸ τὰς ρυτίδας τῆς κατεσκληκυῖτες γραίας. . . Σαῖς, κατὰ δυστυχίαν ἰδικὴν μου, ἐφθάσατε μόνον μέχρι τοῦ σταδίου τῆς συμπαθείας. . . καὶ ἰδοὺ διακί ἡ ἀνανείσις μου συνετελέσθη κατὰ τὸ ἦμισυ. Ἴσως αἰσθημὰ τι ζωηρότερον θὰ προὐκάλει μεταμόρφωσιν πληρεστεράν.

KOMIGGIOS

Αὐτὸ μόνον ἀπαιτεῖται! . . . Εἶμαι πρόθυμος, μελονότι ἡ παράδοξος αὐτὴ ἡμολογία μοῦ φλογίζει τὰ χεῖλη. (Ὅποιάδηποτε καὶ ἐν εἶσθε, δεσποινίς, — καὶ ὑπάρχουσι στιγμὰ καθ' ἃς τὸ λογικόν μου δὲν λειτουργεῖ, ἐταν ἐπιχειρῆ νὰ ἐμβλατεύσῃ εἰς αὐτὸ τὸ μυστήριον—ἔ, τι δῆποτα καὶ ἐν εἶσθε, δὲν τολμῶ νὰ εἶπω ὅτι σὰς ἀγαπῶ. Εἶνε ἐκφορὰς οὕτη, ἥτις πολὺ συγγὰ ἱεθελώθη εἰς τὰ χεῖλη μου. . . ἀλλ' αἰδομαι ποτὲ γυνὴ μὲ ἐνέπνευσε μέχρι τοῦδε αἰσθημὰ παραπλήσιον πρὸς τὸ βυθὸ καὶ περιπλοκὴς αἰθῆς, τὸ ἠπεινὸν ἡ πικρῶσιν σας, οἱ λόγοι σας, τὸ βλέμμα σας μοῦ ἐμπνέουν. . . Δὲν σας ἀγαπῶ, ὄχι. . . σχεδὸν σας λατρεύω καὶ δι' αὐτὴν τὴν μόνον ἐσπέραν τῆς ἀπλότητος, τῆς γαλήνης, τῆς ἀληθείας, τὴν ἠπεινὸν σας ὀφθαλμῶ, δι' αὐτὴν τὴν γλυκεῖαν στοργὴν, μὲ τὴν ἠπεινὸν ἀνεζωογονή-

σατε τὸ πνεῦμά μου, ἤθελα νὰ σὰς ἀφιερῶσω
δλόκληρον τὴν ἀνακτηθεῖσαν ψυχὴν μου, ἤθελα...
ἐάν καὶ τοῦτο δὲν ἦτο ὑπαγόρευσις φιλαυτίας,
νὰ συνδέσω τοῦ λοιποῦ ἀδιαρρήκτως τὴν ὑπαρ-
ξίν μου μὲ τὴν ἰδικήν σας, παραμένων διαρκῶς
εἰς τὸ πλευρόν σας... ὄχι... εἰς τοὺς πόδας σας!

ARTEMIS (συγκεινημένη καὶ ἀξιοπρεπής)

Ἀληθεύει τοῦτο, κύριε Κομίγγιε;

ΚΟΜΙΓΓΙΟΣ

Ἐπὶ τῷ λόγῳ τῆς τιμῆς μου εἶνε ἀληθές.

ARTEMIS

Ἔστω λοιπόν. Αἰσθάνομαι ὅτι ἡ μαγεία δια-
λύεται ἐντός μου... Ἄλλ' ἐλησμόνησα τὰς
μυστηριώδεις λέξεις, δι' ὧν τὸ θαῦμα τῆς ἀνα-
νεώσεως θὰ γείνη βρατὸν εἰς ὄλους. Πρέπει νὰ
συμβουλευθῶ τὸ βιβλίον μου. (Μειδιᾷ καὶ πάλιν
καὶ ἐξέρχεται διὰ τῆς πλαγίας θύρας).

ΣΚΗΝΗ ΙΑ'

ΚΟΜΙΓΓΙΟΣ καὶ ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ

ΚΟΜΙΓΓΙΟΣ (ἐκπληκτός)

Ποία εἶνε αὐτὴ ἡ γυνή; Τὸ λογικόν μου τα-
ράσσεται... Ἐπέφερξ πολὺ... Ἐπίστην πολ-
λὰς συγκινήσεις... Ἐπὶ οὐρανῶν... εἰς ὀπτασίας!... Ἄς δοκιμάσω νὰ
σκιεθῶ μὲ ὀλίγην ψυχραμίαν. — Ἐπάρχει ἐδῶ
εἰς τὸ μέσον κάποιος ὄλος... Ἄλλὰ ὄχι!...
γυνὴ τοιαύτη δὲν ἠμπορεῖ νὰ εἶνε τυχεδιώκτις,
ραδιοῦργος... αὐτὸ θὰ ἦτο τὸ μωρότερον ἐξ
ὄσων θὰ ἠδυνάμην νὰ ὑποθέσω. Ἐπὶ τέλους
ὄμως!... ἴσως δὲν συνέβη κανέν θαῦμα καὶ
ὄλα εἶνε ἀποκνήματα τῆς φαντασίας μου...
Αὐτὴ ἡ δῆθεν ἀνανέωσις εἶνε πλάνη τοῦ ὄναιρου
μου... Αὐτὴ ἡ ἴδια μοῦ τὸ εἶπε... Ἐνε μιά
ἀγαθὴ γραία, ἣτις βλέπουσά με ἀτυχῆ μὲ εὐ-
σπλαγχνίσθη, καὶ προσπαθεῖ νὰ μὲ θεραπεύσῃ,
καταπραΰνουσα τὴν παράφροσύνην μου...
(Ἐισέρχεται ὁ Φραγκίσκος φαίνεται τὴν εὐθυτενήν,
ἔχει τὸ βλέμμα ζωηρόν, τὴν χροιάν δροσερὰν καὶ τὴν
κόμην σχεδὸν μέλαιναν).

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ (μὲ φωνὴν ἀρρηνωπήν)

Δουλός σας, κύριε.

ΚΟΜΙΓΓΙΟΣ

Τί εἶνε τοῦτο!... ποῖος εἶσαι σύ;

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ

Ἐρχομαι νὰ σὰς προσφέρω τὰς εὐχαριστίας
μου, κύριε κόμη. Εἶμαι ὁ γέρω-Φραγκίσκος.
Ἦμουν κ' ἐγὼ δεσμευμένος μὲ τὸν αὐτὸν μαγι-
κὸν δεσμόν, μὲ τὸν ὅποιον ἦτο καὶ ἡ κυρία μου,
καὶ ἠλευθερώθην ταυτοχρόνως μὲ αὐτήν. Ἀκόμη
εἶμαι πενήντα χρονῶν, κύριε κόμη! ὅταν ὄμως
σεῖς νυμφευθῆτε τὴν δεσποινίδα, ἐλπίζω νὰ μὴν
εἶμαι περισσότερο ἀπὸ τριάντα.

ΚΟΜΙΓΓΙΟΣ

Πῶς!... Μὰ ποῦ λοιπόν εὐρίσκουμαι; (Πλη-
σιάζει πρὸς τὸν Φραγκίσκον). ἔχει πραγματικῶς
τὸ ἴδιον πρόσωπον ὅπως καὶ πρότερον... Ἄλλ'
αὐτὸ ὑπερβαίνει τὰ ὄρια τοῦ πιστευτοῦ. Ἔλα,
φίλε μου! μ' ἐμπαίζεις, ἀλλὰ σὲ συγχωρῶ,
πράττω μάλιστα κατὰ τι περιστότερον, σὲ καθι-
στῶ πλούσιον, ἐάν μοῦ ἐξηγήσης τὴν ἀμέσως
τὴν κλειδὸν τοῦ αἰνίγματος, τὸ ὅποιον ὁ νοῦς μου,
τὸ ὁμολογῶ, ἀδυνατεῖ νὰ λύσῃ.

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ

Κύριε, γνωρίζετε ἀρκετὰ τὰ ἔθιμα τῆς τά-
ξεώς μας, ὥστε δὲν ἔχετε νὰ μάθετε τίποτε ἀπὸ
ἐμέ. Ἐγὼ εἶμαι πνεῦμα ὑποδείστερον, μαγευ-
μένον πρὸ πολλοῦ χρόνου ὑπὸ τῆς μαγικῆς ἐξου-
σίας τοῦ Μερλίνου, ὁμοῦ μὲ τὴν εὐγενῆ Μιῆραν,
τὴν κυρίαν μου. Ἐπεριμένονταν ἐντός αὐτοῦ τοῦ
δάσους πρὸ ἐνὸς αἰῶνος τὴν ἔλευσιν νεαροῦ εὐπα-
τρίδου, ἀρκετὰ μορφωμένου, ὥστε νὰ προτιμᾷ τὰ
εὐγενῆ χαρίσματα τοῦ πνεύματος ἀπὸ τὰ θελ-
γήτρα τῆς παραδικῆς καλλονῆς. Δι' αὐτὸ σὰς
ὑπεδέχθη πρὸ ὀλίγου μετὰ γαργάρας, τὴν ὅποιαν
δὲν ἠδυνάμην ν' ἀποκρύψω, προκατακλύμενος ὅτι
ὄμως εἴθε ὁ ἐλευθερωτὴς μας. Δι' αὐτὸ δὲ ἐρ-
χομαι νὰ σὰς προσφέρω τὸν φόρον τῆς εὐγνωμο-
σύνης μου, συναισθανόμενος ἐκ τῆς εὐχαρίστου
μεταβολῆς, ἣτις ἐτελεῖτο ἐντός μου, ὅτι χάρις
εἰς ὑμᾶς, κύριε, εἶχε φθάσει τὸ πλήρωμα τοῦ
χρόνου.

ΚΟΜΙΓΓΙΟΣ

Δὲν ἔχεις τίποτε ἄλλο νὰ μοῦ εἴπῃς;

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ

Τίποτε.

ΚΟΜΙΓΓΙΟΣ

Τότε λοιπόν ὁ Μερλίνος ἄς σὲ βοηθήσῃ, ἐπειδὴ
μὰ τὸν Θεόν, ἡ ὑπομονὴ μου ἐξηντήθη...
(Ὁρμᾷ νὰ τὸν ἀρκάσῃ ἐκ τοῦ τραχήλου).

ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ (ἀναχαιτίζων μετὰ ρώμης
τὸν βραχίονά του)

Σιωπὴ!... Ἀκούσατε!...

(Ἡ πλαγία θύρα ἀνοίγεται. Λαμπρὸν φῶς κατακλύζει
τὴν αἴθουσαν. Ὁ Κομίγγιος στρέφεται).

ΣΚΗΝΗ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ

ARTEMIS καὶ οἱ ΡΗΘΕΝΤΕΣ

(Ἡ Ἀρτεμὶς φαίνεται εἰκοσαετής, λευχειμανεὶ καὶ φέ-
ρει στεφάνην ἀργεϊνῶν ἀνθῶν εἰς τὴν κεφαλὴν,
προχωρεῖ βραδέως κρατοῦσα εἰς τὴν χεῖρα μικρὰν
ράβδον μαγίσσης. Φθάσασα εἰς ἀπόστασιν ὀλίγων
σημάτων ἀπὸ τοῦ Κομιγγίου εἶπαι παρὰ τοῦς πό-
δας του τὴν ράβδον).

ARTEMIS (μὲ ὕφος καὶ φωνὴν νεανικὴν)

Κύριε κόμη, ἔρχομαι νὰ καταθέσω πρὸ τῶν
ποδῶν σας τὸ ἐμβλημα ἐξουσίας, ἣτις δὲν ὑφί-
σταται πλέον, διότι οὐχὶ μάγισσα, φρε!

Τ Ο Γ Α Λ Α

ΚΑΙ

Ο ΜΕΛΛΩΝ ΧΑΡΑΚΤΗΡ ΤΩΝ ΒΡΕΦΩΝ

(Γνωριμὴ ἐπιστολὴ πρὸς τὰς μητέρας).

Ἡ τροφὴ εἶναι δευτέρα μήτηρ, παραδέχεται
ἡ κοινὴ γνώμη ὄλων τῶν ἐθνῶν. — Ἐὰ φυλετικὰ
μίσθ λέγεται ὅτι βρέφη μετὰ τοῦ
γαλακτος τῆς τροφῆς των. — Καὶ γενικῶς δια-
ταράξεις, εἰν ἀϋπνία, στενοχωρίαν, ἀδιαθε-
σίαν, ἀνησυχίαν, δύνανται νὰ μεταβιβάσῃ ἐνίοτε
ἡ τροφὴ πρὸς τὸ βρέφος. — (Ἡ Ἀνατολίται διὰ
τῆς πτωχῆς εἰς λέξεις ἀλλὰ διαπνεομένης ὑπὸ
ἀφαλοῦς τινος Ἀσιατικῆς φιλοσοφίας τουρκικῆς
γλώσσης καλεῖται τὴν τροφὴν σουτ-ἀνά, ταυτί-
στι «γαλακτομήτηρ». Οἱ δὲ εὐποροὶ ἐξ αὐτῶν
διατηροῦσι καὶ γηροκομοῦσι τὴν γαλακτομήτηρά
των μετ' ἀφεισώσεως ὅπως υἱοῦ.

(Ἡ συνδέουσα αὐτῶν τὸ βρέφος πρὸς τὴν τρο-
φὴν του δὲν ἀπισθοδρομήσῃ αὐτὰ πρὸ τῶν τε-
λευταίων συνεπειῶν τῆς θείας ταύτης, παρα-
δοχόμενοι ὅτι ὁ Θεὸς γάλα αἰγῶν θὰ ἔχη
βραδύτερον χαρακτηριστικὰ τινὰ τοῦ τραγοῦ. —
(Ὅπως ὁ Γωμύλος, ὁ Ἰσροτῆς τῆς Γωμῆς, ἐρρό-
φησε τὰς θηριώδεις καὶ ἀμειβόρους ἀδελφικτό-
νους ἐξαις του ἐκ τοῦ γαλακτος μίας λυκίνας, ἣν
εἶχε τὴν σπανίαν τύχην νὰ βυζάνῃ ἐν τῇ βρε-
φικῇ του ἡλικίᾳ).

Αἱ μέλισσαι κητοροῦσιν ἐξ αἰῶν τοῦ αὐτοῦ
εἴδους νὰ παράγωσιν ἰργατίδας (ἢ. ἰ. σταίρας
θηλειᾶς) καὶ βασιλίσσας, τρέφουσαι τὰς μὲν μάλ-
λον διὰ μέλιτος, τὰς δὲ μάλλον διὰ γύρωσι ἀν-
θῶν. — (Ὅταν δὲ ἀντιληφθῶσι τὴν τελευταίαν
ἄραν, ὅτι ἔχουσιν ἔλλειψιν βασιλίσσῶν, καὶ θέ-
λωσι ν' ἀλλάξωσι προορισμὸν ἐνὸς βρέφους, ὑπερ-
ἐλαβὸν ἤδη μέχρι τινὸς τὴν οἰ' ἰργατίδας ἀρμό-
ζουσαν δικταὸν, τότε (ἢ, τότε θὰ ἴδῃτε τί εἶναι
τὰ εὐλογημένα μισὰ μέτρα καὶ ἡ ἀναποφάσι-
στος παλιμβουλίᾳ), τότε ἡ τοιαύτη βασιλίσσα
μήτηρ γινομένη παράγει μόνον κηφήνας. — (Ἡ
μύρμηκας ἐκ τῶν αἰῶν των παράγουσι κατὰ βού-
λησιν ἐκ μὲν τῶν θηλέων ἐμβρύων ἡ γούμους
πτερωτὰς θηλείας ἢ ἀπτέρους ἰργατίδας (ὡς αἱ
μέλισσαι), ἐκ δὲ τῶν ἀρρένων ἐμβρύων παράγουσι
κατὰ βούλησιν ἢ μικροσώμους πτερωτοὺς ἐπιβή-
τορας, ἢ μεγαλοσώμους ἀπτέρους «στρατιώτας»
ἔχοντας ἀνάστημα διπλάσιον τῶν ἑλλίων.

Μάλλον ὅτι ταῦτα εἶναι γαγονότα ἐπιστημονι-
κῶς ἐξηκρωβούμενα, ἔχοντα σημασίαν πολὺ μεγα-
λυτέραν τῆς μυθολογικῆς λυκίνας τοῦ Γωμύ-
λου, δὲν ἠναίμεθα νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι τὸ
ζήτημα διὰ τὰ ἀνθρώπινα βρέφη εἶναι τῶσον
ἀπλοῦν, ὥστε νὰ λυθῆται διὰ τῆς παροχῆς καταλ-
λήλου γαλακτος, ὡς ἐφантаζέτο κάποιος ἀστὴρ
ὡς ἐξῆς:

ἄλλ' ἰκέτις εἶνε ἐκείνη, ἣτις σὰς ὁμιλεῖ τὴν σιγ-
μὴν ταύτην. Εἶμαι ἐγὼ, κύριε, ἡ ἐπαρχιώτισσα
ἐκείνη, ἣτις ἐξ αἰσθήματος φιλίας λίαν εὐμεγῶς
ἐκρίθη ἄξι(α νὰ φέρῃ τὸ ὄνομά σας.

ΚΟΜΙΓΓΙΟΣ

Ἡ δεσποινὶς Ἀθῶλ!...

ARTEMIS

Ἡ Ἰωάννα Ἀθῶλ!... μάλιστα... ἴσως
ὄα μὲ θεωρήσῃτε ὡς πολὺ τολμηρὸν καὶ ἡμιστὰ
συγγνωστὴν, κύριε, διότι ἐπεχείρησα μὲ τὴν
συναίνεσιν καὶ τὴν συνδρομὴν τοῦ ἀδελφοῦ μου
(δεικνύει τὸν Φραγκίσκον) νὰ μεταχειρισθῶ θεα-
τρικὰ μίσα, ὅπως ἐπιτύχω μεταβολὴν, ἣτις ὑπῆρ-
ξεν ἡ εὐχὴ, ἡ παράκλησις καὶ ἡ τελευταία θεί-
λησις μίαις ἐπιθανάτου...

ΚΟΜΙΓΓΙΟΣ

Ἐῖς μητρός μου!...

ARTEMIS

Τὸ ἔργον μου ἐμελλε νὰ λήξῃ, κύριε, ὅταν
ἤθελα σὰς ἀποδείξῃ ὅτι εἶχα ἐκλέξει καλὸν
δρόμον ὅτι ὑπάρχει ζωὴ πλέον ἄξι(α εἰς ἓνα ἄν-
θρωπον καὶ διὰ τὸν Πλάστον, ὅστις τοῦ τὴν ἐχάρ-
ρισεν ὅτι ὑπάρχουσι γρητοῦσαι πραγματικώτερον
καὶ γλυκύτερον ἐκείνων, πρὸς ὅς σὰς πείρασεν
ἢ φαντασίᾳ σας... Ναί, ἡ ἀπεστολή μου τότε
θὰ ἔληγε (μὲ ὕφος συγκεινημένων καὶ μεταγλωσσίων).
Ἐγὼ δὲ θὰ ἤμην εὐτυχῆς, ἔστω καὶ ἂν ἐπρόκειτο
ἡ σκηνὴ αὐτὴ καὶ ἐκείνη ἣτις τὴν παρεσκίασε
νὰ μείνωσι διὰ τὴν καρδίαν σας ὡς ὄνειρον, μέλ-
λον νὰ λησμονηθῇ τὴν προίαν... ὡς μυστικόν
τοῦ ὁποῖου τὴν τήρησιν ἐμπιστεύουμαι εἰς τὴν ἐντι-
μότητά σας.

ΚΟΜΙΓΓΙΟΣ (ἐν ἀγαλλίσει)

Ἔ! σὰς ἰκετεύω!... αὐτὸ τὸ ὄνειρον ἄς μὴ
τελειώσῃ ποτὲ! (Λαμβάνει τὴν χεῖρά της καὶ προσ-
κλίνει βαθύτατα ἐνώπιόν της).

ARTEMIS (σείουσα τὴν κεφαλὴν)

Ἡ λατρεῖα αὐτὴ ἐξεκλονοῦται νὰ προσφέρεται
πρὸς τὴν Μάγισσαν;

ΚΟΜΙΓΓΙΟΣ

Ὁχι!... πρὸς τὸν ἄγγελον. Ἀποθέτει τὸ μέτω-
πον εἰς τὴν χεῖρα τῆς Ἀρτεμίδος, διὰ νὰ κρύψῃ τὴν
συγκίνησίν του).

ARTEMIS (πρὸς τὸν Φραγκίσκον, ἐρωτοῦσα αὐτὴν
διὰ τοῦ βλέμματός)

Κλαίει!... ἐσθῆθ!...

Ὁ φόβος μου, ἡ μέριμνά μου διὰ τὸ μέλλον,
ἔλεγεν ὁ Ἰσισμαρκ, εἶνε μήπως ἡ γρηγορητικὴ
στραγγαλιστὴ τὴν ἐθνικὴν συνείδησιν.

Κατὰ τὸν Γκαίτε, ἡ εὐθυμία εἶναι μήτηρ πᾶσων
τῶν ἀρετῶν.

Οί μέλλοντες στρατηγοί — γάλα λέοντος.

Οί μέλλοντες δρομείς — γάλα λαγωού (έν ελλείψει αυτού γάλα ελάφου).

Οί μέλλοντες φορολογούμενοι... γάλα όνου κ.τ.λ.

Δυστυχώς ή έμβρυολογία καταρρίπτει σήμερα αυτός τας σπαραξικαρδίους θεωρίας και αφαιρεί τήν άμεισον έπίκοινωνίαν ουχι μόνον μεταξύ τής τροφού και του θηλάζοντος, αλλά και μεταξύ τής έγκυμονούσης και του έμβρύου της. — Το έμβρυον είναι ίδιος οργανισμός, όστις έχει ζωήν όλως ανεξάρτητον τής μητρός του, παρ' ής βροφά τροφήν όσπερ παράσιτον, καθ' έν τρόπον βροφά το «τσιμπούρι» τροφήν παρά του φιλοξενούντος αυτό κυνός.

Αλλά πώς συμβιβάζεται ή επιστημονική αυτή ανεξαρτησία του έμβρύου και του βρέφους μετά τής κοινής πρακτηρήσεως ότι το βρέφος όφείλει μέγα μέρος του μέλλοντός του εις τήν τροφόν του;

— Απλούστατα και λογικώτατα, το βρέφος χρειάζεται τροφήν κατάλληλον διά ν' αναπτυχθή καλώς. Εάν ή τροφή του είναι ακατάλληλος, ή ανάπτυξις του κατ' ανάγκην είναι ελαττωματική. Τινά δέ των ελαττωμάτων τής ανάπτυξεως ώρισμένων μερών του σώματος επιφέρουσιν αναποφεύκτως και ανάλογα ελαττώματα του χαρακτήρος.

Γνωστόν είναι ότι ή δυσπεψία υπό τήν χρονίαν μορφήν της προδιαθέτει τούς μελαγχολικούς, τούς ανάζητούντας τήν έρημίαν, τούς αυτοκτόνους, τούς δυστυχείς ένεκα ψυχικής δυσκρασίας, τούς μοχθηρούς, τούς κακούς· ένθ' ή άμειπτος λειτουργία τής πέψεως παράγει εκείνας τας καλοκαγαθούς στρογγυλάς φυσιογνωμίας, τας άποπνεύσας τήν ήρεμον εύτυχίαν, τας άκτινοβολούσας τήν χαράν του βίου, τήν άκαταμάχητον και έν ώρα δυστυχίας και πειρασμού εύχαριστησιν του ζήν.

Εξετάσατε ένα «κιτριναρήν», «σπληνιαρήν» πικρόχολον, εύρέθιστον, μοχθηρόν, άπομεινωμένον και άνευ πραγματικών φίλων άνθρωπον· θα τον ίδητε δυστυχή και έρημον άκόμη και όταν εύπορή. Έν τούτοις είναι θυμα τής τύχης.

Ός επί το πλείστον κατεστράφη μονίμως και δριστικώς όλον το πεπτικόν του σύστημα και έδηλητηριάσθη ή οργανισμός του, διότι βρέφος έν έστερήθη του μητρικού μαστού. Ούτω πως από μιας άρχής αδέν έπιασε πυτιάν», ως λέγουσιν οι χωρικοί και περί των βρεφών και περί των όρφανών άμνών. Και όπως το «άπύτιαστον» έρίφιον ή άρνίον σπανίως γίνεται τέλειον ζώον, ούτω και το στερούμενον του μητρικού μαστού βρέφος σπανίως γίνεται τέλειος άνθρωπος!

Είχε πολύ δίκαιον ή μήτηρ του Έκτορος ύπενθυμίζουσα αυτόν έν κρίσιμω στιγμή τας με-

γάλας ύποχρεώσεις του προς αυτήν, διότι του είχε παράσχη τον «λαθικηδέα μαζόν», διότι βεβχίως ούτος ήξίζε περισσότερον δίκκ γουβερναντών και χιλίων εκάδων φαντών και μπισκότων.

Αρ' έτέρου ή βροδοπαρεας εκείνος χωρικός, όστις στρατιώτης έν γελά διά τά άμέτρητα λουστραρίσματα και μπουγιχτίσματα του στρατού, όστις έν τή φυλακή τραγουδεί, όστις ξεκαρδίζεται από τά γέλοισ, διότι φαγών τήν έν 300 δραμιών κουραμάναν του, κχτώρθωσα παρά τινος ψευδοεξαδέλφης του ύπηρετρίας νά εξεικονομήση ήμισυ κοτόπουλον και μιαν φραντζόλαν διά μίζεν παρά τινος ύπηρετρίας λίαν άμφισβητησίμου έξπαδελφικότητος. Αυτός είναι εύτυχής, εύδαίμων ή, τι και έν του συμβή.

Και εις τί όφείλεται ή ασάλευτος αυτή εύδαιμονία; διότι «τά χωνεύει ύλα» κυριολεκτικώς και μεταφορικώς. — Διότι έχει άμειπτον πεπτικόν σύστημα, διότι έν τή βρεφική ήλικία έθήλαζε τον «λαθικηδέα μαζόν» τής μητρός του, διότι τέλος ή υμναλή, κανονική ανάπτυξις του έν τή τρυφερά βρεφική ήλικία έξασκεί και σήμερα τήν «λαθικηδέα» ιδιότητά του, τήν ιδιότητα δηλαδή νά λησμονή άμέσως όλας τας φροντίδας και όλα τά βάσανα εύθις ως γαμίση τον στόμαχόν του και παραδόθη εις τήν τέρψιν, τήν αξιοζήλευτον τέρψιν μιας κανονικής πέψεως.

Ας φθάσωμεν εις το συμπέρασμα, ή μητέρες.

Θέλετε τά βρέφη σας νά γίνωσιν εύτυχείς άνθρωποι; — Προφυλαξατέ τα όσον δυνατόν από πάσης δυσπεψίας και πάσης γαστρικής διαταράξεως.

— Αλλά πώς;

Τό καλύτερον γάλα βεβχίως είναι το τής μητρός, και έν ελλείψει ταύτης το γάλα τής τροφού. — Υπάρχουσιν όμως και έξαιρέσεις. Μερικαί γυναίκες έχουν εις γάλα ύπέρ το έέν πλούσιον εις στερεάς ουσίας, το όποιον βλάπτει τά βρέφη, όπως μερικαί φοβχάδες παράγουσι γάλα άνώμαλον, πολύ παχύ π.χ., δι' ού ακαίουσι» τούς ίδίους πόλους των. — Ιβρέφη λίαν άσθενή και παθητικά, μη δύναμενα πλέον νά χωνεύωσιν ούτε το κανονικόν γάλα τής ίδίας μητρός των, βλέπουσι τήν σωτηρίαν των μέ το γάλα τής όνου το ήμισυ στα θρεπτικόν, αλλά λίαν εύχώνευτον.

Αλλά πολλαί μητέρες δέν έχουν ούτε τά μέσα νά προμηθεύωσιν εις τά βρέφη των τροφούς, ούτε είναι δυνατόν επ' άπαιρον νά διατηρηται βρέφος υπό γάλακτες όνου, και τούτου λίαν σπανίου και θάπνηρού. — Ιβρέπει άρα γε νά καταργώσιν εις το άγελαδηνόν και αίγειον γάλα, το τόσον εύχώνευτον διά βρέφη μικράς ήλικίας, έν γνώσει πλέον ότι ούτω θέτουσι τας πρώτας βάσεις τής δυστυχίας του μέλλοντος ανθρώπου;

Φρικτόν ειπείν, τούτο άκριβώς γίνεται και ή δυστυχής μήτηρ λέγει στεναζούσα: Τί νά κάμω, που νά εύρω χρήματα νά πληρώσω παραμόνοναν;

Αλλ' ίδού έρχεται άρωγός ή έπιστήμη, διδάσκουσα μεθόδους τροποποιήσεως του γάλακτος των ζώων ουχι άπλώς διά προσθήκης υδατος ή σακχάρου, ως κοινώς γίνεται, αλλά μάλλον διά τής αφαιρέσεως τής πλεοναζούσης λίαν δυσπέπτου τυρίνης. — Το τοιούτον τεχνητόν γάλα άπαλλασσόμενον και των τυχόν περιεχομένων επιβλαβών μικροβίων διά καταλληλόν στειρεύσεως, είναι τροφή διά τά βρέφη, έν όχι ίσασθάμιος προς τον μαστόν τής μητρός, πάντοτε όμως άσυγκρίτη τω λόγω καταλληλότερον του κοινού γάλακτος αιλός ή άγελαδός. Το βρεφοτροφικόν τούτο γάλα άφ' ένός μεν περιορίζει τήν φρικώδη θνησιμότητα των βρεφών, άφ' έτέρου δέ, ή μητέρας, θέτει τας πρώτας βάσεις τής μελλούσης εύτυχίας του βρέφους.

Έν έλλη επιστολή θά σας διδάξω τά καθ' έκαστα τής παρασκευής του, διότι ή άγωγή του ανθρώπου πρέπει ν' αρχίζη άφ' ής στιγμής γεννιέται.

Χαρά εις τήν μητέρα, ήτις εκθρέψκη θρόντως το τέκνον της δύναται ποτε νά του ύπενθυμίση τούτο διά του Όμηρικού στίχου:

Έκτορ, τέκνον έμόν, τάδε τ' αΐθεσ και μ' έλέησον αυτήν, ει ποτέ ται λαθικηδέα μαζόν έπέσχη.

P. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

Επειδή εις το προηγούμενον φύλλον αναμείχθησαν οι δύο επόμενοι μύθοι, αναθεμασιεύωμεν αυτούς.

ΔΗΜΩΔΕΙΣ ΜΥΘΟΙ

Η ΓΙΔΑ

Τή γίδα τήν έφτιασε ή Διάβολος, με δέν έλυγούσαν τά πόδια της· έστειλε πάντα όρθή και έσφοφούσαν όλα τά γίδια.

Μία ήμερά τήν έδειξε του Χριστού και του ειπε: — Έφτιασα ένα πράμα, με δέν μπορώ νά το κάμω νά κείτη και μου ψοφάει.

Έτε ή Χριστός έβγάλε τή βούλλα του και τήν έδούλωσε εις τά δύο γόνατα και άμείσως εκήθησε.

Γιά τούτο τά γίδια έχουν εις τά δύο μπροστινά ποδάρια από μία βούλλα εις τά γόνατα.

Ο ΛΑΓΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΛΑΓΩΝΙΚΟ

Ο Χριστός και ή Διάβολος ήταν μαζί. Μίαν ήμεράν λέγει ή Διάβολος του Χριστού:

— Έφτιασα ένα πράμα όπου δέν το πιάνει τίποτα.

— Γιά νά ίδού, του λέγει ή Χριστός.

Έτσι ή Διάβολος άπολάει από κάτω από τήν κοπάτα του το λαγό.

Τήν έλλην ήμεράν λέγει ή Χριστός του Διαβόλου:

— Γιά άπόλυσε πάλι εκείνο το πράμα που έφτιασες.

Και άμ' άπόλυσε ή Διάβολος το λαγό, άπολάει και ή Χριστός το λαγωνικό και τον έπιασε.

Ο Διάβολος έσκασε που ή Χριστός έφτιασε καλύτερο πράμα άφ' αυτόν και έμάζεψεν όλους τούς λαγούς και τούς βάνει κάθε νύκτα και όργώνουν τά χωράφια του, και όσοι δέν πηγαίνουν, εκείνους τούς άφνει και τούς πιάνουν τά λαγωνικά.

ΤΡΕΙΣ ΦΙΛΟΙ

[Κατά τον Έσθερ.]

Μην έχης έμπιστοσύνην εις κανένα φίλον, έν πρώτον δέν τον δοκιμάσης· πολύ περισσότεροι εύβρίσκονται εις τήν τράπεζάν σου παρά εις τήν θύραν της φυλακής σου.

Έίς άνθρωπος είχε τρεις φίλους. Έκ τούτων τούς δύο ήγάπη περισσότερον· ή τρίτος του έφάνετο άδιάφορος, ένθ' ήτο ίσως τόσο άφροσύμισμένος όσον και οι άλλοι δύο. Κατηγόρηθη ή άνθρωπος αυτός άδικώς και προσεκήληθη εις το δικαστήριον.

— Ποιος από σας, ήρώτησε, θέλει νά έλθη και νά μαρτυρήσ η ύπέρ μου, διότι με κατηγόρησ και ή βασιλεύς είναι πολύ ώργισμένος εναντίον μου;

Ο πρώτος από τούς φίλους του έδικαιολογήθη άμέσως, ότι δέν ήδύνατο νά τον συνοδεύση, προφασισθείς άλλας εργασίας.

Ο δεύτερος τον συνώδευσε μέχρι τής θύρας του δικαστηρίου και έπειτα ήλλαξε όρβρον και έφυγε φοβηθείς τήν όργήν του δικαστού.

Ο τρίτος φίλος, εις τον όποιον είχε τήν όλιγιότεραν έμπιστοσύνην, μετέβη εις το δικαστήριον και έμαρτύρησεν ύπέρ τής άθωπότητος του με τόσον προθυμίαν και ζωηρότητα, ώστε ή δικαστής τον εκήρυξεν άθών και τον άπεζήμωσεν.

Ο άνθρωπος έχει τρεις φίλους εις τον κόσμον. Πώς φέρονται κατά τήν ώρα του θανάτου, όταν ή (1) εός καλή αυτόν ένώπιον του κριτηρίου του; Το χρημα, ή καλύτερος φίλος του, τον εκκαταλείπει πρώτον. (2) συγγενείς και οι φίλοι του τον συνοδεύουν μέχρι του τάφου και έπειτα επιστρέφουν εις τας οικίας των. (3) τρίτος φίλος, τον όποιον έλεγισμένησεν εις επί το πολύ καθ' όλην του τήν ζωήν, είναι τά καλά έργα. Μόνα αυτά τον συνοδεύουν μέχρι του θρόνου του κριτού, μαρτυρούν ύπέρ αυτού και του παρέχουν τήν εύσπλαγγχίαν και τήν θείαν χάριν.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Δευκάλογος του Λουθημένου.

Έξ ιατρικού περιδικού μεταφέρωμεν τας εξής συμβουλάς προς τούς λουσιμένους υπό τύπον δεκαλόγου.

1. Μη λούσκη μετά σφοδράν συγκίνησην.

ΕΘΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

ΟΙ ΑΓΡΟΙ ΚΑΙ ΑΙ ΠΟΛΕΙΣ

Όταν η Ησαμιακία έβλεπεν εις τους πιννακας του πληθυσμού των πρωτοφανή πολλαπλασιασμών του πληθυσμού του Ησραήλ, την τεραστίαν μεγέθυνσιν της πρωτευούσης της Ιερουσαλήμ, αντι-βουλομένη, ήπειον ήδύνατο να υπολάβη τις εις φυσικώτερον κίσθημα, καταλαβάνετο υπό σφοδρά ήργη, διότι ή ήργη αυτή καθίστα πάντοτε παρά τή τρομαρτή αρχικακωλαρίω το αίσθημα της λύπης και ήρώτη κεί πηγαίνουσαν να κίρουν εκεί μέσα όλαι αυτές αι εκατομμύριας χιλιάδων παραφροσύων.»

Η ήργη αυτή του Ησαμιακίου δεν πρέπει να αποδοθή εις προσωπικόν του άνδρος ήσας εις ιδιώτης υπήρξεν εξοχως αγρονόμος και θεομαρτίας εκμεταλλευτής δασμών - αίσθημα στοργής προς τον αγροτικόν βίον, εις αγανάκτησιν εξ ιδιοφυίας προσωπικής δια την εις των αγρών πρό πάντων λιποταξίαν τούτων χιλιάδων βραχίονων, άλλ' εις βλαβήν και ήγια παρατήρησιν νοσηρού κοινωνικού φαινομένου.

Ηθελως δια τας πρωτευούσας των κρατών ουδέν εύχαριστότερον της τειχότης υπερτροφικής αύξήσεως πάντες εύρίσκουσιν εις αυτήν το συμφέρον των ή ανταλλακτική αξία της ακινήτου ιδιοκτησίας πολλαπλασιάζεται και δια τή πλειστα των επαγγελμάτων παρέχεται επικερδέστατη εργασία τροφή. Κατ' αναλογίαν δέ την αυτήν φιλοδοξίαν τρέφουσι πάντοτε και αι επαρχιακαί πόλεις, αι ήσται αποτελούσι κέντρα τοπικών περιφερειών, εις βόρος των αγροτικών συνεισμερών.

Αλλά ή ανάπτυξις αυτή και ή υπερτροφία των άστικών κέντρων άποτελεί αντίστοιχον άτροφιαν και εξασθένησιν των αγροτικών, των γεωργικών πληθυσμών, επί βλαβήν μεγάλην και άτονία της γεωργίας.

Κατά του φαινομένου εν τούτοις τούτου ουδέμιαν δύναται τις να αντιτάξη παρατήρησιν, όταν τό προκαλή ή υπερεχειλίσις του αγροτικού πληθυσμού όταν φέρωνται προς τας πόλεις και από τούτων κατά προδευτικην εξέλιξιν προς την πρωτεύουσιν εις βραχίονες εκείνοι, τους ήσους δέν επαρκεί ήπως άποσπολήσιν εις τας ποικίλας αυτής ανάγκας ή πλουτοδότρια γη. Έότε τή όντι υπόκειται άπλήως ζήτημα ίσσορροπίσεως του πληθυσμού, υπό την άμελιαν τον υπαγόρευσιν του περί ύπαρξσεως αγώνος, ως επίσης υπόκειται τοιούτον ζήτημα, όταν, σται-

ρευουσίων και των άστικών εργασιών, ή ανάγκη τό υπερβάλλον του πληθυσμού, τό ήττώμενον εντός του κράτους εν τή άγώνι της ζωής, τό εξωθεί δια των μεταναστεύσεων εκτός αυτών των ήρων του έθνους.

Αλλά της εγκαταλείψεως των αγρών και έταρος ίσχυρός παράγων είναι παράίτιος, παράγων όμως εξ ίσου νοσηρός και ήλέθριος, ή δίψα της μεταλλαγής βίου, τον ήπειον ή αγρότης, ήταν δέν παιδαγωγήται ήγίως, συνηθίζει να θεωρή επίμοχθον και βασανιστικόν ύπερ πάντα. Ο πόθος του αγρότου ή φλογερός, τον ήπειον καλλιεργούν αι άφηγήσεις και ή φαντασία, πόθος ήπως γνωρίση και άπολαύση ή αυτός ή τούλάχιστον τά τέκνα του τον εύφρόσυνον, τον άνετον των πόλεων βίον, τον ήπειον φαντάζεται διαρκές πανόραμα λαμπρών εικόνων, εξ εκείνων, τας ήσους του επιδεικνύου εις τας αγροτικάς πανηγύρεις.

Και άκούει τις συχνότατα υπό τύπον συλλογισμού μιαν λογικήν βλασηημίαν, μητέρα πλειστων άτομικών καταστροφών, αίτιαν γενικώτερος κοινωνικής εξασθενήσεως εις των σφαιρωτέρων.

«Τι να κάμη εδώ στο χωριό; να ήργώνη και να σκάψη τάμπέλια σαν τον πατέρα του; (τά τον στείλω στη χώρα ν' άνοιξη τά μάτια του, να γείνη άνθρωπος.»

Όλοι με πόσον κλειστά τά μάτια του νού μορφώνονται και διατυπώνεται αυτή ή πατρική σκέψις! σκέψις ή ήσται δυνατόν να ποικίλη κατά την διατύπωσιν, άλλ' έχει πάντοτε την αυτήν βάση την όνειρώδη, την φανταστικήν βελτίωσιν τύχης, δια μεταλλαγής βίου.

Και όμως ύπερ πάντα είναι άνθρωπος ή αγρότης ή γη μεθ' ήσας τας κεντρικάς περιπετείας ουδέποτε άρνείται εις αυτόν την στοργήν της. Η δεικνύει και τό θροτρον, εάν δέν τή παρέχουν τον πλούτον και άπολαύσεις φανταστικάς, τή εξασφαλίζουν όμως τήν θεραπείαν άφελών άναγκών και βίον γαλήνης και ήρεμίας, άπληλαγμένον των άγωνιωδών, των συνθηόστατων τραγικών περιπετειών, αι ήσται μασιζούν τους βιοπαλαιστας της μεγίστης πλειονότητος των άστικών επαγγελμάτων τή παρέχουν ύπερ παν είδος βίου τό τιμαλφές δώρον της ήγείας και της εύρωστίας, εν τή μέσω δέ της αγροτικού φύσεως, ή ήσται είναι ή μεγαλύτερος διδάσκαλος και φίλος και παραμυθητής εν ήδύνη, εν τή οικουμένη και κοινωνική περιβάλλοντι, τό ήπειον άποτελούν εκείνοι άν φέρει τό κίμα, εκείνοι, εις από των πρώτων, των πρασίνων έτών της ζωής

Άνθρωπος μη κοιμώμενος.

Εις Παισίδνα της Καλιφορνίας άπέθανεν άνήρ εκατομμυριούχος ηλικίας 75 έτών, γνωστός υπό τό όνομα «ό άνθρωπος που δέν κοιμάται», πράγματι δέ ο κοιμηθείς τον αιώνιον ύπνον από δεικαξέχειας δέν είχε κοιμηθή εις κλίνην ούτε μιαν νύκτα της ζωής του. Άλλοτε ήτο τώσον άπησυχολημένος ως δεισθυνητής εργασίας, ώστε ήγρύπνει μέχρι της 4 και 5 ώρας της πρωίας, κατόπιν δέ έχνα πλέον τον ύπνον του και δέν ήδύνατο να κοιμηθή. Αποσυρθείς πρό δεκαέξ έτών εν της έργατικής συνήθης να διέρχεται τας έσπέρας εις τό έλάτρον, κατόπιν δέ να μεταβαίνει εις αίθουσαν σφαιριστήριου. Έκει μόνον άπεκοιμήτο επί τινα ώρων. Η μουσική, ο θόρυβος, αι ζωνηρά συναμιλίαι έχρησίμευσον ως ναρκωτικόν, τούναντιον δέ ή γαλήνη του κοιτώνος άφήρει πάλιν έρεξιν ύπνου από τον παραδάξον αυτον άνθρωπον.

Αιγυπτιακή λαχυνία.

Αι λαχυνία των αρχαίων Αιγυπτίων άποτελούντο από μικρόν δοχείον περιέχον άλλας μαγευτικάς έντός αυτού εδύθηζον τεράστιον μάγικας επιμήκους συνεταιρημένον, τό όποσον έθλανε μέχρι του κοιλίμηνος και εξερχεν άλλων εις τό άνω άκρον. Έντός του δοχείου έρριπτον τώσον έλαιον όσον ήδύνατο να άπορροφήση τό άλλς και ήναπτον τό κίρον του βάλβυκος. Έο περιέχμα είνε εύκολώτατον.

Ο πρεσβύτερος άνθρωπος.

Ο πρεσβύτερος άνθρωπος του κόσμου, του όποου ή ηλικία είνε επίσημως βεβαιωμένη, ή εις Στίλτον των Ηνωμένων Πολιτειών. Ούτος ήώρτασε την 20 προελθόντος Μαρτίου την 1774 άπίσειον της γεννήσεώς του. Μεθ' ήσον τό προδεδηκός της ηλικίας του ο γέρων ότος διατηρεί όλην την διαύγειαν του πνεύματος, ή δέ μήμηκ αυτού άκραιότατη έτι είνε άνεξάντητος πηγή άκμωήσεως. Καθ' ήσον τό διαστήμα της ζωής του δέν ήσθένησε σοβαρώς, κάποτε μόνον εξ έρυσιπέλατος, και ύπέφεραν εξ ήμικρανιών. Ούδέποτε ήσται πνευματικός ποτά, άλλς καπνίζει κατά ήβρον.

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

ΤΟΥ ΚΛΘ' ΗΜΕΡΑΝ ΒΙΟΥ

Παραγωγή μεγάλων καρπών.

Δυνάμεθα ν' άποκτήσωμεν τεραστίως μεγάλας σταφυλάς, κερκόσι, μήλα, φράγωνα κλπ. δια του εξής μέσου: διαλύσωμεν δύο έγκύμα θειικού οξέδρου εντός εκατόν εκατόν ύδατος και βρέχσωμεν δια ψεκαστήρος τά φύλλα και τους καρπούς εκλέγοντες την κατάλληλον ώραν. Έως σταφυλάς π.χ. βρέχσωμεν τρίς, πρώτον όταν φθίσωσαν εις τό τρίτον της ανάπτυξεώς των, δεύτερον ένα μήνα βραδύτερον και τρίτον είκοσιν ήμέρας πρό της έντελεύς ώριμάνσεως.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ - 1897

2. Μη λούεσαι δάκνις αισθάνεσαι την παραμικράν άδιαθεσίαν.

3. Μη λούεσαι κατόπιν μεγάλης κοπίσεως ή άσπνίας.

4. Μη τρέχης και μη κινήσαι βιαώς, όταν πηγαίνης να λουαθής.

5. Μη λούεσαι εις μέρος, του όποίου δέν ήξεύρεις τό βάθος.

6. Έκδύου βραδέως και ρίπτου άμέσως και άποφασιστικώς εις τό ύδωρ.

7. Έάν δέν πίπτης με την κεφαλήν έμπρός, όπωςδήποτε βρέχς άμέσως ταύτην.

8. Έξελθε του ύδατος εύθύς ως αισθανθής ψύχος.

9. Σφογγίζου καλά μετά τό λουτρόν, ένδύου έλαφρά και περιπάτει.

10. Αν κολυμβής, μένε έφ' όσον αισθάνεσαι εύχαριστήριον, άλλως έξελθε πριν λάθης ανάγκην των άλλων εν σε σύρωσιν εξω.

Τά παιδία εις την Βουλήν.

Η συνήθεια του φέρειν άνήλικα παιδία εις την Βουλήν επικρατεί και παρ' ήμιν. Αλλά και ή άγγλική βουλή, ως φαίνεται, έχει έντοτα τοιούτους επισκέπτας, όστινες μάάλιστα γίνονται και πρόξενον μικρών σκανδαλών, ως μαρτυρεί τό εξής συμβάν:

Πρό πολλών χρόνων, όταν ο λόρδος Ρώσσελ ήτο πρωθυπουργός και ήγέτης της Βουλής των Κοινοτήτων, μία σοβαριώτατη συζήτησις διεκόπη έξαφνα από την φωνήν ένός παιδίου, ψελλίσαντος από τό θεωρείον των κυριών:

— Μαμά, να εκεί είν' ο μπαμπάς!

Έπί στιγμήν όλη ή Βουλή έφρικώσεν εκ της τοιαύτης άνευλαβούς διακοπής. Ο πρόεδρος έφάνη πολύ άυστηρός, και καλέσας τον άξιωματικόν αρχιφύλακα, του είπε με φωνήν άκουσθείσαν εις όλην την Βουλήν:

— Υπάγετε εις τό θεωρείον και παρακαλέσατε την κυρίαν που έχει αυτό τό ένοχλητικόν παιδί να έξέλθη άμέσως της Βουλής.

Ο άξιωματικός ήρώτησε τον πρόεδρον, αν έπρεπε να έρωτηση τό όνομα των γονέων του παιδίου, τότε δέ εις βουλευτής άντιπολιτευόμενος άγερθείς έκραξεν:

— Είνε έξυπνο παιδί κ' έγνώρισε τον πατέρα του, είνε τό μικρό του λόρδου Έζών Ρώσσελ.

Και ή Βουλή όλη έγέλασε θορυβαδώς, ενώ ο πρωθυπουργός Ρώσσελ ήρυσθή και διεμαρτύρετο εις μάτην.

Ο ήλεκτρισμός θηριοδαμαστής.

Νέα έφαρμογή του ήλεκτρισμού έγένετο χάριν των θηριοδαμαστών. Έντός του κλωδου των λέοντων και εις τό διαστήμα τό χωρίζον τά θηρία από του δαμαστού έτέθησαν προσκεκολλημένοι επί του δαπέδου πλάκες μετάλλιναι πλήρεις ήλεκτρισμού. Ούτως, δάκνις άτίθασός τις λέων έπυχειρήση να όρμήση κατά του θηριοδαμαστού, οι πόδες του έγίγνουνται τας πλάκας και μεταδίδεται εις αυτόν τοιούτος κλονισμός, ώστε ή έντύπωσις αυτού χρησιμεύει ως άριστον πραυντικόν επί του βασιλείως των τετραπόδων.

εγνώρισε και ήγάπησε, δύναται να άνεύρη άσφα-
λέστερον τήν σχετικήν εύτυχίαν, ής μόνης επι-
τρέπεται ή άναζήτησις.

Και έγκαταλείπει δια ταύτα ή δια να εύρη
δουλειά εις τας πόλεις, ή στελλόμενος υπό των
γονέων του, θυσιαζόντων προς τούτο τον άγρον
και την άμπελον, άσφαλή του τέκνου των εύδαι-
μονίας κεφάλαια, δια να μάθη γράμματα, — όχι
τά γράμματα τή άπαραίτητα εις τον πεφωτι-
σμένον και πολιτισμένον άνθρωπον είρουδήποτε
βιοποριστικού επαγγέλματος, τά γράμματα τή
μή άποτρεπτικά από των πρακτικών επιτηδεύ-
μάτων του βίου, — αλλά τά γράμματα τή οποία
θα τελειοουργήσουν τήν επηγγελμένην υπό τής
φαντασίας του άγρότου εξέλιξιν, εις επαγγέλ-
ματα άθρότερα και άνετώτερα.

Κατ' άμφοτέρας τας περιστάσεις ή από των
άγρων λιποταξία σπανιώτατα βραβείει τον υπο-
τιμώντα τήν άγαθά του άγροτικού βίου τά
άπτά και άσφαλή, τά άγαθά εν τή κατοχή των
όποιων διατελεί προς επιδιώξιν άλλων χιμικρι-
κών, των όποιων ή λαμπηδών, μεθ' ής τά περι-
βάλλει ή φαντασία, σπανιώτατα είναι χρυσάσι.

Σχεδόν πάντοτε ξένος εν ταις πόλεσι πρέπει
να άγωνισθῆ εύθως εξ άρχής προς σύμπλεξιν
νέας εργασίας. Πολλοί τον άναμένουν εν τή
σταδιοδρομία ταύτη ήτται και πολλαί άπογοη-
τεύσεις. Και όταν δέ έτι εν τή έξασκήσει ήμε-
ρεθίων εργασιών ή και τεχνικών επαγγελμάτων
έπαρκῆ εις τας ανάγκας αυτού, τή όποιον δυσ-
τυχώς δέν αποτελεί πάντοτε τον κανόνα, ή ίσο-
λογισμός των πλεονεκτημάτων του βίου, τον
όποιον έγκατέλιπε, προς εκείνον, όν έπιδίωξε,
σπανίως θα τον στερήση άφορμών μεταμελείας.

Συνηθέστερον εν τούτοις ούτε τήν μόνον δυ-
σάρεστα θα είναι τής έκτροπής ταύτης τά άπο-
τελέσματα. Συνηθέστερον θα εύρεθῆ πρό όλο-
σχερούς άποτυχίας· τούτο δέ κατά λόγον φυσι-
κώτατον, διότι, επειδή ή από των άγρων φυγή
είναι φαινόμενον γενικωτέρας έμφανίσεως, γενι-
κωτέρα είναι και ή άνισορροπία, ήτις σχεδόν
παρατηρείται εις πάντα τά άστικά επαγγέλ-
ματα και τή έλευθέρια και τή τεχνικά και τή
χειρωνακτικά, μεταξύ τής προσφοράς και τής
ζητήσεως εργασίας. Ούτω τή υπερβάλλον τής
προσφοράς έξωθειται εις επιβιβλημένην, εις άκου-
σιαν άεργίαν, και εις όλην τήν μακράν σειράν
των δυστυχιών, αι όποίαι είναι αι άχώριστοι
τής άεργίας άκόλουθοι, είτε ήρείλεται αυτή εις
τήν όκνηρίαν, είτε τήν επιβάλλει ή άνάγκη.

Ότι δέ ταύτα δέν είναι φανταστικά, ότι ή
προς τας πόλεις τροπή των άγροτικών πληθυ-
σμών, πλειότερον παρ' ήμιν ή εν πάση άλλη
χώρῃ δέν ρυθμίζεται υπό τής άνάγκης τής ίσορ-
ροπήσεως των βιοποριστικών επαγγελμάτων προς
τάς ανάγκας τής καθόλου κοινωνικής εργασίας,

τή άποδεικνύει ή παρατήρησις, όταν αυτή προ-
σηλωθῆ επί τής καταστάσεως έκάστου των
άστικών επαγγελμάτων εν ταις πόλεσι και συγ-
κρίνη είτα ταύτην προς τήν θέσιν τής γεωργίας,
καθ' όλας αυτές τας μερράς.

Τριζύτη άνάκρισις θα έθεβχιώμε στερεοτύπως,
ότι εις όλα σχεδόν τά άστικά επαγγέλματα
πλεονάζει ή προσφορά τής εργασίας· τιαύτη
ανάκρισις θα ήναγκάζετο να βεβχιώση परि-
σματα στερεοτύπως λυπηρά, να περισυλλέξη
άπαντήσεις πάντοτε σχεδόν άπαισιόδοξους. « Η
δουλειά δέν πάνε καλά· είμεθα πάρα πολλοί
στην τέχνη μας· τή ψωμί βγαίνει πολύ δύσκολα».

Και όταν στραφῆ τις προς τούς άγρούς, όταν
ανάζητήσῃ τή διατή ή γῆ δέν άποδίδει εν Έλ-
λάδι, είμή πολλοστημόριον του πλούτου, τον
όποιον εύλόγως δύναται να αξιώση τις παρ' αυ-
τῆς, θα άκούση επίσης στερεοτύπων τήν άπάν-
τησιν τής έλλείψεως χειρών, και θα άνεύρη
ούτως αίτιον εκ διαμέτρου αντίθετον, ως προς
τήν άρριστίαν τής γεωργίας, από τήν των
άστικών επαγγελμάτων.

Άλλά και ή μελέτη των αριθμών εις τά
αυτά ήθελε φέρει συμπεράσματα, διότι παρ'
ήμιν κατ' άναλογίαν προς τήν έκτασιν ή γῆ
άπασχολαί πολύ όλιγωτέρους θεράποντας πάσης
άλλης χώρας, συμπεριλαμβανομένων και των
ήττων γεωργικών.

Μήπως δέ και ή μίσθωσις τήν χιλιάδων
κατ' έτος εργατών εκ τής άλλουδαπῆς και δια
τήν καλλιέργειαν τής σταφίδας, και πρό πάντων
δια τας ανάγκας τής σιτοπαρκαγωγῆς εν Βισ-
σαλίῃ, δέν φέρει εις τά αυτά परिσματα ;

Η παιδαγωγία μέγιστον θέλει επιτελείει
καθῆκον διδάσκουσα τούς άγροτικούς πληθυσμούς
τήν άγάπην προς τήν έστίαν, και εμπνεύσα
τήν προσήλωσιν προς τήν γῆν έκείνην, ήτις
έθρεψε μετά στοργῆς μητρός τήν μακράν
σειράν των προγόνων και έδέχθη είτα αυτούς εις
τούς μητρικούς κόλπους της, παρὰ τήν προστά-
τιδα σκιάν του ναού του χωριού.

ΦΙΛΟΔΗΜΟΣ

**ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑΙ ΠΕΡΙΗΓΗΤΟΥ
ΕΙΣ ΑΠΡΟΣΙΤΟΥΣ ΧΩΡΑΣ.**

Ο Άγγλος δημοσιογράφος Λάνδωρ άνέλαθε
να φθάσῃ μόνος συνοδευόμενος υπό όλίγων υπη-
ρετών και δδηγών εις τήν μυστηριώδη πόλιν
Λάσσαν, τήν Ιερών άστου του Ηουδδισμου, εις τήν
όποιαν από 50 έτών ουδέις Ευρωπαίος έχει εισ-
δύσῃ. Ουδέν άπέτρεψεν αυτόν ούτε τή γιγνη-
τώδη όρη, τά ύψηλότατα τής Γῆς, τά δικην
κολοσσιαίου όχυρώματος αλωνίως χιονοσκεπούς

υπερασπίζοντα τή Θιβέτ, ούτε τή φοβερόν εκεί-
ψυχος, ούτε ή ώρότης των κατοίκων, είνιες εις
ουδένα ξένον επιτρέπουσι να πλησιάσῃ εις τήν
χώραν των.

Η παράτολμος θμωσ αυτή άπόπειρα δέν επέ-
τυχεν. Άφού υπέστη μυρίας ταλαιπωρίας, ως
εκ θαύματος διέφυγε τον θάνατον, ή δέ διήγη-
σις των φρικωδών βρασάνων, ως υπέστη, είναι
τόσον περιέργως και δραματική, όσον και ή έκτύ-
λιξις μυθιστορήματος, περιγράφοντος φανταστι-
κάς περιπετείας.

Όμοιον προς υπερμεγέθη άκρόπολιν κείται εν
τῷ μέσῳ τής Λάσις, εις ύψος 4000 μέτρων
κατά μέσον όρον υπέρ τας περικειμένας πεδιά-
δας, όρειώδιον πτωχόν και έρημον, έχον τετρα-
πλασίαν έκτασιν τής Γαλλίας και περιστοιχι-
ζόμενον υπό των ύψηλοτάτων όρειων τής Γῆς.
Άνεμοι όρημαίικαι έξεγείρουσιν εκεί άδιαιλείτως
θυέλλας κονορτού και χιόνος. Ο άνήρ είναι τήν
άραιός κατά τούς αλλήνας και τας κορυφάς των
όρειων, ώστε ένίοτε τά χίμα πέπτουσιν ως κερυ-
νόπληκτα· μόλις βλέπει τις έδῶ και εκεί όλι-
γους θάμνους ξηρούς. Η γῆ αὐτή είναι τή Θι-
βέτ, ή Ιερὰ γῆ του Ηουδδισμου.

Όσοι μή ήρκει ή φοβέρως φρικτός των χιόνων
και των πάγων, είνιες πανταχόθεν στενούς
περιθάλλουσιν, ως δια σπυλιόντων όπλων, τήν
χώραν, καθιστά αυτήν έτι άπρόσιτον εις τούς
ξένους, είρουδήποτε και εν είναι, και ή φαντα-
σμός των Λάμας, των Ιερών του Ηουδδῆ, όν ή
άπειρίστος και κήθαίρατος δύναμις άποκρούει
πάσαν επικοινωνίαν προς τήν πολιτισμόν· διότι
έννοούσιν ότι δι' αυτής θα προσεβάλλετο ή κυ-
ριαρχία των.

Ο Δαλάι-Λάμας, εκλεγόμενος υπό τής συνε-
λεύσεως τής άνωτέρας τάξεως των Ιερών, είναι
άρχηγός του Ηουδδισμου και σύναμα Πασιλεύς
και Θεός· ήνε άπόλυτος κύριος κατά Θερίαν,
πραγματι ήμεις τά δικαιώματα αυτού, ως και
ή έκλογῆ, δι' ής άποκτά αυτά, έξερτώνται εκ
του Αύτοκράτορος τής Κίνας.

Ο άγανῆς ούτε τήσῃ, ούτε ή πληθυσμός
δύναται να υπολογισθῆ εις 2 περίπου εκατομ-
μύρια, έμεινεν άμέτοχος τής κινήσεως και τής
προόδου του κόσμου, ουδέις δέ ξένος έπισκέφθη
αυτόν από πενήτηντα έτών.

Οι Ευρωπαίοι οι τελευταίον καταρνώσαντες
να εισδύσουσιν εις τήν Λάσσαν, τήν μυστηριώδη
του Θιβέτ πρωτεύουσιν, τήν άπρωσιτωτέρην εις
τούς ξένους και τής Μίκκας, υπήρξαν τῷ 1844
δύο Γάλλοι Ιεραπόστολοι. Έκότε οι Θιβητινοί
φειδόμενοι πρό πάντων τας Γουσιακές και Άγ-
γλικάς επιδράσεις με πολύ πλείονα προσήλαξιν
άπέκλεισιν τήν είσοδον τής χώρας των εις τούς
ξένους, και πάσα προσπάθειν προς παραπλήρη-

σιν τής διηγετούς και άύστηρας αυτών έπαγρυ-
πνήσεως απέβη ματαία.

Έν τούτοις σκοπός παντός εις τας χώρας
ταύτας προελάσαντος είναι να εισέλθῃ εις τήν
Λάσσαν. Όσο περισσότερον αυτή άποκρούει
πάσαν βίβηλον επικοινωνίαν, τόσο ζωηρότερος
καθίσταται και ή πόλις των περιηγητών να
τήν επισκεφθώσιν.

Ουδούτως άποθαρρυνθείς εκ των δυσκολιών,
ως πάντες τῷ παρίστανον ως άνυπερβλήτους,
ή Άγγλος Λάνδωρ άνεχώρησεν εκ Λουδίνου τῷ
19 Μαρτίου του 1897, να και αυτός επανα-
λάβῃ τήν άπόπειραν. Μετά τρεις εβδομάδας
άπεβιβάξαστο εις Παμβάην, από τής όποιας,
μαστιζομένης υπό τής πανόλους, άναχωρήσας
πάραυτα διηυθύνθη προς τήν Ινδο-Θιβητικά
σύνορον, όπου και έφθασε μετ' όλίγας ήμέρας.

Έκείνησε δέ μόνος, ή και είχαν άνάγκην
συνοδίας εκ φρουρών, δδηγών και άλλων προς
μεταφοράν των τροφών, των όπλων και των
εργαλείων του, διότι ήλιπιζε να εύρη και λάβῃ
αυτούς εκ των Λάμας, λαού έχοντος ήπια και
φιλόξενα τά ήθη και κατοικούντος εις τας ύπω-
ρείας των Ιμαλαίων. Έδυσκολώθη ήμεις πολύ
να εύρη αυτούς· τή ταξιδιόν του Ιτρομαξί πάν-
τας, εις ήσους έπρότεινε να τον άκολουθήσωσιν,
και ουδέις έτόλμα να έκτεθῆ εις κινδύνους τό-
σον μεγάλους. Άλλά μετά πολλάς προσπάθειας
και πρό πάντων δια γυναικού χρηματικού ποσού
κατήρτισε συνοδίαν εκ 30 προσώπων, των όποιων
τήν διείδουσιν άνέθηκεν εις ένα Σάνδεν-Σιγκ, όν
είχε παραλάβῃ εις τήν ύπηρεσίαν του πρό όλι-
γων εβδομάδων εν Άσκήτῃ.

Αν και ήτο αρχῆ του ήρους, ή καιρός ήτο
βροχερός και ψυχρός, οι ποταμοί ήσαν παγωμέ-
νοι και ή χιόν, όσον μικρότατα έκινεϊτο τή
βλέμμα, έκάλυπτε τά όρη καθιστώσα αυτά
αδιάσφατα. Και ή σκοπός δέ του ταξιδιού είχαν
ήδη γίνῃ γνωστός εις τας αρχάς του Θιβέτ και
φῆμιν άνησυχητικαί διεδίδοντο. Ο Ίζόγκ Πέν,
ή διοικητής του φρουρίου Γακλακότ, εις των
μεγάλων αρχηγών του Θιβέτ, έφρουρεί τήν
είσοδον τής χώρας μετὰ 300 άνδρών, είχε δέ
κηρύξῃ ότι θα έμαστιγώμε και έπειτα θ' άπε-
καφάλιζε τον Ιρευνητήν, εάν έτόλμα να έκτελίσῃ
τή σχεδιόν του, θα έδήμωε δέ και τας γαίας
πάντων, όσοι θα ιδέχοντο να τον ύπηρετήσωσιν.

Η Σάκα, οι συνεχώς πάσχοντες εκ τής σκλη-
ρότητος των Θιβητινών, μάτην έκέτευον τον
Λάνδωρ να μείνη παρ' αυτοίς, μάτην τῷ εξέ-
θαιον τούς κινδύνους τούς επαιπειλούντας αυτόν
εις τούς μυστηριώδεις και άγρίους έκείνους τό-
πους, όπου τή κλίμα είναι τόσον τραχύ, όσον και
οι άνθρωποι. Ουδέν ήδύνατο ν' άποτρέψῃ τον
θαρραλέον Ιρευνητήν. Έν τῷ μεταξύ, μέχρις
ότου ή τῆξις των χιόνων καταστήσῃ διαβητός

τάς διόδους τῶν ὄρεων, συχναίς ἐπιχειρεῖ μακρὰς πορείας πρὸς ἀναγνώρισιν τῶν περαιοτήτων. Κατὰ τινὰ δὲ αὐτῶν τῷ συνέβη ἀτύχημα, ὅπερ παρ' ὀλίγον τῷ ἐπέφερε τὸν θάνατον.

« Εἰς ὕψος 3600 μέτρων, γράφει, ἀπὸ τῆς θαλάσσης καὶ 90 περίπου ἀπὸ τῆς κοίτης τοῦ ποταμοῦ Κουτί, ἔπρεπε νὰ διέλθω χιονοσκεπῆ τινὰ βράχον πολὺ παγωμένον καὶ ἔχοντα τὴν κρτωφείραν λίαν ἀπότομον. Τινὲς ἐκ τῶν συντρόφων μου εἶχον προχωρήσει, οἱ ἄλλοι δὲ ἠκολούθουν ὀπίσθεν. Ἄν καὶ εἶχον ἐμπροσθέν μου τὰ ἴχνη τῶν προπορευομένων, ἦτο ὅμως ἀνάγκη ὁ ἴδιος νὰ χαραττω ἕκαστον βῆμα.

» Ἐνῶ ἐπληττον διὰ τοῦ ποδός, ὅπως σχηματίσω κοιλότητα ἐν τῇ χιόνι, εἰς μέρος, ὅπου ὁ σκληρὸς πάγος ἐκρύπτετο ὑπὸ λεπτόν στρώμα χιόνος, ὁ πούς μου μὴ εὐρίσκων στήριγμα ὠλισθήσασκε καὶ ἀπόπεσε τὴν ἰσορροπίαν. Ἐπερὸν μετὰ ταχύτητος καταπληκτικῆς κατὰ τῆς ἀποτόμου καταφερείας, συνοδευόμενος εἰς τὴν ἀκουσίαν αὐτὴν ἐπὶ τοῦ πάγου καὶ τῆς χιόνος ὠλισθήσασκε ὑπὸ τῶν φωνῶν τῶν καταπληκτικῶν συντρόφων μου. Ἀνελογίσθη ὅτι θὰ ἐκρημιζόμην εἰς τὸν ποταμόν, ὅπου διερχόμενος μετὰ τοῦ ὕδατος ὑπὸ μακρὰν σύριγγα ἐκ πάγου θὰ εὕρισκον ἀφύκτως τὸν θάνατον. Διετήρησα ὅμως τὴν ψυχραιμίαν καὶ προσεπάθησα διὰ τῶν παγωμένων δακτύλων μου ν' ἀναρτηθῶ ἐκ τῆς χιόνος, ἢ νὰ κάμω εἰς αὐτὴν ἀνοιγμα διὰ τῶν πτερνῶν, ἀλλὰ ματαίως. Ἐτέλος παρατήρησα ἐμπροσθέν μου μεγάλην πέτραν ἐξέχουσαν τῆς χιόνος. Ἀκούων τὸ ὕδωρ νὰ βοχθῆ εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἐνέτεινα ἄπελπις ὅλα τὰ νεῦρα καὶ τοὺς μῦς, ὅπως πλησιασῶ, ἐννοῶν ὅτι αὕτη ἦτο ἡ τελευταία μου ἐλπίς. Ἐτέντωσα ἐπιτήδεος τὰς κνήμας ἔχων ὑπ' ὄψιν τὴν σύγκρουσιν. Ἀὕτη ὑπῆρξε φοβερὰ! Ἐνόμισα τὸ πρῶτον ὅτι ὅλα τὰ ὅστα τοῦ σώματός μου συνετρίβησαν, ἀλλ' ὡς ἐκ θαύματος, καίτοι φρικωδῶς μεμωλωπισμένος, οὐδὲν σοβαρὸν ἔπαθον.

» Οἱ δάκτυλοί μου ἦσαν αἰμόφυρτοι ἐκ τῶν ἰντομῶν τοῦ πάγου. Ὄταν ἠδυνήθην νὰ ἐγαρθῶ, διὰ σημείου παρήγγειλα τοὺς περιτρόμους συντρόφους μου νὰ ἐξακολουθήσωσι τὴν πορείαν τῶν κατὰ μῆκος τοῦ ποταμοῦ, μέχρις οὗ εὕρω μέρος, δι' οὗ νὰ δυνηθῶ νὰ ἐνωθῶ μετ' αὐτῶν.»

Ἐν τῷ μεταξύ ἡ χιών ἐξέλιπε βαθμηδόν, ἀφήσασκε τέλος ἐντελῶς ἐλεύθερον τὸ ὄρος. Ὁ Λάνδωρ εὐθὺς συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν 30 ἀνδρῶν του, εἰς οὗς προσετέθη καὶ εἰς Ἰνδός, ὁ Μάνσιγγ, τὸν ὁποῖον ἤρχιζε νὰ προσβάλλῃ ἡ λέπρα καὶ τὸν ὁποῖον ἐσυμφώνησε κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἀναχωρήσεως, καὶ εἰς πλανόδιος Θιβητινὸς ἢ Δακοῦ, διηυθύνθη πρὸς τὰ ὑψηλά ὄρη, τὰ πολὺ δικαίως καὶ γραφικῶς κληθέντα «ἡ στέγη τοῦ Κόσμου». Ἐλαβε μεθ' ἑαυτοῦ τροφὰς δι' ὀλί-

γας ἡμέρας, διότι δὲν ἤθελε νὰ φορτώσῃ τοὺς ἀκολουθοῦς του ὑπὲρ τὰς δυνάμεις των. Ἀλλὰ δὲν ἐβράδυναν τὰ φυσικὰ προσκόμματα, ἀτίνα καθ' ἧδὸν συνήνητησε, νὰ τῷ δείξωσι, πόσον κινδυνώδες ἦτο τὸ ἐπιχειρηθὲν ταξίδιον.

Ἐθέσασκε εἰς τὴν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ Καλί, εὗρε τὴν γέφυραν καταστραμμένην ἐκ τῆς τήξεως τῶν χιόνων. Ἦ νύξ ἐπῆλθεν· οὔτε φῶς οὔτε φωνὴ οὐδεμίαν ἐπὶ τῆς ἀντιπέραν ὄχθης ἠκούετο· πανταχοῦ σιγὴ τελεία, ἡ νεκρικὴ σιγὴ τῆς ἀναπαυομένης φύσεως καὶ ἀνθρώπων. Ἐπρεπε λοιπὸν ν' ἀκολουθήσῃ κατὰ μῆκος τὸν ποταμὸν διερχόμενος ἀτραπὸν κινδυνώδη φερομένην ἐλικωδῶς διὰ μέσου κρημνῶν καὶ τόσον στενῆς, ὥστε μόλις νὰ διαβῆναι εἰς ἀνθρώπος. Κατὰ τὰ ἐξημερώματα ἤρχισε τὴν πορείαν.

« Ἀφῆνης ἐφθάσαμεν, γράφει, εἰς μέρος, ὅπου κῦπη διεκόπτετο ὑπὸ βράχου καθεῖτου ὡς τοίχου, κατερχομένου μέχρι τοῦ ποταμοῦ. Ἦ διαβρωτικὴ ἐνέργεια τοῦ στάγδην πίπτοντος ὕδατος καὶ τῆς τηκομένης χιόνος εἶχον τελείως λειάνῃ τὴν ἐπιφανείαν του. Ἦ πλάτος αὐτοῦ ἦτο 12 ἢ 15 μέτρων, ὀπίσθεν δὲ ὑπῆρχε συνέχεια τῆς ἀτραπῶ. Τινὲς ἐκ τῶν Σόκας ἔχουσι γαίης ἐπὶ τῆς ὄχθης, εἰς ἣν εὐρίσκονται, καὶ ἐνα διερχόμενοι, ἐπενόησαν τὸν ἐξῆς τρόπον· ἀναρτώντες διὰ σχοινοῦ ἕνα ἐξ αὐτῶν καὶ κρατοῦντες αὐτὸν ἀνωθεν τοῦ βράχου κατῴρθωσαν νὰ ἰσκαίψωσι εἰς αὐτὸν δύο σειρὰς μικρῶν ὀπῶν, ἐκ τῶν ἡποίων ἡ μὲν ἀνωτέρω χρησιμεύει, ἐνα κρατῆται τις διὰ τῶν χειρῶν, ἡ δὲ ἄλλη, ἐνα στηρίζονται εἰ πόδες· οὐδεμίαν δὲ τῶν ὀπῶν ἔχει βαθὺς μεγαλύτερον ὀλίγον δακτύλων.

» Ἦ διάβησις ἐπικινδυνὸς ἐν παντὶ καιρῷ, φαίνεται τότε ἀδύνατος, διότι ἡ πίπτουσα λεπτὴ βροχὴ εἶχε καταστήσῃ τὸν βράχον ὀλισθηρὸν ὡς ὕλην. Ἀλλ' ἀνελογίσθη ὅτι ἔπρεπε νὰ διέλθω διὰ πάσης οὐσίας. Ἐπιχειρῶ λοιπὸν πρῶτος ν' ἀναθῶ ὑποκρινόμενος βεβαιότητη περὶ τῆς ἀσφαλείας.

« Δὲν ἠδυνάμην νὰ στρέψω τὴν κεφαλὴν διὰ νὰ ἴδω ποῦ ἔθετον τοὺς πόδας, διότι ὅλον τὸ σῶμά μου ἐστήριζον ἐπὶ τοῦ βράχου καὶ ἐψηλάφω διὰ τῶν χειρῶν καὶ τῶν ἄκρων τῶν ποδῶν διὰ νὰ εὕρω τὰς ὀπὰς, αἵτινες ἄλλως ἦσαν τόσον ὀλίγον βαθεῖαι, ὥστε πολλὴν δυσκολίαν παρείχον εἰς τὴν ἀνάβησιν.

« Κατῴρθωσα ἐπὶ τέλος νὰ ὑπερβῶ τὸν βράχον καὶ νὰ πατήσω ἐπὶ τῆς ἀτραπῶ, ἣτις εἶχε 12—15 ἑκατοστῶν πλάτος. Ὁ Σάνδεν Σίγκ μὲ ἠκολούθησε καὶ κατῆλθεν ὡσαύτως εἰς τὴν ἀτραπὸν ἀβλαβῆς.»

Ἦ εἰσοδος τοῦ ἐρευνητοῦ εἰς τὸ θιβητικὸν ἔδαφος ἐμῆλε νὰ τῷ παράσῃ πολὺ πλεονα προσκόμματα. Ἀφοῦ ἐπιχείρησε νὰ ὑπερβῆ τὸ Λιπποῦ, ἀπέστη δὲ ἐνεκα τοῦ ψύχους καὶ τῶν

χιόνων, ἀπεφάσισε νὰ διέλθῃ διὰ τοῦ ὄρους Λαουμπέγια, ὅπερ τῷ παρεῖχε διόδον εὐκολωτέραν, καίτοι καὶ αὐτὴν ὄχι ἀκίνδυνον. Ἐπερὸς δὲ καὶ τὴν κορυφὴν αὐτὴν εὐρίσκατο πλέον εἰς τὸ θιβῆτ, εἰς ὕψος 5150 μέτρων. Ἐνώπιόν του ἐξετείνετο τὸ ἀγνωστον πλῆρες μυστηρίου καὶ ἀπειλῶν. Ἦ πάντα τῷ ἦσαν πολέμια, καὶ ἡ φύσις καὶ τὸ κλίμα καὶ οἱ κάτοικοι, καὶ αὐτοὶ οἱ συνοδευόντες αὐτὸν θὰ τὸν ἐγκατέλειπον καὶ θὰ τὸν ἐπρόδιδον.

Ἦσ' ὅλας τὰς προφυλάξεις, ὅπως τηρήσῃ μυστικὴν τὴν πορείαν του, ὁ Λάνδωρ ἀντελήθη ταχείως ὅτι περαιοθεῖτο καὶ καταπταύετο. Ἦ ταξίδιον τοῦ Σαχίβ ἦτο ἤδη γνωστότατον. Ἐνῶ ἐπληθαίχε πρὸς τὸ φρούριον Γουανιμά, ἐν ἐκ τῶν πρώτων ἐπὶ τοῦ θιβητικοῦ ἔδαφους ἀπαντώντων, δύο στρατιῶται ὑπακρινόμενοι τοῦς ἐπαίτας ἤλθον νὰ τῷ ζητήσωσιν ἐλεημοσύνην. Ἐρωτηθέντες ἐπιτηδεῖς ὁμολόγησαν ὅτι ἐνετάλησαν ὑπὸ τοῦ φρουράρχου νὰ μάθωσι, ἐν ἀληθείᾳ εἰς Σαχίβ ἠπῆλθε τὰ σύνορα. Ἦν συνοδίαν αὐτοῦ ἠλιοκλή τὴν ὄψιν, φέρουσιν πλεῖστες τῶρας ἐξέλαθον οἱ κατὰσκοποι ὡς καρβάνιον Ἰνδῶν προσκυνητῶν παρευμένων εἰς τὴν ἱερὰν λίμνην Μανσαρσασάρ, καὶ ἀπῆλθον, χωρὶς νὰ ἐπιμείνωσι περισσότερον.

Ἀλλ' ἔάν κατῴρθωσαν ἀπαξ ν' ἀποκρύψωσι τὸν σκοπὸν τοῦ ταξιδίου των, δὲν ἔπρεπε νὰ ἐπιβῶσιν ὅτι θὰ ἠπάτων μέχρι τέλους τοὺς θιβητινοὺς. Ἦ λοιπὸν νὰ πράξωσιν; ν' ἀλλάξωσι ὁρμόν; νὰ κρυφθῶσιν; Ὁ Λάνδωρ οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν διενεόθη τρισεύς τι, ἀπεφάσισε τοῦναντίον νὰ πορευθῆ κατ' αἰθέρα εἰς τὸ Γουανιμά καὶ νὰ πλησιασῃ φανερά τὸν ἔχθρον.

Ἦστράχη λοιπὸν ὀλίγον πρὸς τὰ ἨΑ. καὶ τὸ φρούριον ἐνεφανίσθη πρὸ αὐτοῦ ἐπὶ τινὰς λόφου. Μερικὴ ἀξιωματικὴ θιβητινοὶ ἤλθον τρέμοντας εἰς προῦπαντήσιν του καὶ τῷ εἶπον, ὅτι εἰς οὐδὲνα ἐπίτροπον νὰ ἐισέλθῃ εἰς τὸ θιβῆτ. Ὁ Λάνδωρ ἐζήτησαν ἀπλῶς νὰ τῷ ἐπιτραπῆ νὰ πορευθῆ εἰς τὴν λίμνην Μανσαρσασάρ ὡς προσκυνητῆς. Ἀλλ' ἡ ἀνώτερος ἀξιωματικὸς ἀπήνησεν ὅτι οὐδ' αὐτὸς εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ παρέχῃ ταιαύτην ἄδειαν καὶ ὅτι ἔπρεπε ν' ἀναφέρῃ τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν Ταργιόμ.

Ἦ μικρὰ συνοδία ἀνέμεινε τὴν ἀπάντησιν μέχρι τῆς ἐπιούσης ἀγρυπνοῦσασκε καθ' ὅλην τὴν νύκτα, διότι οἱ θιβητινοὶ ἐκρίνοντο σκοπεύοντες νὰ ἐπιτεθῶσιν. Ἀλλ' οὐδὲν συνέβη. Ἀμα δὲ τῆ πρώτῃ ὁ Ταργιόμ, περαιοθεῖς πρόσωπον, φέρων μακρὸν ἐνδυμα ἐκ πράσινης μεταξῆς μετὰ μεγάλων χειρῶν, ἰπεσκήρηθη αὐτοῦ. Ἦ συνοδία διήρμησεν ἐπὶ ἀρκιτὰς ὥρας, καὶ μόνον δι' ἀπειλῶν ἐπίτροπον ὁ Λάνδωρ ὅ,τι ἰπεθῶμαι, τὴν ἄδειαν ἠπῆλθῃ νὰ πορευθῆ μέχρι τῆς λίμνης.

Ἀλλ' ἐνεκα τῆς προδοσίας ἐνὸς τῶν ἀκολου-

θων, ὅστις ἀπεκάλυψεν εἰς τὸν Ταργιόμ τὴν ἰδιότητα αὐτοῦ ὡς Σαχίβ, ἡ ἄδεια τῷ ἀφῆρηθη τὴν ἐπιούσαν. Ἦναγκάσθη λοιπὸν περίλυπος νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν πρὸς Ν. πορείαν παρακολουθούμενος καὶ ἐπιβλαπόμενος ὑπὸ ἰππέων θιβητινῶν.

Ὁ Ἀγγλος ἐν τούτοις δὲν ἀπεφάσισε κατ' οὐδὲνα τρόπον νὰ ὑποχωρήσῃ ὀριστικῶς. Μετὰ 2 ἡμερῶν πορείαν πρὸς Ν. συνέλαβε τὸ τολμηρὸν σχέδιον ν' ἀναχωρήσῃ τὴν νύκτα μὲ ὀλίγους ἀνδρας εἰς τὰς κορυφὰς τῶν ὄρεων καὶ νὰ μείνῃ ἐκεῖ ἐπ' ὀλίγας ἡμέρας, ἐνα κατοπτεύσῃ τὰς κινήσεις τῶν θιβητινῶν.

Μὴ εὐρίσκων οὐδὲνα ἐκ τῶν ἀκολουθῶν προθυμῶν νὰ τὸν ἀκολουθήσῃ, ἦτο ἔτοιμος ν' ἀναχωρήσῃ μόνος, ὅτε εὐτυχῶς δύο ἐκ τῶν ὀδηγῶν του ἐδήλωσαν ὅτι δὲν θὰ τὸν ἐγκατέλειπον, κατῴρθωσαν μάλιστα νὰ πείσωσι καὶ δύοδεκα ἄλλους ἐκ τῶν τριάκοντα κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ ταξιδίου ἀνδρῶν ν' ἀκολουθήσωσιν.

Κατὰ τὸ μεσονύκτιον λοιπὸν, ἐνῶ ἐπιπτε πυκνοτάτη ἡ χιών, ἡ μικρὰ συνοδία διαφυγοῦσα τὴν προσοχὴν τῶν θιβητινῶν ἐπανέλαβε τὴν πορείαν πρὸς τὴν ἱερὰν πόλιν.

Ἦ ἔθαδίζομεν, γράφει, ἄφρονι. Ὁσιῶ ὑψηλότερον ἀνεβῆκαμεν, τόση τὸ ψῦχος ἐγένετο ὀριμότερον καὶ ὁ ἀνεμος παγαριώτερος. Μετὰ πορείαν ὀλίγον λεπτῶν ἠναγκάσθημεν νὰ σταματήσωμεν καὶ νὰ καθήμεθα προσκεκολλημένοι ὁ εἰς παρὰ τὸν ἄλλον, ἐνα θερμαινώμεθα καὶ ἀναλαμβάνωμεν δυνάμεις.

» Μετὰ τὴν ὕσιν τοῦ ἡλίου τὸ ψῦχος ἐγένετο ἄρμυτερον· ἡ χιών ἐπιπτεν ἀφθονος· τὰ δὲ ὄρη φορέματα καὶ καλύμματα μας ἐπάγωσαν. Ἦναψα μικρὸν λύχνον μὲ οἰνόπνευμα, περίεξ τοῦ ἡποίου ἱκαθίσταμεν, καὶ ἀνωρελῶς ἐπιχειρήσασκε νὰ βράσω ὀλίγον ζαίρον κρέατος συμπετυκνωμένον· ὁ λύχνος ἐθῆσθη, ὅτε τὸ ὕδωρ ἤρχισα μόλις νὰ θερμαίνηται.

Ἦ περιτυλιχθέντες διὰ τῶν σιμασμάτων προσεπαθήσαμεν ματαίως νὰ κοιμηθῶμεν ὀπίσθεν τῶν ἀποσκευῶν, ὡς ὀπίσθεν τοίχου προφυλακτικοῦ. Οἱ ἀνθρώποι μου ἦσαν ἐξ ἐλοκλήρου χιμῆνοι εἰς τὰ καλύμματα των.

» Διεκρούσῃ τῆς νυκτός ἤκουσα αὐτοὺς στεναχόντας, μερψιμοιροῦντας, τρίχοντας σπασμωδικῶς τοὺς ὀδόντας. Ὁ ὕπνος μου ἦτο ἐπίπονος, πολλὰκις δ' ἐξύπνησα μετὰ κρυστακῶ ἀισθήματος ψύχους εἰς τὰ ἴδια καὶ τοὺς ὑφθαλμούς.

Ἦ ἡ νύξ ἐπερῆνη τέλος μετὰ νύκτα, ἣτις μοὶ ἐφῆνη ἀτελείωτος. Ἦ θερμόμετρον εἶχε κατεῖλθαι εἰς 23 βαθμοὺς ὑπὸ τὸ μηδέν. Ἦ φῶναξα τοὺς συντρόφους μου, ὅτινες μετὰ δυσκολίας ἠγέρθησαν ἀποτεινόμενοι τὴν κατακαλύψασκεν καὶ αὐτοὺς χιόνα.

Ἦ ἤρχισαμεν νὰ καταβῆκαμεν πρὸς τὰ ἨΑ. ἐπὶ κλιτύων χιονοσκεπῶν, ἐξ ὧν ἐξείχον ἐπὶ καὶ

εκαὶ ὄξεια συντρίμματα βράχων. Ἄλλα παρατηρήσας διὰ τοῦ τηλεσκοπίου ἐν τῇ κοιλάδι σκηνην καὶ ὄλγα πρόβατα, ἀνέβην ἐκ νέου εἰς τὸ ὄροπέδιον».

[Ἔπεται συνέχεια]

ΣΤΕΨΙΣ ΠΟΙΗΤΟΥ

Πρό τινος χρόνου ἐγένετο ἐνταῦθα ἀπόπειρα ψηφοφορίας πρὸς ἐκλογὴν τοῦ ἡγεμόνος ἢ προέδρου τῶν ποιητῶν, κατ' ἀπομίμησιν τῶν ἐν ἑλλαις χώραις ἐθιζομένων. Καὶ ἡ μὲν ἀπόπειρα ἐκείνη δὲν ἀπέληξεν εἰς ἀποτέλεσμα, ἴσως διότι μᾶλλον ἐπὶ τὸ παιγνιωδέστερον ἢ ἐπὶ σκοπῶ σοβαρῶ ἐνηργεῖτο. Ὑπέμνησεν ὁμοῦς ἡμᾶς ὅτι ὑπῆρξεν ἐποχὴ, καθ' ἣν τὸ ἔθνος ἡμῶν καὶ περὶ τὰ τοιαῦτα εὐλαδέστερον ἐτῆρει τὰς σεμνάς τῆς ἀρχαιότητος παραδόσεις, ἐγένετο δὲ πρὸ ἡμῶν αἰῶνος ἐν χώρᾳ ἑλληνικῇ τελευτῆ ἐπιβλητικῇ, ἣς τὰς λεπτομερείας ἐπιτραπήτω μοι νὰ παραθέσω χάριν τῶν ἀγνωσούντων τὸ γεγονός.

Ἡ χώρα αὕτη ἡ ἑλληνικὴ ἦτο ἡ Ἑσπέρηνσας, ἣτις εὐνομούμενη τότε ὑπὸ τὴν ἀγγλικὴν προστασίαν καὶ ὀλικῶς εὐημεροῦσα, διέσωζεν ἀκοίμητον τὸ ἔθνικόν φρόνημα, ὅρα δὲ νὰ λαμπρῶν τὴν ἐκ τῆς ἀρχαίας δόξης λαχοῦσαν αὐτῇ πνευματικὴν κληρονομίαν. Καθ' ἣν ἐποχὴν ἐγένετο ἡ τελευτῆ, ἔζη ἀκόμη ὁ Σολωμὸς καὶ ἐξήπλου τὰ πτερὰ εὐχρῶς πρὸς ὑπερνέφελον πτῆσιν ὁ ποιητὴς τῆς Κυρά-Φροσύνης, ἡμᾶς δ' ἐν Κερκύρᾳ οἱ κατωτέρω ἀναφερόμενοι λόγιοι καὶ σοφοί, οἱ τιμῆσαντες τὰ ἑλληνικὰ γράμματα, ὁ περικλητὸς Μουστοξυδῆς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, μεθ' ὧν συγκατελέγετο τῆς ἑλληνικῆς παιδείας γενόμενος κοινωνὸς καὶ ὁ Δαλματίας Ὁμαζέος, πρόσφυξ τότε ἐν Κερκύρᾳ μετὰ τὴν πτώσιν τῆς Βενετίας, εἰς τῶν σεμνωμάτων δὲ πανῶν θεωρούμενος τῆς ἰταλικῆς φιλολογίας. Πάντες οὗτοι πρεσβεύοντες ὁρθῶς ὅτι τὸ πολίτευμα τῶν γραμμάτων εἶνε δημοκρατικόν, ἐθεώρουν ἀρκοῦσαν τιμὴν τὴν ἀπλὴν πολιτογράφησιν εἰς τῶν Μουσῶν τὴν πολιτείαν, καὶ βραβεῖον πολῦτιμον τὸν ἱερόν Ὁαλὸν τῆς δάφνης, ὃν πανηγυρικῶς ἀπένειμαν πρὸς ἓνα τῶν συναταίρων τῶν, τὸν Γ. Κανδιανὸν Ρώμαν, κατέχοντα τότε τὸ ὑπατον πολιτικὸν ἀξίωμα τοῦ Ἰονίου Κράτους, εὐδοκίμως δὲ θεραπεύοντα τὴν ποίησιν.

Ὡς ἐξῆς περιγράφει τὰ κατὰ τὴν τελευτὴν ταύτην ἡ Νέα Πανδώρα ἐν τῷ τεύχει αὐτῆς τῆς 15 Ὀκτωβρίου 1853.

«Μεταξὺ τῶν δημοσίων τελευτῶν ἔσαι ἐφαίδρυνον καὶ ἐκόσμουσαν τὸν βίον εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἑλλάδα, ὑπῆρχόν τινες ἀρκοῦσαι αὐταὶ καὶ μόναι ὅπως ἀποδείξωσιν, ὅτι ἡ Ἑλλὰς ἦν ὁ βασιλεὺς τοῦ ἀρχαίου πολιτισμοῦ. Ὁραῖον ἦν ἀναμ-

φιθάλως τὸ θέαμα, ὅταν μυριάδες ἀνδρῶν, ἀφ' ὅλων τῶν ἐσχατιῶν τῆς γῆς συρρευσάντων, παρεκάθηοντο θαυμάζοντες τῶν νέων τὴν ρώμην καὶ τὸ πλαστικὸν κάλλος, καὶ ἔσπερον τὸν εἰς τὸν δρόμον, τὴν πάλην καὶ τὸ παγκράτιον ἀριστεύσαντα. Ἄλλ' ὅτε σεμνὸς προήρχετο ὁ Ἡρόδοτος, καὶ ἀνεγίνωσκε τὴν ἀθανάτους προῆξαις διηγουμένην ἀθάνατον ἱστορίαν του, ὅταν χρυσὴν λύραν κρούων ὁ ποιητὴς ἐψάλλεν ἐνθουσιώδεις συνθέσεις καὶ τὸ πῦρ τῶν ἐπῶν του μεταδίδατο εἰς τοὺς ἀκρουμένους, καὶ αἱ μυριάδες τῶν Ἑλλήνων χαιροκροτοῦσαι καὶ ἀνευφημοῦσαι τὸν ἔσπερον διὰ δάφνης, ἦσαν τὴν εὐκλειαν ταύτην ἐπιζητούν Σοφοκλῆς καὶ Αἰσχύλος καὶ μετ' αὐτοῦ καὶ οἱ ἰσχυροὶ καὶ μεγάλοι καὶ οἱ Διονύσιοι τῶν Συρακουσῶν, τότε ἐδύνατο νὰ σεμνύνηται ἡ Ἑλλὰς ὅτι οὐ μόνον τῆς δυνάμεως, ἀλλὰ καὶ τῆς διανοίας εἶχε τὸ σκῆπτρον.

Ἡ τὰς εὐκλείας ταύτας διὰ τὴν Ἑλλάδα τελευτῶν ἀνεπέμπε κατὰ τὸ λῆγον θέρος ἡ ἀδελφὴ Ἑσπέρηνσας, στέψασα δημοτικῶς ὡς ΠΟΙΗΤΗΝ τὸν πρῶτον αὐτῆς ἀρχόντα, τὸν ὑψηλότατον πρόεδρον τῆς Γερουσίας, κόμητα Κανδιανὸν Ρώμαν.

Ἡ 26 Ἰουλίου (τοῦ 1853) συνέρρευσαν εἰς τὴν περιφανῆ αἴθουσαν τοῦ Ἰονίου Πανεπιστημίου, ἣτις φέρει τὸ κλασικὸν ὄνομα «Ἰλυμπος», πλῆθος ἀπειρον, ἐνταυτῇ δὲ καὶ ἐκλελεγμένον, πᾶσα ἡ τῶν νήσων ἀριστοκρατία τῆς τε γενετῆς καὶ τῆς διανοίας, ὑπερτάτους ἀντιπροσώπους ἔχουσα τὸν Μουστοξυδῆν, τὸν Ὁμαζέιον, τὸν ποιητὴν Σολωμὸν, τὸν Βραῖλιαν καὶ τοσοῦτους ἄλλους, ἐφ' οἷς δικαίως ἐγκυχῆται ἡ Ἑσπέρηνσας, καὶ τὴν Συνέλευσιν προήδρευεν ὁ Παιδαγωγὸς ἀρχὸν Στέφανος Παδοθάς.

Ἐμεταξὺ δὲ τῶν ἀνευφημιῶν τοῦ πλήθους ἐγερθεὶς ὁ πρόεδρος τῆς Ἰονίου Βουλῆς κ. Πέτρος Βραῖλιας, στέμμα δάφνης διὰ χειρὸς ἔχων, ὡς νέος τοῦ Ἀπόλλωνος ἱεροφάντης, ἐπρόσπερην αὐτὸ εἰς τὴν Αὐτοῦ Ὑψηλότητα, τὸν κ. Κανδιανὸν Ρώμαν, καὶ ἐν ὀνόματι πάσης τῆς δημογυρείως τὸν ἀνεκήρυξε ΠΟΙΗΤΗΝ. Γενικαὶ χειροκροτήσεις ἐδέχθησαν τὴν στέψιν ταύτην, τὴν διεδέχθησαν δὲ ἐκφωνήσεις διαφόρων φιλολογικῶν καὶ ποιητικῶν συνθέσεων, ἐν αἷς ἐξόχως ἀξιωματικῶν ἐφάνησαν ὁ λατινικὸς διθύραμβος τοῦ ἱππότου Ἀλεξάνδρου Δαμασκηνοῦ, ὁ εἰς τὰς Μούσας ὕμνος τοῦ δόκτωρος Τρύφωνος καὶ ἡ Σκιρικὴ Ἠδὴ τοῦ κ. Λοβέρδου, τοῦ γνωστοῦ συγγραφέως τῆς «Ποικίλης Στοῆς».

Ἡ ἔτελευτῆ αὕτη βραθεῖαν ἐπροξένησεν ἐντύπωσιν ἐφ' ὅλων τῶν παρευρεθέντων, καὶ εἰς τὸ στάδιον τῆς διανοητικῆς πάλης δεικνύουσα καταβαίνοντας τοὺς τὴν πρώτην κοινωνικὴν κατέχοντας θέσιν, ἀπέδειξε πόσον οἱ ποιητικοὶ ἀγῶνες τιμῶνται παρὰ τοῖς ἀδελφοῖς ἡμῶν, καὶ ἐνεψύ-

χασεν ἐνθουσιώσασα πάντας τοὺς εἰς τούτους ἀλειφομένους.»

Ὁ σταφθεὶς ποιητὴς ἦτο, ὡς προείπαμεν, ὁ ἀνώτατος ἀρχὸν τῆς Ἰονίου Πολιτικῆς Πρώεδρος τῆς Γερουσίας, τιτολοφοῦμενος Ὑψηλότατος (Allosso), — ἀπενέμετο δὲ τὸ ἀξίωμα τοῦτο ὑπὸ τῆς προστατίδος δυνάμεως διὰ τοῦ Ἀρμοστοῦ κατὰ παντασίαν ἐκ περιτροπῆς εἰς ἓνα τῶν ἱπφανεστάτων πολιτῶν τῶν τεσσάρων μαιζόνων νήσων, Κερκύρας, Κεφαλληνίας, Ζακύνθου καὶ Λευκάδος, — εἶχε δὲ διατελεῖσαι πρόεδρος τῆς περὶ τὰ τέλη τοῦ ἔτους 1850 διαλυθείσης περιφῆμου Ἰονίου Βουλῆς, καθ' ἣν διὰ πρώτην φοράν ἐπισήμως ὑπεβλήθη ὑπὸ τῶν ἐκ Κεφαλληνίας κυβερνῶν καὶ τῶν ἐκ Ζακύνθου καὶ Ἰθάκης κυβερνῶν βουλευτῶν τὸ ψήφισμα τῆς ἐνώσεως τῆς Ἑσπέρηνσας μετὰ τῆς Ἑλλάδος. Τὸ ἀγέλαμα τοῦ διορισμοῦ τοῦ ἐκόμενον ἐκ Ζακύνθου, ἐνθα διέτρεβεν ὁ Ρώμας, περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1851 ὁ γενικὸς εἰσαγγελεὺς τοῦ Κράτους Κουρκουμῆλις καὶ ὁ νέος Πρώεδρος τῆς Γερουσίας ἀπήλθεν ἐπιβαλὼν πολέμικον ἀγγλικὸν σκάφος εἰς Κέρκυραν, ἐνθα ἔτυχε πανηγυρικῆς δεξιώσεως, τοῦ λαοῦ ἀποξυδῆσαντος τοὺς ἵππους καὶ σὺρκαντος διὰ χειρῶν τὴν ἀμαξίαν, ἐφ' ἣς ἐπιωχέιτο, μετὰ ζωηροτάτων ἐπαυφημιῶν μέχρι τοῦ ναοῦ τοῦ Ἁγίου Σπυριδῶνος, ἐνθα ἐτελέσθη ἡ δεξιολογία. Συνέβη δὲ καὶ κατὰ τὴν ἀναχώρησιν αὐτοῦ ἐκ Ζακύνθου συγκινητικὸν ἐπισημόδιον, χαρακτηριστικὸν τῶν τότε ἡθῶν καὶ ἀνταξίων τῶν εὐκλείων τῆς Ἑλλάδος χρόνον. Καθ' ἣν ὄραν, προπεμπόμενος ὑπὸ τῶν συμπατριωτῶν του καὶ ὑπὸ τῶν χαριέσσων ἡγῶν τῶν κωδωνῶν τῆς πόλεως, ἐμῆλα νὰ κατέλθῃ εἰς τὴν παραλίαν διὰ νὰ ἐπιβίβησθῃ, ὁ Κανδιανὸς Ρώμας ἀπαχαιρέτισε συγκινητικῶς τὸν γηραιὸν αὐτοῦ γεννητόρα Διονύσιον, ἀνδρᾶ ἐξόχως φιλόπατριν, ἀπλοῦν τὸ ἦθος καὶ ἀίστηρὸν τὰς ἀρχὰς, καταλαθόντα δ' ἐπίσημῃ τάνωτάτα τῆς Πολιτικῆς ἀξιώματα, ὅστις πρὸς τὸν ἀσπασθέντα εὐσεβῶς τὴν δεξιὰν του οἶόν εἶπε σπορτιστικῶς: «Ἢ νὰ κάμης τὸ καλόν, ἢ νὰ μὴ γυρίσῃς ὀπίσω!»

Ἀνῆλθεν ὁ Γεώργιος Κανδιανὸς Ρώμας εἰς τὴν κλεινὴν Ζακύνθον εἰσεγένετο τῶν Ρώμας, τὴν τετιμημένην διὰ τοῦ τίτλου τοῦ κόμητος, ὅστις ἀπενέμετο ὑπὸ τῆς Ἰοντικῆς Κυβερνήσεως οὐχὶ πρὸς θεραπείαν τῆς κενεδοξίας τῶν ἐν Ἑσπέρηνσας εὐπατριδῶν, ὅποις φρονούσαν εἰ ἀμαθέστεροι, οἱ χλευάζοντες μωρῶς τὰς ταυτάτας τιμητικὰς διακρίσεις, τὰς συνάεμενους οὐχ ἤττον μετὰ τῆς ἰθνηκῆς ἡμῶν ἱστορίας, ἀλλὰ πρὸς ἀμείβην ἐκδουλεύσεων ἐκλάμπρων πρὸς τὴν πατρίδα καὶ ἰδίως ἀνδραγαθειῶν κατὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς χριστιανικῆς πίστεως, πρὸς θεὸν ἐπὶ αἰῶνα διετέλει εἰς ἀδυσκόπων πόλεμον ἡ τῶν Ἰοντικῶν Πολιτεία. Αἱ παραδόσεις τῆς φιλοπατρικῆς εἰσὶν

ἐγγενεῖς εἰς τὴν οἰκογένειαν ταύτην, περιττὸν δ' ἠγεῖμαι ν' ἀναφέρω ὅσους καὶ ὅποιος παρέσχον ἐκδουλεύσεις κατὰ τὸν παρόντα αἰῶνα εἰ γόνει αὐτῆς πρὸς τὴν ἀναγεννηθεῖσαν Ἑλλάδα. Ἀρκεῖ νὰ ὑπεθυμίσω ὅτι ὁ πάππος του καὶ ὁμῶνιμος αὐτῷ Κανδιανός, χρηματίας γενικὸς Πρώεδρος τῆς Ἰοντικῆς Πολιτικῆς ἐν Πελοποννήσῳ καὶ Στερεῶ, πολλοὺς ἔσωσεν ἐκ τοῦ ὀλέθρου δημοθείας κατὰ τοὺς δυσχερεῖς ἐκαίνοους χρόνους. Ἰδὲ δὲ τὸν πατέρα αὐτοῦ Διονύσιον, τὸν κατηχηθέντα ἐν Τεργεστή ὑπὸ τοῦ Ρήγα καὶ μνηθέντα ἐν Ζακύνθῳ τὰ τῶν Φιλικῶν μετὰ τοῦ Κολοκοτρώνη, Νικήτα καὶ Ἀναγνωσταρά, ὁ πρόεδρος τῆς ἐν Τροιζήνι Γ' τῶν Ἑλλήνων Ἰθνηκῆς Συνελεύσεως ἔγραψε διὰ τοῦ ἀπὸ τῆς Μάϊου 1827 ἔγγράφου του: «Ἢ πατὴρ σὲ συγκαταριθμῆ μετὰ τῶν γενναϊότερων τέκνων τῆς καὶ διὰ τοῦ παρόντος σὲς ἠμολογεῖ ἀθανάτους χάριτας». Τὰς παραδόσεις δὲ ταύτας εὐλαδῶς διεφύλαξεν ὁ ἀειμνήστος Κανδιανός, ἀδάμαστον τηρήσας τὰς τέλους τὸ ἰθνηκὸν φρόνημα καὶ ἀκούραστον τὴν πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπην. Ἀναφέρεται περὶ αὐτοῦ ὅτι νέος ἔτι ὢν καὶ ἀκούσας τὸν πατέρα του παρακινούμενον διότι ἐπωλεῖτο εἰς εὐθνήν τιμὴν παρακινούμενον διότι ἐπωλεῖτο εἰς εὐθνήν τιμὴν κτήματι, εὐ τὸ ἀντίτιμον ἐπρόκειτο νὰ διατεθῇ ὑπὲρ τῆς ἀγωνιζομένης Ἑλλάδος, εἶπε πρὸς αὐτὸν μετ' ἐνθουσιασμοῦ: «Καὶ τοὺς τάφους μας πρέπει νὰ ποιεῖσθεμεν χάριν τοιοῦτου ἱεροῦ σκοποῦ».

Γόνος τῆς ποιητικῆς νήσου τῆς γενετικῆς τοῦ Φωσκόλου καὶ τοῦ Σολωμοῦ, ἴδων αὐτόθι τὸ φῶς ἐν ἔτει 1796, τυχὸν δὲ ἀγωγῆς ἐπιμελημένης ἐν Κερκύρᾳ τὸ πρῶτον καὶ εἶτα ἐν Ἰταλίᾳ, ἐνθα ἐξεπαίδεῖθη, ἑνωρῆς ἐπεδόθη εἰς τὴν στιχυουργίαν, μετ' ἔρατος δὲ δι' ὄλου αὐτοῦ τοῦ βίου ἠσχολεῖτο περὶ τὰς φιλολογικὰς μελέτας καὶ περὶ τὴν ἀρχαιολογίαν, καταρτίσας ἀξιόλογον συλλογὴν. Ἦν φυσικὴν αὐτοῦ πρὸς τὴν ποίησιν τῶν ὑπεβλήθησαν ὁ Σολωμὸς, μεθ' οὗ συνεδέετο δι' ἀδελφικῆς φιλίας, ἣτις ἐπέισε τὸν ποιητὴν νὰ γράφῃ ἐλληνιστί, πρότερον ἴσως ἀμεινίζοντα εἰς τὴν ἰταλικὴν στιχυουργίαν, ὡς ἐπραττον πολλοὶ τῶν ἐν Ἑσπέρηνσας λογίων, καὶ αὐτὸς ὁ Σολωμὸς, ἔχοντας εἰκαίως πρὸς τὴν ἰταλικὴν γλῶσσαν καὶ φιλολογίαν, καθὸ ποιησάμενοι τὰς σπουδὰς αὐτῶν ἐν ἰταλικῶς Πανεπιστημίαις. Τοῦτο ἐξάγεται ἐκ τῆς ἀφιερῶσεως τῆς πρώτης αὐτοῦ ποιητικῆς συλλογῆς ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἰθνη, ἐκδοθείσης ἐν Κερκύρᾳ τῷ 1853. Ἦν συλλογὴν ταύτην ὁ Ρώμας, διατελεῖν κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν πρόεδρος τῆς Γερουσίας, ἀφίερον εἰς τὸν Διονύσιον Σολωμὸν ἀπεριόνητον ποιητῆν», ἔγραψε δὲ πρὸς αὐτὸν ἐν τῇ ἀφιερῶσει «Σὺ πρῶτος μετὰ παρρησίας νὰ στιχυργήσῃς εἰς τὴν ἰθνηκὴν γλῶσσαν». Ἐξέδωκε κατόπιον ἐν ἔτει 1857 ἐν Ζακύνθῳ τὰς ἑξῆς, τρεῖς τῶν ἀριθμῶν ἀφιερῶσεως ἀπρὸς τοὺς ἀγαθούς καὶ

ἀγαπητούς Κερκυραίους», πρὸς οὓς ἠσθάνετο μεγάλην ἀγάπην ὁ ποιητής, μνήμων τῆς γενομένης πρὸς αὐτὸν ὑποδοχῆς. Τέλος δύο ἔτη πρὸ τοῦ θανάτου του, συμβάντος κατὰ τὸ 1867 ἐν Ρουμανίᾳ, ἐνθα διέμενε παρὰ τῷ υἱῷ αὐτοῦ, ἐξέδωκεν ἐν Βραίλα τὴν Καλύβην, ποίημα ἐκτενές, δικαιρούμενον εἰς τρία ἄσπρα, ἀφιερούμενον εἰς τὸ πνευλλήνιον, ἐξεικονίζον δέ, κατὰ τὸ λέγειν τοῦ ποιητοῦ, τὰς φάσεις τοῦ ἀνθρωπίνου βίου.

Ἀληθῶς εἰπεῖν ἡ ποιητικὴ ἀξία τῶν ἔργων τοῦ Κανδιανοῦ Ρώμα δὲν εἶνε μεγάλη· ἡ ἔμπνευσις αὐτοῦ εἶνε περιορισμένη, οὐδὲ τὸ σθένος τοῦ Σολωμοῦ ἔχουσα, οὐδὲ τὴν κλασικὴν τοῦ Ίουλίτου Τυπάλλου. Ἐπὶ πᾶσι δὲ ἡ ἀτυχῆς ἀνάμειξις τῆς δημώδους μετὰ τῆς καθαρευούσης καὶ ἡ πολλαχοῦ ἀφόρητος χασμωδία τῆς στιχοφυγίας του, καθιστᾷ ἐνίοτε τὰς ποιήσεις του ἀτερεπτεῖς καὶ ὠχρᾶς. Συχνάκις ὅμως ἐξ αὐτῶν ἀνεκκύπτουσι σκέψεις καὶ εἰκόνες χαρίεσαι, ζωογονεῖ δὲ τοὺς στίχους του πλήμμυρα ἀσθῶν καὶ γενναίων αἰσθημάτων. Ὑψηλὸς ἰδίως παρ' αὐτῷ εἶνε ἡ γορδὴ τῆς φιλοπατρίας. Ἡ ἰδέα τῆς πατρίδος εἶνε ὁ ἀξίω, περὶ ἣν περιστρέφεται διηλεκτικῶς ἡ ποιητικὴ του ἔμπνευσις. «Ἐύρον, ἔγραψεν εἰς τὸν πρόλογον τῶν Ῥωδῶν, τὸ ἰδανικόν μου εἰς μόνον τὸ ἔθνος μου, τὸ ἔθνος δηλαδή οὐχὶ περιορισμένον εἰς τὸ βασιλεῖον τῆς Ἑλλάδος, ἀλλ' εἰς τὸ Παναλλήνιον.» Σημειωτέον δὲ ὅτι ταῦτα ἐγράφησαν καὶ ἐδημοσιεύοντο ἀνευδοκίμως παρ' ἀνδρὸς τιμηθέντος διὰ τῶν ὑπᾶτων ἀξιωματίων ὑπὸ τῆς προστασίας, καθ' ἣν ἐποχὴν αὕτη καταστάσις κενόκοπος ἐκ τοῦ σφοδροῦ ριζοσπαστικοῦ ἀγῶνος, ἐστάθμισα καὶ διωνύμιζε καὶ ἐχολλίαζε δυσμενῶς τοὺς φιλελευθέρους λόγους καὶ τὰς ἐκδηλώσεις τῶν ἰθνηκῶν φρονημάτων. Δημοσιεύων δὲ τὴν Καλύβην ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ἀγαλλιᾶσεως καὶ τῶν ἐλπίδων τῶν γεννηθειῶν ἐκ τῆς προσφάτου τότε ἐνώσεως τῆς Ἑπτανήσου μετὰ τῆς Ἑλλάδος, ἔγραψεν ἐν τῷ προομίῳ: «Ἡ τῆς ἑλληνικῆς φυλῆς ἐνωσις εἰς Κράτος ἐλευθέρου καὶ ἀνεξάρτητου εἶνε ὁ προορισμὸς ἡμῶν· ἡ τῆς Ἑπτανήσου σημεῖοι τὴν ἐναρξίν τούτου. Ἔθεε ὁ Ὑψιστος, ὁ μηδέποτε κατὰ τὰς τῶν σκληρῶν δοκιμασιῶν ὥρας τὴν Ἑλλάδα ἐγκαταλιπὼν, νὰ ἐμπνεύσῃ ἡμῖν, ἰδίως δὲ τῇ μεγαθύμῳ ἑλληνικῇ νεολαίᾳ, ἐν ἣ ἂν ζωηρότεραι τῆς πατρίδος ἐλπίδες ἐναποτίθενται, τὴν σύμπνοιαν, τὴν ἀγάπην, τὴν αὐταπάρνησιν, δι' ὧν ἡ βούλησις τῆς Θεῆας Προνοίας τὸ ταχύτερον ἐκπληρωθῆσεται.»

Τὰ αἰσθήματα ταῦτα πρὸ πάντων ἠθέλησαν νὰ τιμῆσωσιν οἱ διοργανώσαντες τὴν ἀρχαιοπρεπῆ ἐν Κερκύρᾳ ἑορτὴν λόγιοι καὶ ποιηταί. Ὁ Σολωμὸς καὶ ὁ Μουσταξύδης καὶ ὁ Βράλλας ἦσαν βεβαίως ἀνώτεροι τῆς ἰδέας ταπεινοῦς

κολακείας, ἀπένεμον δὲ τὴν δάφνην καὶ τὸν τίτλον τοῦ ποιητοῦ εἰς τὸν Ῥώμαν διὰ τελετῆς ὑπενομιζούσης τὴν ἀτίθειν τοῦ Πατριάρχου ἐν τῷ Καπιτωλίῳ, οὐχὶ διότι ἀνεγνῆρίζον ἐν αὐτῷ ὑπέροχον ποιητικὴν ἀξίαν, ἀλλὰ διότι ἠθέλον νὰ βραβεύσωσι τὸν χρηστὸν εὐπατρίδην, τὸν θεωροῦντα τὰ γράμματα, τὸν ἀνώτατον τῆς πολιτείας ἔρχοντα, τὸν μὴ ἀποκινῶντα νὰ οὕηται Μούσαις, τὸν ἐξάπτοντα τὸν πρὸς τὸ καλὸν ζῆλον διὰ τοῦ ἰδίου παρθεύματός, γενόμενον δὲ κήρυκα τῶν ὑψηλῶν ἰδεῶν καὶ τῶν γενναίων αἰσθημάτων.

Ἀκριβῶς δὲ διότι οἱ εὐπατρίδοι καὶ οἱ ἐν τῇ ἀνωτάτῃ τῆς Πολιτείας ἱεραρχίᾳ τεταγμένοι ἐπιφανεῖς ἄνδρες τοιαῦτα παρῆχον παραδείγματα ἐν Ἑπτανήσῳ φιλομουσίας καὶ φιλοπατρίας, καὶ διότι οἱ πρυτάνεις τοῦ πνεύματος καὶ τῆς μαθήσεως, ἀντὶ τῆς ἀσχολῶνται εἰς ταπεινά καὶ χαμαιζήλα ὑπέθληπον παντοειδῶς τὴν τοιαύτην ἀγαθὴν τάσιν, ἐκαλλιεργήθησαν αὐτόθι τὰ εὐγενῆ καὶ γενναῖα αἰσθήματα καὶ ἀπέδωκαν ἀδρῶς κερπύς. Ἡ Ἑπτανήσος δὲ ἀντύχησεν ἀκόμη ν' ἀποκτήσῃ τὸν ἱστορικὸν τῆς· ἀλλ' ὅταν δι' ἐπισταμένης ἱστορικῆς ἐξετάσεως ἐξακριβωθῶσι καλλίον ὁ πολιτικὸς καὶ κοινωνικὸς βίος τῆς ἑλληνικῆς ἐκαίτης χώρας ἰδίως κατὰ τὸν παρόντα αἰῶνα, ὁ κρινόμενος συνήθως ἐπιπολαίως καὶ ὑπὸ τὸ πρῆσμα μωρῶν προκαταλήψεων, θὰ πιστοποιηθῆ ὅτι τὰ ὑψηλά φρονήματα καὶ αἱ ὑγιεῖς ἀρχαὶ καὶ τοῦ αἰσθηματος ἡ εὐγένεια ἐπλεόνηζον αὐτόθι ὡς ἐν ἀρχαιοτέρᾳ ἐποχῇ. Ἄξιον δὲ σημειώσεως τυγχάνει ὅτι ἐν Κερκύρᾳ ἰδίως ἐνθα ἐμφιλοχυροῦσι σήμερον τὰ καινὰ δαιμόνια καὶ ἐνθα εὐρίσκουσιν ὑπακοῦς αἱ ἀλλόκοτοι γλωσσικαὶ καὶ καλαιπθητικαὶ ἐξασίαι, ἐπακράτουν τότε ἀντικρῶς ἀντίθετοι ἰδέαι. Ἐν ἔτει 1810 συνέστη ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τοῦ Ἰονίου Κράτους ἡ πρὸς προαγωγὴν τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἐταιρεία, ἣτις κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος προεκάλεε διὰ προκηρύξεως αὐτῆς τοὺς Ἑπτανήσιους ἐφήβους εἰς διαγωνισμὸν περὶ τὴν συγγραφὴν θέματος εἰς ἀρχαίαν ἑλληνικὴν γλῶσσαν. Ἐπαθλα ὠρίζοντο δύο χρυσὰ μετάλλια, ἀξίως τὸ μὲν 50, τὸ δὲ 20 ταλῆρων, ἀλοθέτης δ' ἦτο ὁ βαρῶνος Ἰωαννουήλ Θεοτόκης. Χάριν περιεργίας παραθέτομεν ἐνταῦθα ὡς εἶχεν ἐν τῇ προκηρύξει τὸ θέμα τοῦ γυμνάσματος:

«Ὅτι πρέπει ὁ καθείς νὰ διατηρῆ μὲ τὴν συγγῆν καὶ ἐπιμελῆ γρησιν τὸ δρελος τὸ προερχόμενον ἀπὸ τῆς παλαιᾶς Ἑλλάδος, τὴν εὐγενεστάτην γλῶσσαν, ἣτις εἶνε τὸ ὄχημα τὸ πλέον ἐντελές τοῦ νοῦ καὶ ὁ τύπος ὁ πλέον κεχρηματισμένος, ὁ πλέον κεχρηματισμένος καὶ ὁ πλέον ζωηρὸς τῆς φαντασίας ἀπὸ ὅσους ποτὲ ἴσως ἐφευρέθησαν ἀπὸ τὴν ἀνθρωπίνην ἀγγίξιαν, καὶ ὅχι νὰ ζητῆ νὰ αὐστηρῆ καὶ νὰ ἐπικυρώσῃ

μῖαν γλῶσσαν ἐπὶ τοῦ νοῦ ἀπλείς προφορικῆν καὶ πλήρη προφανεστάτων σολοικισμῶν γραμματικῶν καὶ ἀσχημῶν βερβηρισμῶν, ἱρανοσθέντων ἀπὸ τοὺς Ὀθωμανοὺς, ἀπὸ τοὺς Ἀρβῆας, ἀπὸ τοὺς Βενετούς, μῖαν γλῶσσαν τέλος πάντων, ἣτις δὲν ἔχει κανόνες, μήτε δικαίον εἶνε νὰ τὴν ἐπιμελῆται ἓνας Ἴρακιός.»

Ἄλλος καιρὸς, ἄλλα ἦθη καὶ ἄλλαι ἰδέαι. Ἄλλ' ὁ ἀντικαταβῆλλον τὰς δύο ἐποχὰς καὶ ὁ συγκρίνων τὴν τότε μετὰ τῆς σημερινῆς κοινωνίας δὲν θὰ δυσκολευθῆ νὰ κρίνῃ τίνα ἦθη ἦσαν τὰ ἀγνότερα καὶ ἑλληνοπρεπέστερα καὶ τίνας ἰδέαι αἱ σωφρονέστεραι. Ἐν τῇ ἀτμοσφαιρᾷ τοῦ τότε ἠθικοῦ καὶ πνευματικοῦ βίου διεπλάσθη ἐν Ἑπτανήσῳ γενεὰ ὑγιεῖς καὶ ἀρρενωπῆ, γενεὰ εὐλαβηθεῖσα τὰ πάτρια καὶ ἀειτηρήσασα ἀσπίστον τὸ ζώπυρον τοῦ ἰθνημοῦ, γενεὰ συμπήξασα κοινωνίαν νομοταγῆ καὶ σεβασμένην τὴν ἀρετὴν, πολιτείαν δὲ εὐρύθιμον καὶ εὐήμεροισαν· γενεὰ διεξαγωγούσα νικηφόρους τὸν μέγαν τοῦ ριζοσπαστισμοῦ ἀγῶνα, ἀναδειξασα ἥρωας τοῦ καθήκοντος καὶ μάρτυρας τῆς ἰδέας, ἐπιστήμονες διαπρεπεῖς, ποφῶς καὶ λογίους ἐπισκευασμένους τὴν ἰθνηκὴν εὐγνωμοσύνην, ἄνδρες δὲ πολιτικούς σεβηρούς, νουνεγχεῖς, αὐστηροὺς καὶ κοσμίους τὰ ἦθη, ὡσπερ ρωμαίους συγκαθητικούς, εἴτινες μεγαλοφρόνως ἀπεσῦρθησαν τῆς παλαιᾶς μετὰ τὴν Ἑνωσιν, ἀπεστέργουτες νὰ συναγελάζωνται μετὰ τοῦ συρρατοῦ, ἐν ἐξίθεισαν εἰς τὸ βουλευτήριον τὸ δημαγωγικὸν κληρὰ τοῦ 1862. Καὶ σήμερον... εἰ περὶ τὰ εἰρηρὰ συντηρήματα τῶν ἰθνηκῶν ἐλπίδων ἀκουόμενοι ξανότροποι καὶ βλάσφημοι κρημνοὶ τοῦ κοσμοπολιτισμοῦ μαρτυροῦσι πόσον ἐξεστράφημεν, πόσον ὑστερήσαμεν καὶ πόσον ἡ ὑγιεῖς καὶ ἡ σωφρονέσασα τοῦ ἔθνους μερίς ἠρπῆλει νὰ ἐργασθῆ διὰ νὰ καθυστερήσῃ τοὺς ἑπταπέντας εἰς τὴν ἑλθόν τῶν εὐσεβῶν δεξαιῶν καὶ τῶν γενναίων αἰσθημάτων καὶ συνθέσῃ τὸ μέλλον τὸ ἀγλῶν πρὸς τὴν φατεινὴν σὺλλαν τοῦ παρελθόντος.

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ ΛΕΟΝΤΙΟΥ

Ἡ ἑπταπεντάμετα μετὰ τὴν ἐφεύρησιν ἐπὶ τῆς μῆκος μὲν ὄψεως τὸν Ἀπόλλωνα ἀπεφανώσαντα τὴν ἰθνηκὴν μετὰ τῶν λέξεων: «Ὁ τῶν ἡμῶν παιδῶν πρωτεύοντος καὶ τῷ ἡρωϊκῷ ἡρωϊκῷ περιφανέστατος» ἐπὶ τῆς ἑτέρας δὲ φρονικῆ ἀνακηρύσσοντα ὑπὸ τῆς πρυτάνου, σύμβολα τῆς ἀθανάσις τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης, μετὰ τοῦ ρητοῦ: «Θάνατον οὐκ οἶδα». Τῇ 17 Ἀυγούστου τοῦ 1817 ἐτελέθη ἡ διαγωνισμῶς, ἠρίστευσαν δὲ ὁ Νικόλαος Μανιάτης ἐκ Πέρσης καὶ ὁ Ἀυθέρους Θεοτόκης, υἱὸς τοῦ ἀλλοθῆτος.

Ἡ Ἀυθέρους Θεοτόκης ἦν ἀστρατεύτης ζώου καὶ εἰς τὸν ὄπαιον του. Κομῆταις ἐπὶ ἀκρατοῦς ἀλλοῦ παρνομοῖα πρὸς ἐπίσημον, τὴν ἑσπέρην μεταχρῆσι ζῶον καὶ οὐ ἀπαιματοῖο του. Ἡ ἱραπλήρωσις τῆς κλίσης του εἶνε ἀκατασκευαστὴ ἀπὸ τὸ αὐτὸ πᾶρρον στρατιωτικῶν ὄψεων. Κατακλιθεὶς κατὰ τὰς 11 π. μ., ἐγράφει δὲ καὶ ἐσθῆται ὡς μετὰ τὰς 6 π. μ.

Η ΣΧΟΛΙΚΗ ΠΕΙΘΑΡΧΙΑ

α.) Προπαρκασκευαστικὴ ἐργασία τῆς σχολικῆς τάξεως.

1. Ἐὰ ἐπιπλεα τοῦ σχολείου, τὰ διδασκτικὰ ὄργανα καὶ εἰ μαθηταὶ τάσσονται εἰς ὀρισμένην θέσιν, ἣτις δὲν μεταβάλλεται ἀνευ μεγάλης ἀνάγκης.

2. Κατὰ τὴν τοποθέτησιν τῶν μαθητῶν οἱ μικρόσωμοι, οἱ ἀπρόσεκτοι καὶ οἱ ὑποπτοι τάσσονται εἰς τοιαύτην θέσιν, ὥστε νὰ μὴ ὑπεκφεύγωσι τὸ βλέμμα τοῦ διδασκάλου. Οἱ ἔχοντες κλίσην εἰς τὴν φλυαρίαν καὶ εἰς τὴν ἀνησυχίαν τοποθετοῦνται μακρὰν ἀλλήλων. Οἱ πάσχοντες ἐκ μυωπίας ἢ δυσηκούας τοποθετοῦνται ἐν τοῖς πρώτοις θρανίοις. Συστηματικῆς τῆς τοποθέτησεως τῶν μαθητῶν κατὰ τὰς πράξεις καὶ τὴν συμπεριφορὰν τῶν δὲν εἶνε ὑφέλιμος.

3. Οἱ εὖτω τοποθετηθέντες μαθηταὶ γράφονται κατὰ τάξεις καὶ θρανία ἐν τῇ καταλόγῳ τῆς προσκλήσεως.

4. Ἐν ἐκάστῳ θρανίῳ ὀρίζεται εἰς πρῶτό-θρανος καθήμενος εἰς τὸ ἄκρον. Ὁ πρῶτόθρανος καθήμενος ἔχει νὰ συλλέγῃ καὶ νὰ διανέμῃ τὰ τετραδία τῶν μαθητῶν τοῦ θρανίου του καὶ νὰ γνωρίζῃ τὰ ὑψήματα καὶ τὴν κατοικίαν αὐτῶν, ἵνα κατὰ τὴν ἐπιτολὴν τοῦ διδασκάλου πληροφῶρῃται περὶ τῆς τυχόν ἀπὸ τοῦ σχολείου ἀπουσίας των.

5. Ἐν ἐκάστῃ τάξει ὀρίζεται εἰς ἐπιμελητῆς ἰδέα ἐκ τῶν τῆς ἀνωτέρας τάξεως καὶ ἠθικωτέρων μαθητῶν. Ὁ ἐπιμελητῆς καθήμενος ἔχει νὰ εἰσέρχεται πρὸ τῶν ἄλλων εἰς τὴν αἴθυσαν, ν' ἀνοίγῃ τὰ παραθύρα πρὸς ἀερισμὸν καὶ νὰ κλείῃ αὐτὰ, νὰ φροντίζῃ περὶ τῶν ἀναγκασιούτων εἰς τὴν διδασκαλίαν καὶ νὰ βοηθῆ τὸν διδασκάλου εἰς τὴν ἐπιτήρησιν τῶν μαθητῶν κατὰ τὴν εἴσοδον καὶ ἐξοδον.

6. Κατὰ τὴν εἴσοδον τοῦ διδασκάλου ἡ ἐπιμελητῆς, καθὼς καὶ κατὰ τὰς ἐν τῇ μαθηματικῇ ἀποκρίσει εἰ μαθηταὶ ἀνίστανται καὶ κάθονται κοσμίως, ἐν προσεχῇ καὶ τὰς χεῖρας τεταμένως πρὸς τὰ κάτω ἔχοντες. Κατὰ δὲ τὴν προσεχῆν καὶ τὴν ἐξοδον ἀνίστανται καὶ κάθονται διὰ παραγγελλμάτων (ὄρθοι! ἢ καθίστατε! ἐν, δύο, τρία). Οἱ ἀρθοὶ ἀντικαθίστανται καὶ διὰ κρούσεως τῶν χειρῶν τοῦ διδασκάλου.

7. Ἐν ἑκείνῃ ἀναρτηρίῳ ὁ διδασκάλος προσηλῶνει ἐπὶ σκηνίδος καρφίαν πρὸς ἀνάρτησιν τῶν πλῶν καὶ τῶν βιβλιοφυλακίων. Ἡ ἰσαστος

1 Τέλος ἰδὲ σελ. 227.
2 Ἀξιοσώστατος εἶνε καὶ ἡ μεταθεσις ἐνίοτε τῶν μαθητῶν πρὸς ἀνάμειξιν τῶν παικίλων στοιχείων τάξεως τινος. Ἐρεῖ μόνον τούτου νὰ γίνηται μετὰ περισκεψῆς καὶ κατὰ μακρότερον χρονικὸν διαστήματα.

μαθητής έχει ώριμμένον άναρτήριον κατά την σειράν του θρανίου και την εν αύτῳ θέσιν του.

8. Οί μαθηταί πρέπει νά έχωσι τά βιβλία και τετράδια αύτῶν καθαρά και έν τάξει, καλῶς τ. έ. έρραμμένα, μετά θμοίου, ώς δυνατόν, στεροῦ έπικαλύμματος, και μετά τεμαχίου λευκού χάρτου έξωθεν, έφ' οῦ γράφεται τό είδος του βιβλίου, ή τάξις, τό όνομα κλπ. Είς τοῦτο δύνανται νά συντελέσωσι και οι μεγαλύτεροι μαθηταί δδηγούμενοι υπό του διδασκάλου.

9. Οί μαθηταί πρέπει νά έχωσι τό σώμα καθαρόν, νά έχωσι τά ένδύματα καθαρά και μή κατεσχιμένα, νά κείρωνται τās κόμας άπαξ τουλάχιστον κατά μήνα και νά φέρωσιν έστω και τεμάχιον πανίου ώς φινόμακτρον. Τό πύειν και τό άπομάττειν την βίνα επί του άκπέδου, ή επί των θρανίων και επί των τοίχων τής αίθούσης άπαγορεύεται.

β') Τάξις κατά την έναρξιν τής διδασκαλίας.

1. Ο διδάσκαλος και οι έπιμεληταί προσέρχονται είς τό σχολείον 10' πρό τής έναρξέως τής διδασκαλίας. Έπειτα προσέρχονται και οι λοιποί μαθηταί, ότινες παραμένουσι (καιρού έπιτρέποντος) έν τῇ αύλῃ. Έν ταις χωρίοις ή προσέλευσις γίνεται διά κρούσεως του κώδωνος τής εκκλησίας. Αύστηρά άκρίβεια είς τόν χρόνον τής έναρξέως τής διδασκαλίας και ή μή έπιβράδυνσις και άταξία των μαθητῶν έν ταις ήδοσι είνε δείγματα καλής σχολικής πειθαρχίας.

2. Διά κρούσεως του κώδωνος του σχολείου ή διά παραγγέλματος οι μαθηταί τασσόμενοι κατά τάξεις και θρανία εισέρχονται άθρούτως είς την αίθουσαν, άναρτῶσι τούς πίλους και τά βιβλιοφυλάκιά των, λαμβάνουσι τά χρησιμεύοντα αύτοίς βιβλία και τετράδια, μετακλίνουσιν ήσύχως είς τās θέσεις των, συμπλέκουσι τās χεϊράς των και άναμένουσι τόν διδάσκαλον.

3. Τόν διδάσκαλον εισερχόμενον χαιρετίζουσιν οι μαθηταί δι' άθρούθου άναστάσεως: εκείνος δ' άντιχαιρετίζει αύτούς διά κλίσεως τής κεφαλής ή διά βραχείας τινός φράσεως.

4. Πρό τής έναρξέως του μαθήματος γίνεται έν άκρα ήσυχία ή προσευχή και άδεται σύντομος τις ύμνος πρός τόν Θεόν.

5. Όσοι των μαθητῶν προσέρχονται κατά την προσευχήν ή μετ' αύτήν, ιστανται παρά την είσοδον, μέχρις οῦ ο διδάσκαλος έξετάσῃ την αίτίαν τής βραδύτητος και έπιτρέψῃ αύτοίς νά καθίσωσι.

γ') Τάξις κατά την διάρκειαν τής διδασκαλίας.

1. Ο διδάσκαλος πρέπει νά ισταται ή νά κάθηται είς την έδραν πρό άπάσης τής τάξεως, τά πάντα νά βλέπῃ, πρός πάντας ν' άποτεινῆται, πάντας νά έρωτῃ, πάντας νά ζωογονῃ.

2. Ο διδάσκαλος πρέπει ν' άναγνωρίζῃ είς

έκαστον μαθητήν τās πραγματικάς αύτου προσπάθειάς είς τό νά πράξῃ τό προσήκον ή νά παραλίπῃ τό μή προσήκον. Η άναγνωρίσις παρέχει θάρρος ή μομφή, και μάάλιστα ή άδικος, άπογοητεύει.

3. Ο διδάσκαλος πρέπει νά θέτῃ έκποδών πάσαν ήθολογίαν, νά προστάσῃ συντόμως και ώρισμένως και νά είνε φειδωλός είς τούς έπαίνους και τās μομφάς. Ο βραχυλόγος παιδαγωγός είνε ο άριστος.

4. Ο διδάσκαλος πρέπει νά έχῃ ύπομονήν πρός τούς μή εύφρεϊς και πρός εκείνον, όστις θέλει νά μάθῃ, άνυπομονησίαν δέ πρός εκείνον, όστις δύναται και δέν πράττει τι.

5. Ο διδάσκαλος πρέπει νά μή εκβάλλῃ κραυγάς, μηδὲ νά χειρονομῃ. Αί κραυγαί και την ύγειαν του βλάπτουσιν: αί χειρονομίαι δέν έχουσι θέσιν έν τῷ σχολείῳ.

6. Ο διδάσκαλος πρέπει νά είνε φαιδρός. Άδιαθετῶν προτιμότερον νά διακόπτῃ την διδασκαλίαν του και νά παρέχῃ ταις μαθηταίς δραστήνην άσχολίαν ή νά διδάσκῃ νυσταλός.

7. Οί μαθηταί πρέπει νά έχωσιν εύθείαν και εύπρασῆ στάσιν, νά θέτωσι τās χεϊράς επί του θρανίου και νά μή κινῶσι τούς πόδας.

8. Οί μαθηταί πρέπει ν' ακολουθῶσι διά του βλέμματός τόν διδάσκαλον ώς οι πλανῆται τόν ήλιον. Τοῦτο πρέπει νά γίνηται άφ' ένουτου: άλλως είνε βίαιον και δέν έχει αξίαν τινά.

9. Οί μαθηταί πρέπει κατά τās έρωτήσεις ν' άνυψῶσι τόν δείκτην τής δεξιῆς, οὔχι και τόν βραχίονα, ν' άνίσταται δέ ο κκλούμενος είς άπόκρισιν και νά ημιλῇ σαφῶς και ώρισμένως. Οὔδέν σφάλμα, οὔδείς βρατταρισμός, οὔδεμία ήλιπῆς και οὔδεμία όκναλία άπόκρισις πρέπει νά έπιτρέπηται είς αύτούς. Οὔδεμία προσέτι πρέπει, οὔδεμία ύπεβολή, οὔδεμία φλυαρία: ταῦτα είνε ή πανώλης του σχολείου.

10. Έν περιπτώσει καταπτώσεως τής προσοχής των μαθητῶν ο διδάσκαλος πρέπει νά κάμνῃ χρῆσιν τής έν χορῇ ημιλίας λέξεων ή προτάσεων εκ του διδασκομένου, ένίοτε δέ και ρυθμικῶν κινήσεων (όρθοι! καθίσατε!).

δ') Τάξις κατά τās διαλειμματα.

1. Καθ' εκάστην ώραν πρέπει νά γίνηται διάλειμμα 5'. Κατά τοῦτο οι μαθηταί άνίστανται είς τās θέσεις των και συνομιλοῦσιν ήσύχως ή ζῶουσιν άσμά τι ή κάμνουσι κατάλληλους γυμναστικάς άσκήσεις των χεϊρῶν και τής κεφαλής.

2. Κατά τās ήριζόμενα υπό του προγράμματος μακρότερα διαλείμματα οι μαθηταί έξέρχονται είς την αύλήν του σχολείου, ένθα υπό την έπιτήρησιν του διδασκάλου παίζουσιν, ζῶουσιν ή κάμνουσι σωματικήν τινά άσκησιν.

ε') Τάξις κατά την λήξιν τής διδασκαλίας.

Μετά τό πέρας τής διδασκαλίας γίνεται προσευχή και άδεται άσμά τι. Δίδεται είτα ή ύπενθυμίζεται ταις μαθηταίς ή κατ' είκον έργασία και παραγγέλλεται αύτοίς νά χαιρετίζωσι τούς γονεϊς των άσπαζόμενοι την δεξιάν των και νά άνακρινῶσιν είς αύτούς τά κατὰ την ήμέραν εκείνην διδαχθέντα, νά χαιρετίζωσι πάντα γνώριμον και νά προσεύχωνται. Έξερχόμενοι τέλος έν τάξει χαιρετίζουσι τόν διδάσκαλον φέροντες την δεξιάν κατακυρῶως επί του κροτάφου¹.

Ύλλιπής ήθελον είναί ή έξέταξις του ήμεμέτος μας, εάν δέν γείνη και ή προσθήκη παρατηρήσεων τινων, αίτινες άλλως και σχετικώταται πρός τό ήμας είνε και είς την εύδοκίμησιν τής έν τῷ συνόλω λειτουργίας του σχολείου άπορῶσι. Καί πρώτον διά την άποκατάστασιν καλής τινος πειθαρχίας: πρέπει ο διδάσκαλος νά καταβάλλῃ κόπον ίδιόν κατά την άρχήν του σχολικού έτους και πρό πάντων είς τās κατωτέρως τάξεις, ν' άσκή δέ συστηματικῶς και βαθμηδόν τά μικρά είς την προσήκουσαν συμπεριφοράν. Όπου τοῦτο δέν γίνεται, τό ήμισυ του όλου, άν μή τό όλον, έχει άπολεσθῆ. Έπιναλαμβάνομεν λοιπόν ότι ο διδάσκαλος πρέπει κατά την άρχήν του σχολικού έτους νά καταβάλλῃ κόπον τινόν και νά έπιμένῃ, μακάριως δέ νά υποχωρῇ είς την άρχήν τής χειμῶνος παιδαγωγίας, ότι οι μικροί του μαθηταί δέθεν είνε φύσει και συνηθειῶς άσπληνόμενοι. Ο καταβαλλόμενος είς τοῦτο κόπος και χρόνος δέν χάνεται: τόνικνόν, χμεϊψίται άσφιλήστατα διά τής μετέπειτα κανονικής και ταλαφέρου πορείας τής έν τῷ συνόλω λειτουργίας του σχολείου, άπλλάσσει δ' αύτόν συγχρόνως και τής καθημερινῆς μετέπειτα πικρίας και λύπης.

Ύδιαιτέρην σημασίαν διά την σχολικήν πειθαρχίαν έχει και ή τήρησις μέτρου έν τῇ χρῆσει των παιδαγωγικῶν μέσων. Η συγχῆ χρῆσις αύτῶν, και ίδιόν των ισχυροτέρων, έξκαθενεί την έπιδρασίν των, άρχ δέ και άκαμβύλωνε τό ήθικόν σῆθημα των παιδίων και συντελεσει τόν χρόνον τής διδασκαλίας. Έάν πρό, τινε σκοπόν είνε άρετῶν άσθενέστερον τι μέσον, άς μή προσφεύγῃ ο διδάσκαλος είς τό ισχυρότερον. Έν περιπτώσει άταξίας άς τήρῃ βαθμηδόν ταῦτα: έν βλέμμα, έν νόημα, βραχείαν έπίστασιν τής διδασκαλίας, κρούσιν ήλαφρῶν επί τής έδρας, άπλήν κλήσιν του σώματος του άτακτοῦντος, σύντομον μομφήν, σοβαράν έπίπληξιν, ήθεστασίαν του άτακτοῦντος έν τῇ θέσει του, έξῶδον εκ τής θέσεώς του, ήθεστασίαν είς μέρος τι τής αίθούσης και μακράν των άλλων, κράτησις μετά την διδασκαλίαν πρός τόν σκοπόν άσθηροτέρως παρα-

¹ Προτιμότερον είνε ο στρατιωτικός αύτος χαιρετισμός, καθ' όσον ή κλίσις τής κεφαλής και τό χεϊροτέ, καλή μέση σου κ.τ.τ. άταξίας ένίοτε γίνουσι πρότερον.

τήρησεως και σωφρονισμού ή κράτησις πρός τόν σκοπόν άναπληρώσεως ήλιπτοῦς και διορθώσεως κακῶς εκτελεσθείσης έργασίας—άλλ' οι κρατούμενοι τυχόν έν τῇ σχολείῳ παιδες πρέπει νά είνε πάντοτε υπό την έπιτήρησιν του διδασκάλου. Ότι προσέτι οι ήθριστικοί και σωματικοί λόγοι κατά των μαθητῶν, καλῶς και αι μεμεπτικῆς παρατηρήσεις περί των γονέων, δέν άνήκουσιν είς τό σχολείον, εκάστος εύσυμπεριφορος διδάσκαλος αίσθάνεται. Καθ' όσον δ' άφορῇ είς τās σωματικές ποινάς, έν πόση περιπτώσει πρέπει νά έπιδικῶνται ο υλοσχερῆς άποκλεισμός αύτῶν από του σχολείου. Όπου μάάλιστα έχουσιν άπαγορευθῆ αύται διά των σχολικῶν κανονισμῶν, έπείλει ο διδάσκαλος κατ' άρχήν νά παραλίπῃ, έστω και έν αύτός έχῃ άναντίαν γνώμησιν. Μόνον άνώταται σχολικά άρχαί, έφ' όσον ύπάρχουσι παιδες άντιτάσσοντες ισχυρογνωμοσύνην και άναίσθησίαν είς πάντα τά ήπια μέσα, πρέπει νά έχωσιν είς χεϊρά τήν τιμωρίαν των μεγάλων παραπτωμάτων και παρεκτροπῶν και έν γένει νά καθυρῶσι τά σχολεία από των έπιβλαβῶν στοιχείων. Βεβαίως οὔχι μόνον τά παιδία χρῆζουσι προστασίας άπέναντι των τυχόν έμπαιθῶν και παραφόρων διδασκάλων, αλλά και οι διδάσκαλοι και τό συμφέρον του σχολείου χρῆζει προστασίας άπέναντι κκοκνατεθραμμένων παιδίων, τά ήποία ένίοτε και παρά των ίδιων γονέων ύποστηρίζονται και ύποκινουόνται. Τοῦτο δέν πρέπει νά είνε άνεκτόν έν τῇ σχολείῳ, διότι τά τοιαῦτα παιδία και είς τόν διδάσκαλον είνε καθημερινόν μαρτύριον, και τούς καλύτερους μαθητάς πάντοτε στενοχωροῦσι, και την διδασκαλίαν άνεκτικῶς έμποδίζουσι¹. — Μαγάλη θμως προσοχή και έπιδειξιότης πρέπει νά καταβάλληται παρά του διδασκάλου διά την βελτίωσιν των τοιούτων παιδίων, έφ' όσον μάάλιστα δέν ύπάρχουσι παρ' ήμῶν, ώς άλλοχού, φιλανθρωπικά ιδρύματα προορισμένα έπιτηδες διά τόν σωφρονισμόν αύτῶν.

Ύτέρα παρατήρησις — ήτις διά τό πλείστον των δημοδιδασκάλων μας δέν έπραπεν ίσως νά σημαυθῆ — είνε ότι ο διδάσκαλος και χάριν τής σχολικής πειθαρχίας δέν πρέπει νά ύποκλέπῃ τόν χρόνον τής έν τῷ σχολείῳ έργασίας του. Δέν πρέπει ο διδάσκαλος, σφεύστερον είπέιν, κατά τόν χρόνον τής διδασκαλίας ν' άναγνωσκῃ έφημερίδας ή βιβλία, νά γράφῃ έπιστολάς ή λογαριασμούς των οικιακῶν του, νά κάμνῃ ίδιαν τινά έργασίαν, ν' άπασχολῆται είς συνομιλίαν μετά φίλων ή έπισκεπτῶν κ.τ.τ. Άξιόν είδιαισε προσοχῆς κρίνομεν τό ζήτημα των έπισκε-

¹ Λίαν δέσως τό σχολείον ύπαβλήθην είς την βουλήν υμνοσθέντων περὶ τής δημοτικῆς μας εκπαίδευσεως προνοεί περί τής θεωρείας του σημαίνοντος ήδη ένίοτε έν τοίς σχολείοις μας άτεπλήματα τούτου.

βούρλου από το ράμφος. Οι Γάλλοι φιλόσοφοι τας θεωρούν ως μικρά μελωδικά μηχανήματα. Ήχρησθη δὲ νὰ εἶνε ἡ ἀνεψιά τοῦ Καρτεσιου διὰ νὰ εἴπῃ αὐτοῖς: «ὅς μὲ συγχωρήσῃ ὁ Θεὸς μου, ἀλλ' ἔχουν αἰσθημα αἰ ἀηδόνες στὰν κελαδοῦν».

Ἐντὸς τῶν στενῶν ὁρίων τῆς διαπασῶν αἰ ἀηδόνες κατορθοῦσι νὰ εὐρίσκωσι καὶ μέχρι δεκαεξέπαναλήψεων, ποιούμεναι χρῆσιν ὅλης τῆς ποικιλίας τῶν τόνων, ἐκ τῆς ὑποίας βρῖθουσι τὰ ἄσματα τῶν ἀγρίων λαῶν καὶ πολλὰ τῶν ἡμετέρων δημοτικῶν. Ἦνε δὲ περιέργος ἡ σύμπτωσις ὅτι, ὁσάκις τονθορύζωμεν ἄσμα ἀνευ λέξεων, μεταχειρίζομεθα τὰ αὐτὰ σύμφωνα καὶ τὰ αὐτὰ φωνήεντα τὰ προσιδιάζοντα καὶ εἰς τὰς ἀηδόνες καὶ εἰς ἄλλα φθικὰ πτηνὰ. Ὅχι μόνον εἰς τὰ jodler τῶν Τυρολῶν, τὰ ὅποια δὲν εἶνε πλέον τοῦ συρμοῦ εἰς τὴν βόρειον Ἰταλίαν, ἀφ' ὅτου αἱ χωρικοὶ τῶν μερῶν ἐκείνων δὲν ὑπηρετοῦν πλέον ὡς στρατιῶται εἰς τὸν αὐστριακὸν στρατόν, ἀλλὰ καὶ εἰς παντὸς εἶδους τονθορύσματα, ὅπως εἰς τὸ τραλά ρά ρά τοῦ Φιγάρευ εἰς τὸν Κουρέε τῆς Σεβίλλης καὶ ἄλλα παραπλήσια, σπανιότατα γίνεται χρῆσις τῶν φθόγγων c (τσι ἢ κάππα), τοῦ g (ὡς γάμμα ἢ ὡς γκ ἢ ὡς τζι προφερομένου), τοῦ μ, τοῦ σ. Τὰ σύμφωνα ταῦτα λείπουν ἐκ τοῦ ἀλφαβήτου τῶν φθικῶν πτηνῶν, ὅπως λείπουν, ὅλα ἢ τίνα μόνον ἐξ αὐτῶν, ἀπὸ τῶν ἀλφαβήτων τῶν ἀγρίων Ἰνδῶν, τῶν Αὐστραλιανῶν, τῶν κάτω Νεοζηλανθῶν καὶ ἄλλων ἀγρίων λαῶν. Τὰ σύμφωνα β (μπι καὶ βήτα), λ, π, ε, ζ, φαίνεται ὅτι εἶνε αἱ κύριαι φθόγγι τῆς πρωτογενούς γλώσσης τοῦ ἀνθρώπου καθὼς καὶ τοῦ ἔσματος.

Ἀλλὰ νέφη ἀπέραντα ἐκάλυψαν ἤδη τὸν ἀστειρισμὸν τῆς ἄρκτου. Ἡ σελήνη δὲ πρὸς στιγμὴν ἐκρύβη ὀπισθεν τῆς σειρᾶς σκέπης. Ὁ μέλας κύων, ὁ μὲ τὴν κέρκον πρὸς τὰ κάτω καὶ μὲ τρίχωμα ἠνωρθωμένον, ἐκπέμπει πνοήμους ὑλακᾶς, ὅτε ὁ ἀργυροῦς δίσκος τῆς σελήνης ἀναφαίνεται εἰς τὸ γαλήνιον κυμαστὴν σπυρίωμα. Ἐπὶ τοῦ σειομένου κλαδίου, μεταξὺ τῶν τρεμόντων φύλλων ἡ ἀηδὼν διέκοψε τὸ ἔλεγειον αὐτῆς καὶ κυττάζει διὰ μέσου τῶν κλάδων μὲ τοὺς μικροὺς ὀφθαλμοὺς τῆς τὰ φαντάσματα, ἅτινα ἐν τῇ σιῶ φαίνονται ὅτι γεννῶνται καὶ πλανῶνται εἰς τὴν πεδιάδα.

Ἐνθυμεῖσαι τὴν ἱσπέραν ἐκείνην ὅτε ἐφαλλες τὸ ἔσμα: Ὁ ἀπιστρέφῃ; Ἡ ψυχὴ σου δλόκληρος ἦτο ἔσμα, τὸ θεῖον καὶ ἐμμελές ἔσμα, τὸ ὅποιον ὁ Πανόφκα θεωρεῖ ὡς ἰθνηκὸν χαρακτηρὰ τῶν Ἰταλίδων καὶ τὸ ὅποιον καὶ μόνον, κατὰ τὴν γνώμην αὐτοῦ, εἶδαξε τὸν Στρατιωτάρην καὶ τὸν Γουανέρην νὰ κατασκευάζωσιν ὄργανα, δι' ὧν ὁ Παγαίνης καὶ ὁ Σιδόρης διαρμηνεύουν ἕλον τὸν ἰδεώδη κόσμον τοῦ αἰσθήματος.

Ὁ Δυρῶ δὲ λὰ Μάλ ἀναφέρει ὅτι ὁ Σκάρπης

καὶ ὁ Μασκόνης ἔλεγον αὐτῇ ὅτι ἐν τῇ ἱσπέρῃ τοῦ Βαργόμου, καθ' ἣ εἶχον περατηρήσει, ὁ γαργαρεὼν ἀπῆντα συχνὰ πρὸς τοὺς κατοίκους, ἦτο δ' ἐνδειξίς φωνῆς ἰσχυρᾶς καὶ μελωδικῆς. Αἱ ὀλιβεραὶ μελωδοῖσι τῶν κατοίκων τῆς Σικελίας καὶ τῆς Καλαβρίας διαφέρουσι τῶν φαιδρῶν ἄσματων τῆς Ἰριάνζας καὶ τῆς Βενετίας. Ὄψω καὶ εἰς τὰ διάφορα δάση διαφέρει τὸ ἔσμα τῶν πτηνῶν. Ἦχει καὶ αὐτὸ προφεραν ἰδιαίτερον, παραλλαγὰς, διαλέκτους εὐτως εἰπεῖν. Ὁ κόσμος τῆς Ἰταλίας, καίπερ εἰς τὸ αὐτὸ εἶδος ἀνηκόντες, ἄδουσι διαφορετρόπως ἢ εἰ ἐν Γαλλίᾳ. Διόσημον εἶνε τὸ ἔσμα τῶν σπίνων εἰς τὰ δάση τοῦ Σαίπρενταλ. ἐν Ἀγγλίᾳ φημιζέται τὸ ἔσμα τῶν σπίνων τοῦ Ἰόσσεξ, τῶν ἀκνωθίδων τοῦ Κέντ καὶ τῶν ἀηδόνων τοῦ Σῶρρυ. Εἰς τὸ ἔσμα τῶν πρώτων ἐκ τῶν ἀνωτέρω πτηνῶν ἐπῆλθέ ποτε ἱπανόπταισι: εἰς τὰ δάση τῆς Θουριγγίας, ὅπου ἀφθονοῦσιν, ἠκούσθησαν νέσι ἦχοι, νέσι ριθμοὶ, νέσι ἐπιφθῶι, ἀφ' ὅτου κατὰ τὸν τῶν Ἰόμπας δι' ἐνὸς τοιοῦτου πτηνοῦ ἐκγαγυμνασμένον εἶδαξε τοὺς ἀτιθάσους ψαλτάς τῶν δασῶν, ἅτινες ἀπὸ καιλῶδες εἰς καιλῶδα διέδωκαν τὰ νέα ἔσματα.

Καὶ αἱ ἀηδόνες ἐπίσης ἀπορμυνοῦνται τοὺς φθόγγους ἐτέρων πτηνῶν καὶ αὐτὴν τὴν ἀνθρωπίνην φωνήν. Ἐν Μιρεκούρ δὲ κατασκευάζοντο εἰδικὰ μικρὰ μουσικὰ ὄργανα πρὸς ἐκγύμνασιν τῶν. Ἀλλ' ὁ ἀγαθὸς Γίονερ μαγάλως ἠπατήθη πιστεύσας ὅτι εἰς ἐν κρηνησίον τῆς Ἰατιεθῶνης ὑπῆρχον δύο ἀηδόνες: φλυαροῦσαι περὶ πολιτικῆς, καθὼ ἱπαναλαμβάνουσαι τοὺς λόγους εἰς ἀντήλλαξον ἐκεῖ ἐρχόμεναι καὶ πίνουσαι εἰ ἐν τῇ γερμανικῇ Διαιτῇ πληρεξέουσαι. Ἦδὼν ἠλήθησε τὸ πρᾶγμα, θὰ ἦσαν πολυτιμότεραι τοῦ ψιττακοῦ ἐκείνου, ὅστις ἀπήγγειλεν ἐλόκληρον τὸ ἱεταῖω λατινιστὶ καὶ ὅστις ἠγαράθη διὰ τοῦτο παρ' ἐνὸς καρδιναλίου ἀντὶ ἐκτὸν σκεῦδων.

Ἀλλὰ τοιαῦτα τεχνικὰ γυμνάσματα ἀλλοιοῦσι καὶ διαφθείρουσι τὸ εὐγενές ἔσμα τῆς ἀηδόνος. Ἰδοῦ αὐτῆ, ἀνευ ἄλλου εἰδωλακοῦ πλὴν τοῦ ἔρωτος, ἀναλαμβάνουσα τὸ ἔσμα τῆς, τὸ ἐνέχον σημασίαν καὶ πάθος βυθύτερον ἀπὸ τὰ «Ἐργαζοῦμαι χωρὶς λόγια» τοῦ Μένελλου. Ἡ ἄρρη ἀηδὼν εἶνε ποιητῆς ὡς ἡ Πέρτερος, ἀλλ' ἡ ἐρωμένη αὐτοῦ εἶνε ποιητῆς ὡς ἡ Καρλότα. Εὐρίσκειται ἐκεῖ που πλησίον ἐπιφάσκουσα τὰ πέντε ὡὰ τῆς, θερμὰ θερμὰ, ἐντὸς τῆς μελακκῆς φωλεᾶς ὑπὸ τὰ ἄβρᾶ πτερά τῆς. Αὐτῆ δὲν ἔδει: ἐκφέρει μόνον γλυκὴν τινα σπύρον θυσίας καὶ παραδόσεως, σπύρον ἡμετιάζοντα πρὸς τὸ καὶ τῆς γυναικός.

Ἰδὲν ἄρα γε καὶ ἡ γυνὴ ἐν ἀρχῇ γλώσσων ἰδίων; Μήπως μακρυνὴ ἀνακμνησις τοῦ τοιοῦτου γεγονότος εἶνε τὸ θηλυκὸν γένος τῶν ἡμετέρων διαφόρων ὑποκειμένων; Ἰθθαίως ἡ γυναικεία γλώσσα εἶνε γραμμικτικῶς ἀπλευστέρα, πλυστω-

τέρα εἰς φωνήεντα. Οἱ φθόγγι α καὶ ε ἀπαντῶσιν ἐν αὐτῇ συχνότερον. Ἰσώστα δὲ εἰς μέρη ἀπομακρυσμένα διασείζει ἐπὶ πολὺ τοὺς ἀρχαίους τύπους. Ὁ Κικέρων ἔλεγεν ὅτι ἀκρωμένους τὴν Λαίλιαν, ἐνόμιζεν ὅτι ἤκουε λαλοῦντας τὸν Νέβιον ἢ τὸν Ἠλαῦτον.

Καὶ παρὰ τοῖς ἀνθρώποις ἐπίσης τὸ φιλόν καὶ ὁ ἔρωσ ἔχουσι στενωτάτας σχέσεις μὲ τὰ φωνητικὰ ὄργανα καὶ ἰδίως κατὰ τὴν πρώτην ἡῶ τῆς ἐφηβου ἡλικίας. Ὁ Δημόκριτος, ἀκούων τὸ ἔσμα τῆς, ἐμάντευσε καὶ προσηγόρευσε ὡς γυναῖκα τὴν ἄδουσαν, ἦν τὴν προτερικὴν εἶχε ἀποκαλέσει κόρην ἢ δὲ Μαρτιάλης, ὡς ἔξυδερκῆς παρρητητής ἔλαγε πρὸς ἄλλην τινά: Jam cuius homo, basiumda non est! Ὄψω καὶ ὁ ζωγράφος Γκόλθαρ ἀνακάλυπτεν ἰδιαίτερους λαρυγγισμοὺς παρὰ τοῖς κορυδαλλεῖς, ἀναλόγως τῆς ἐποχῆς, ἐν εὐρίσκοντα ἐν ἡμέρᾳ, ἐὰν ἐπιφάσκωσιν, ἐὰν ἀνατρέψωσι τοὺς νεοσσούς των. Καὶ εἰς τὴν ἀηδὼνα μετὰ τὸν ἔρωτα δὲν ἀπομένει ἄλλο τι εἰρηὲ ἀσθανῆς τις καὶ βραχυκῶς γογγυσμῶν.

Σιγῆ καὶ πάλιν τὸ ἔσμα τῆς. Τὰ σύννεφα σκεπάζουσι τοὺς ἀστέρους: ριπκὶ ἀνέμου προαγγέλλουσι τὴν θύελλαν. Οἱ αἰ φθιβεραὶ κραυγαὶ! Ἦνε εἰ κραυγαὶ τῶν βυθῶν. Ἦπαρξουσι πτηνὰ, ὅπως ὁ κόκκυξ, ἀπαγγέλλοντα πραγματικὰς ἐνάρθρους συλλαβάς. Ὁ ἰσώτερον κατὰ τινα σκοτεινὴν νύκτα, περιπλανηθεῖς εἰς τὰ δάση τῆς Γουιένης, ἤκουε νυκτερινὸν πτηνὸν ἐρωτῶν ἀντὸν γασρῶς: Who are you? Who are you? (Ποῖος εἶσαι; ποῖος εἶσαι). Ἔτερον ἐπρόφρε τὰς ἀγγλικὰς λέξεις: Work away, work away! καὶ ἄλλο: Come go! come go! . . .

Ἦνε ταῦτα παραιοθήσεις τῆς ἀκοῆς, ἀβροστικαὶ ἰσώτα, τουτέστι συμβαλίνουσαι εἰς πολλοὺς ταυτοχρόνως. Ἐν Γαλλίᾳ, λόγου χάριν, αἱ χωρικοὶ εἰς τὸ φαῖδρὸν τερτίσμα τῶ φλώρου νομιζουσιν ὅτι διακρίνουσι τὰς λέξεις: C'est la compère Lionel, qui mange la noyau. [P. 150y].

ΑΝΑΛΕΚΤΑ

ΤΟ ΠΤΥΣΜΑ ΚΑΙ ΑΙ ΠΡΟΛΗΨΕΙΣ

Τὰ πτύσματα, ἐναντίον τῶν ἰσοίων ἀμελικτων πόλεμον ἐκήρυξεν ἡ ὑγιεινὴ ἐκ τοῦ φέβου τῆς διὰ τούτων μεταδόσεως τῆς φθίσεως, περιεδλήθησαν πάντοτε ἀπὸ τῶν ἀρχαίων χρόνων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς διὰ διαφόρων φανταστικῶν ἰδιοτήτων ὑπὸ τῆς δεισιδαιμονίας καὶ τῶν προλήψεων.

Ἐν τῇ ἀρχαιότητι τὸ πτύσμα ἐθεωρεῖτο ὡς προληπτικὸν δυστυχημάτων, βασκανίας κλπ. Πτόμων τις τὸ στηθὸς τοῦ ἡμῶντος κατὰ παντὸς δεινοῦ. Ἡ γυνὴ ἔπτωε τὸ τέκνον τῆς διὰ νὰ τὸ προφυλάξῃ ἀπὸ κινδύνου. Ἰσπίτων ἐπίσης τὸ δεξιὸν ὑπόδημα πρὶν τὸ φορέσασιν, ὅταν ἐπρόκειτο νὰ διέλθωσι διὰ μέρους ἐνθα διέτρεξον κίνδυνον.

Αἱ ἀρχαῖαι Ἑλληνίδες ἔλειπον τὸ μέτωπον τῶν παιδίων, ὅπως προφυλάξωσιν ἀπὸ μαγγανειῶν, αἱ δὲ Ἰωμαῖαι ἐπέθετον τὸν μέσον δάκτυλον βεβρεγμένον διὰ σάλου ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ τῶν χειλέων.

Καὶ τήρα ἀκόμη ὑπάρχουσι πανταχοῦ ἀνάλογοι προλήψεις. Ἐν Ἀγγλίᾳ, αἱ ἀλιεῖς πτύουσι τὸ δόλημα προσηρμοσμένον ἐπὶ τοῦ ἀγκίστρου πρὶν βίψωσιν αὐτὸ εἰς τὸ ὕδωρ. Οἱ Ἰρλανδοὶ χωρικοὶ πτύουσι τὰ νεογέννητα βρέφη ἢ ζῆα ἰδίως ἐὰν ἐγκωμιάζωσι ταῦτα: καὶ αὐτὴ ἡ μαῖα ὑποδέχεται διὰ πτύσματος τὸ νεογνόν.

Ἐν Γερμανίᾳ πιστεύεται κοινῶς ὅτι τὸ πτύσμα προφυλάττει ἀπὸ τῆς μαγείας. Ἐν ἱερολίνῃ πτύουσιν ἐπίσθεν τοῦ ἐξερρομένου ἐκ τῆς οἰκίας. Εἰς ἄλλα μέρη τῆς Πρωσίας πτύουσι τρεῖς μετὰ τὴν κάρδον σοβαροῦ κινδύνου. Ἐν Σιλεσίᾳ καὶ Ἰσημίᾳ πράττουσι τὸ αὐτὸ, ὁσάκις συναντηθῶσι μετὰ γραιίας δυσμάρφου. Ἐν Ὀλδερμδούργῳ πτύουσι τρεῖς ἐντὸς τῆς σκάφης τοῦ ζυμώματος. Ἐν Οὐγγαρίᾳ πτύουσιν εἰς τὸ πρόσωπον τὰ παιδιὰ.

Καὶ παρ' ἡμῖν ἡ συνήθεια τοῦ πτύειν πρὸς ἀποφυγὴν ἢ ἀπόκρουσιν κινδύνου εἶνε γενικὴ, δύναται τις δὲ νὰ εὕρῃ κατὰ τόπους πᾶν ὅ,τι εὐρίσκει εἰς ἄλλους διαφόρους λαούς. Ἰξαιρετικὸν μόνον νομιζομεν τὸ ἔθιμον, καθ' ὃ δὲν ἀρκούνται μόνον εἰς τὸ πτύειν τὰ παιδιὰ ὅπως προφυλάξωσιν αὐτὰ ἀπὸ βασκανίας, ἀλλὰ καὶ εισάγουσι διὰ τοῦ δακτύλου σάλου ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν εἰς τῶν παιδίων τὰ χεῖλη. X *

ΔΗΜΩΔΕΙΣ ΜΥΘΟΙ

ΣΚΥΛΙΑ, ΓΑΤΕΣ ΚΑΙ ΠΟΝΤΙΚΟΙ

Τὰ σκυλιὰ εἶχανε μὴ φορὰ δικη, καὶ ἐπειδὴ αὐτὰ εἶνε βέμπελα, ἔδοσαν τὰ χαρτιὰ τους νὰ τὰ φυλάξωσιν οἱ γάτες ποῦ εἶνε νοικοκυράδες. Οἱ γάτες τὰ ἔβαλαν ἀπάνω στὴν ἀστρέφα καὶ ἐκεῖ ἐπῆγαν οἱ ποντικοὶ καὶ τὰ ἔφαγαν. Ἦὰ τοῦτο τὰ σκυλιὰ κυνηγοῦν τίς γάτες ποῦ τοὺς ἐγάλασαν τὰ χαρτιὰ καὶ οἱ γάτες πάλι κυνηγοῦν τοὺς ποντικούς γιὰ τὸς ἔφαγαν τὰ χαρτιὰ καὶ τίς ἔβαλαν σ' ἀμάχη μὲ τὰ σκυλιὰ.

ΥΓΙΕΙΝΗ

ΤΟΥ ΟΙΚΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ

Ποῖον εἶνε τὸ καλύτερον ὕγρον πρὸς πλύσιν τοῦ στόματος καὶ τῶν ὀδόντων;

Μέγμα 30 μερῶν οἰνοπνεύματος τῆς μέντας, 8 μερῶν φαινικού ὀξέος εἰς διόλυσιν 1/4 καὶ 2(1) μερῶν ὕδατος. Διὰ τούτου ἀφαιρεῖται πάσα κακοσμία τοῦ στόματος, ἐνδυναμιοῦνται τὰ ὄδρα καὶ ἀναστέλλεται ἡ σήψις τῶν πασχόντων ὀδόντων. Δύνκαθε νὰ τὸ μεταχειρισθῆτε καὶ ἀκαρτοὺς βρέχοντες συνήθη ψήκτραν τῶν ὀδόντων καὶ μεμιγμένον μετὰ πενταπλάσιου ὕδατος πρὸς πλύσιν τοῦ στόματος καὶ τοῦ λαιμοῦ διὰ γαργαρισμῶν. Μετὰ τὴν διὰ τοῦ ὕγρου τούτου πλύσιν τῶν ὀδόντων εἶνε ἰσφελίμων νὰ μεταχειρισθῆτε τὸ ἔξῃς ὀδοντότριμμα: Μοιρησίος, ἀνθρακός, κηκίνας 10 μέρη ἔξ' ἐκάστου καὶ 2 σταγόνες ἀρώματος τῆς μέντας.

ΜΕΓΑΛΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ

ΕΚ ΜΙΚΡΩΝ ΣΥΜΒΑΝΤΩΝ

Παιδικός ήρωϊσμός.

Κατά τας ημέρας, καθ' ἃς ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας Φραγκίσκος Γ' ἰωτῆ διετέθειν εἰς Ἴσλ, κοράσιον δωδεκαετὸς εἰσελθὼν ἐντὸς οἰκίας κυρπολουμένης διέσωσε βρέφος, τὸ ὁποῖον θὰ ἐγένετο παρανόμιμα τοῦ κυρός.

Ἡ μικρὰ ἡρωὶς προσήχθη ἐνώπιον τοῦ Αὐτοκράτορος, παρισταμένου πλησίον τῆς καιομένης οἰκίας.

— Δὲν ἐφοβήθη; τὴν ἐρωτᾷ ὁ Αὐτοκράτωρ.

— Ὅχι, ἄρχοντα, ἄκωντ' ἀφελῶς ἢ μικρὰ. Ἡξευρα, ὅτι τὸ μικρὸ ἦτο ἐκεῖ καὶ στή φωτιὰ θὰ ἔπεφτα νὰ τὸ γλυτώσω.

Ὁ Αὐτοκράτωρ τὴν ἐθώπευσε καὶ διέταξε νὰ προσληφθῇ εἰς τὴν ἐπιμέλειαν τῶν ἀνακτόρων, ἀπονείμας συγχρόνως εἰς αὐτὴν τὸ πρῶτον τῆς Ἰβλισάδου.

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Δίοπτρα κατὰ τῆς ναυτίας.

Γερμανὸς ἐπιστήμων διαχυρίζεται ὅτι ἐφευρᾷ ἀσφαλὲς καὶ εὐχερὲς μέσον πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ναυτίας. Τὸ μέσον τοῦτο εἶνε τὰ κόκκινα δίοπτρα. Πᾶς θαλασσοπλοῦν, ὅσον δήποτε καὶ ἂν ὑπέφευε πρότερον ἐκ τῆς θαλάσσης, καθίσταται ἄλλως ἀπρόσβλητος ἐφεξῆς, ἀρκεῖ νὰ φορέσῃ εὐθὺς ὡς ἐπιθῇ τοῦ πλοίου κόκκινα δίοπτρα!

Τὸ πρῶτον δὲν εἶνε τὸσον γελοῖον, ὅσον φησεται κατ' ἀρχάς. Δυνατὸν νὰ μὴ ἐπιτυχῶν ἐν τῇ πρακτικῇ αὐτοῦ ἐφαρμογῇ, ἀλλὰ στηρίζεται ἐπὶ τῆς ἐξῆς ἐπιστημονικῆς θεωρίας:

Τὸ κόκκινον χροῖμα ἔχει διεγερτικὴν δυνάμιν ἐπὶ τοῦ νευρικοῦ συστήματος, τὸ κόκκινον χροῖμα ἐνισχύει τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος. Ἀλλὰ κατὰ τινὰς φυσιολόγους, ἡ ναυτία ἔχει ὡς ἀφορμὴν τὴν ἀνεπαρκῆ κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ. Ὡστε τὰ κόκκινα δίοπτρα ἐνισχύοντα τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος προλαμβάνουσι τὴν ναυτίαν.

Ἡ δοκιμὴ δὲν εἶνε δύσκολος.

Ἡ ταχύτης τῆς καμῆλου.

Φαίνεται ὅτι ἡ παράδοσις ὑπερετίμησε τὴν ταχύτητα καὶ ἀντοχὴν τῆς καμῆλου ἢ ὅτι ὁ χρόνος ἐξεφύλισε τὸ γένος αὐτῶν. Ὅπως δήποτε σήμερον εἶνε βεβωιωμένον ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀπόγονος τῆς περιφήμου καμῆλου, ἥτις ἔφερε τὸν Μωάμεθ ἀπὸ Ἱερουσαλήμ εἰς Μέκκην, θυμαμένη νὰ διατρέξῃ περισσότερα τῶν 12 χιλιομέτρων τὴν ὥραν καὶ τοῦτο ἔχει ἐπὶ χρόνον μικρότερον τῶν δύο ὥρων. Ἄν δὲ τις θελήσῃ νὰ βιάσῃ αὐτὴν ἐπὶ πλέον, πίπτει γονυπετῆς καὶ θνήσκει ἐκ τοῦ καμῆλου.

Ἡ περίοδος τῆς γῆς εἰς 33 ἡμέρας.

Παρηλθε πλέον ὁ καιρὸς, καθ' ὃν ὁ Φιλέας Φόγγ τοῦ Ἰουλλίου Βῆρον ἐκίνησε τὴν δυσπιστίαν τῶν συμ-

πολιτῶν του, ἰσχυρίζομενος ὅτι δύναται νὰ κάμῃ τὴν περίοδον τῆς γῆς εἰς 30 ἡμέρας. Κατὰ τοὺς νεωτάτους ὑπολογισμοὺς τοῦ βωσικοῦ Ἰπουργεῖου τῆς συγκοινωνίας, ἀμὰ τῇ ἀποπερκοίσει τοῦ Ἰππερσιδηρικοῦ σιδηροδρόμου ἡ περίοδος τῆς γῆς θὰ δύναται νὰ γείνη ἐντὸς 33 ἡμερῶν κατὰ τὸ ἐξῆς δρομολόγιον: Ἀπὸ Βρέμης εἰς Πητρούπολιν σιδηροδρομικῶς 1 1/2 ἡμέρας, ἀπὸ Πητρούπολεως εἰς Βλαδιβοστόκ σιδηροδρομικῶς μὲ ταχύτητα 48 χιλιομέτρων καθ' ὥραν 10 ἡμέρας, ἀπὸ Βλαδιβοστόκ εἰς Ἀγ. Φραγκίσκον διὰ τοῦ Βῆρηνικοῦ Ὀκεανοῦ 10 ἡμέρας, ἀπὸ Ἀγ. Φραγκίσκου εἰς Ν. Ἰόρκην 4 1/2 ἡμέρας, ἀπὸ Ν. Ἰόρκης εἰς Βρέμην 7 ἡμέρας. Σήμερον ὁ ταχύτερος δρόμος εἶνε ἀπὸ Ν. Ἰόρκης εἰς Σούθμπτον 6 ἡμέρας, ἀπὸ Σούθμπτον εἰς Βρεντῆσιον διὰ Πηρσιῶν 3 1/2 ἡμέρας, ἀπὸ Βρεντῆσιου εἰς Ἰοκκίμμαν διὰ Σουξ 42 ἡμέρας, ἀπὸ Ἰοκκίμμαν εἰς Ἀγ. Φραγκίσκον 10 ἡμέρας, ἀπὸ Ἀγ. Φραγκίσκου εἰς Ν. Ἰόρκην 4 1/2 ἡμέρας. Ἡ ὅλον 66 ἡμέρας.

Ἡ καπνὸς τῶν ξύλων.

Κατὰ τὰς ἐρευνὰς ἐπιστήμου ἰταλοῦ ὕγεινολόγου ὁ καπνὸς ὁ προερχόμενος ἐκ ξύλων καιομένων εἶνε ἀριστον ἀντιμασκατικὸν καὶ ἐξολοθρεύει βιζιχίαν πάντα τὰ παθογόνα σπέρματα τὰ σπορούμενα εἰς τὸν ἄερα, πρασκολλώμενα εἰς τείχευς ἢ ἐνδαιτώμενα ἐντὸς ἐπιπέλων καὶ ἐνδυμάτων. Δι' ἐλίγην ξύλων χλωρῶν ἢ ὑγρῶν, ὅπως ὁ ἀναδιδόμενος καπνὸς εἶνε πυκνότερος, δύναται ν' ἀπολυμανθῇ διωμάτιον ἀσθενούς ἢ ἄλλο τι μολυνθὲν μέρος, ἀρκεῖ νὰ κλεισθῇ τοῦτο ἐρημητικῶς καὶ νὰ ἐκκαλυφθῇ ἢ κυρὰ πολλὰκις ἀλληλοδιεδόχως εἰς διάστημα 12 ὥρων.

Ἡ διάδοσις τοῦ παιδιλάτου.

Ἀγγλὸς στατιστικὸς συλλέξας τὰ κατάλληλα στοιχεῖα ὑπολογίζει ὅτι καθ' ὅλην τὴν ὑδρόγειον σφίγγον ὑπάρχουσιν 20 ἑκατομμύρια ποδηλάτων, ἢτοι ἀναλογοῦσιν ἐν ἐπὶ 7 ἢ κατωτέρω τῆς γῆς. Τὰ ποδηλάτα ταῦτα τιθέμενα κατὰ μήκος ὁ ἀπέτελλον ἄλλοις ἐκ 40 ἑκατομμυρίων τροχῶν ἔχουσαν μήκος περίπου 40 χιλιάδων χιλιομέτρων, ἢτοι ὅσον θὰ ἤρκει ἵνα περιβιγθῇ ἡ γῆ. Ἰπολογιζομένης δὲ τῆς ἀξίας ἐκάστου εἰς 200 γρ. κατὰ μέσον ὄρον, ἡ ὅλην ἀξία τῶν ἐπὶ γῆς ποδηλάτων ἀνέρχεται εἰς 8 δισεκατομμύρια φράγκων. Ματαῦν τῶν διαφόρων χωρῶν, πρῶτα εἶνε πρὸς τὴν διάδοσιν τοῦ ποδηλάτου ἡ Γερμανία, ἀριθμοῦτα 2 ἑκατομμύρια ἢτοι ἐν ἐπὶ 16 κατοίκων.

ΠΡΑΚΤΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

ΤΟΥ ΚΑΘ' ΗΜΕΡΑΝ ΒΙΟΥ

Διατήρησις τῶν αὐγῶν.

Τὰ αὐγὰ διατηροῦνται βελτιζόμενα εἰς ἀσβεστόνερρον περιέχον καὶ 6 τοῖς 100 μαγειρικοῦ ἕλατος. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἡ διατήρησις αὐτῶν δύναται νὰ παραταθῇ καὶ ἐπὶ 35 ὅλους μηνῶς.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ — 2288

ΕΘΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

Τὸ κατωτέρω ἄρθρον ἐδημοσιεύθη πρὸ τινος διὰ τῶν πλείστων μεγάλων περιοδικῶν τῆς ἠμερικανικῆς Συμπολιτείας ταγγρόνως, προσέλαθε δὲ οὕτως ὁμοίαν ἐπίσημον χαρακτῆρα. Συγγραφεὺς αὐτοῦ εἶνε ἀνὴρ ἐπιφανὴς, ὁ πρότερος τοῦ Ναυτιάρχου Πανεπιστημίου Ἡλίου. Ἄλλος δ' ἔλαχε ἡμερικανὸς παιδαγωγὸς ὁ Πούτλερ ἐξῆρα τὴν μεγάλην ἐξίαν τοῦ δημοσιεύματος καὶ ἐξέφρασε τὴν εὐχὴν, ὅπως διὰ τῆς πολλαπλῆς δημοσιεύσεως κατὰ τῆς γωνίας εἰς πάντα τὸν ἀμερικανικὸν λαόν. Μετὰ τὴν αὐτὴν παρέχουσαν καὶ ἡμεῖς φρονούμετες, ὅτι πολὺτιμον παρέχουσαν ἀναγνωστικὴν εἰς τοὺς ἡμετέρους ἀναγνώστους. Καθόσον, καίτοι τὸ ὄνομα ἀμερικανὸν σφοδρὸν ἀνακουσόμενον πρόγραμμα τελείας ἐθνικῆς ἀγωγῆς ἔφυγε ἴδιος καὶ τοὺς πολιτὰς δημοκρατικῶν χωρῶν, οἷον ἦσαν ἐφαρμόζεται κατὰ τὴν πλείστον καὶ ἐπὶ πάσης ἐλευθέρου πολιτείας, ἐν ἣ κυριαρχεῖ ὁ λαὸς διὰ τῆς καθολικῆς ψήφοφορίας. Σ. τ. Δ.

Ἡ ΕΘΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΕΝ ΕΛΕΥΘΕΡΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑΙ

Πολλοὶ ὑπάρχουσιν οἱ φρονούμετες ὅτι ἡ λαϊκὴ παιδαγωγία συνίσταται εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς ἀναγνώσεως, τῆς γραφῆς καὶ τῆς ἀριθμολογίας. Ἀλλὰ ταῦτα δὲν ἀποτελοῦσι καθ' ἑαυτὰ τὸν σκοπὸν, εἰς ὃν ἐρείθει ν' ἀποβλέπη ἡ ἀγωγή, εἶνε μόνον μέση πρὸς ἐπίτευξιν αὐτοῦ. Ὁ κύριος σκοπὸς τῆς ἀγωγῆς εἶνε νὰ καταστήσῃ τὸν παιδαγωγὸν νὰ ζῆσιν βίον λογιζομένον καὶ κανονικόν.

Ἐν πάσῃ πεπαιτωμένη κοινωνίᾳ τὸ ἑαυτὸς παιδίον πρέπει ἤδη νὰ γνωρίζῃ ν' ἀναγνωστικῶς, νὰ γράφῃ, καὶ νὰ ἀριθμῇ. Διδάσκαλοι ἐπιτηδεῖσι καὶ σχολαὶ καλῶς διευθυνόμεναι διδάσκουσι σήμερον συγχρόνως ἀναγνώσειν, γραφῆν καὶ ἀριθμολογίαν, ὁ παῖς γράφει πάσας τὰς λέξεις, ἢ ἀναγνωστικῶς, καὶ φυσικῶς συλλαβίζει, καθ' ὅσον γράφει. Οὕτω δὲ τὸ οὖν, ὁ ὀφθαλμὸς καὶ ἡ χεὶρ συνεργάζονται εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς πρὸς ἀπόκτησιν τῆς τέχνης τῆς ἀναγνώσεως καὶ τῆς τέχνης τῆς γραφῆς. Ἔς πρὸς δὲ τὴν ἀριθμητικὴν, οἱ πλείστοι τῶν περὶ τὰ παιδαγωγικὰ ἀσχολουμένων ἡμορφῶνως παραδέχονται ὅτι, ἐπειδὴ τὸ ἀπαράτητον διὰ πάντα πεπαιτωμένον ἄνθρωπον ποσὸν ἀριθμητικῶν γνώσεων εἶνε ἐν συνόλῳ μικρόν, δὲν πρέπει νὰ ἐπιβραδύνηται ἡ ἀληθὴς ἀγωγή τοῦ παιδὸς διὰ τῆς μεταδόσεως εἰς αὐτὸν φέρτου γνώσεων, αἵτινες θὰ τῷ εἶνε ἀχρηστοὶ ἐν τῇ βίῳ. Ἡ ἀναγνώσις λοιπὸν, ἢ γραφὴ καὶ ἡ ἀριθμητικὴ οὐδέποτε εἶνε ὁ κύριος σκοπὸς τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως.

Β'

Ὁ σκοπὸς, ἐν προτίθεται πάσα ἀγωγή ἐν οὐδὲν ποτε κοινωνίᾳ μεταπορίζεται συνεχῶς ἀπώτερον, καθ' ὅσον ὁ ἐπιδιώκων αὐτὸν προχωρεῖ. Συμβαίνει δὲ, καὶ εἰς τὸν ἀναβάτην τῶν Ἀλπεῶν, ὅστις βλέπει ἀπομακρυνομένην τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους, εἰς ἣν θέλει νὰ φθάσῃ, καθ' ὅσον ὑπερβαίνει τὰς κορυφάς, τὰς ὁποίας εἶχεν ἐνώπιόν του κατὰ τὴν ἀναχώρησιν, νῆαι δὲ συνεχῶς παρουσιάζονται. Ἀλλ' ὅμως ὁ σταθερὸς σκοπὸς τῆς ἀγωγῆς εἶνε πάντοτε ἡ ἀπόκτησις τῆς γνώσεως, ἢ ἀνάπτυξις τῆς δυνάμεως τοῦ παράγειν καὶ τοῦ ἀπολαβεῖν καὶ ἡ καλλιέργεια τοῦ χαρακτῆρος.

Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν τῇ ἡμετέρῃ κόσμῳ ἡ ἀγωγή τοῦ ἐλευθέρου πολιτοῦ εἶνε τι νέον, δὲν ἐννοεῖται ἀκόμη σαφῶς, τί δύναται αὕτη καὶ πρέπει νὰ κατορθώσῃ. Ὁ Πλάτων ἐν τῇ προτύπῳ αὐτοῦ πολιτείας φρονεῖ ὅτι αἱ ἐργατικαὶ τάξεις οὐδεμίαν ἀγωγὴν ἔχουσιν ἀνάγκην. Ἡ φανὴ παράδοξον ὅτι φιλόσοφος ὑπέροχος, ὁσὸς ὁ Πλάτων, τοιαύτην εἶχε γνώμην, ἀλλὰ μὴ λησμονώμεν ὅτι καὶ ἐν ταῖς Νοτιαῖς Πολιτεῖαις τῆς Ἀμερικῆς ἡ ἀρίστως προηγηθεῖσα γενεὰ θεωρεῖ ἀνάγκη τὸ νὰ διδάσκηται ὁ ἐργάτης ἀναγνώσειν, ὅτι ἐν τῇ φεουδαλικῇ κοινωνίᾳ ἡ παιδεία ἦτο ἀποκλειστικὸν προνόμιον τῶν εὐγενῶν καὶ τοῦ κλήρου, οἵτινες ἐξ αὐτῆς ἠρύοντο κατὰ τὸ πλείστον τὴν δυνάμιν των, ὅτι ἐν Γερμανίᾳ ἡ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις ἀρχεῖ ἀπὸ τῶν πολέμων τοῦ Ναπολέοντος καὶ ὡς σκοπὸν προτίθεται νὰ παρασκευάσῃ μάλλον στρατιώτας καὶ ὑπηκόους νοήμονας τοῦ ὑπερτάτου ἀρχόντος ἢ νὰ μορφώσῃ ἀνθρώπους ἐλευθέρους καὶ εὐτυχῆς, ὅτι ἡ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις ἐν Ἀγγλίᾳ ἀριθμῶν βίον μόνον εἶχουσι ἐπὶ τῶν ἐτῶν, ὅτι τέλος καὶ ἐν ταῖς Ἰνδομίαις Πολιτεῖαις ὁ κυριώτατος σκοπὸς τῆς δημοκρατικῆς παιδεύσεως, ἡ ἀνύψωσις δηλ. ἀμύπαντος τοῦ λαοῦ εἰς ὑπέρτερον βαθμὸν νοημοσύνης, ἠθικότητος καὶ εὐτυχίας, δὲν κατορθώθη ἐτι ἐπαρκῶς, διότι καὶ παρ' ἡμῶν πιστεύεται κοινῶς ὅτι ἔργον τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως εἶνε μόνον νὰ προσυλάττῃ τὸν λαόν ἀπὸ τῶν ἐπικινδύνων δεισιδαιμονιῶν καὶ θεωροῦσιν αὐτὴν ἢ ὡς ἀπλὴν ἀτυνομικὴν λειτουργίαν ἢ ὡς μέσον ἐπαυξήσεως τοῦ ἐθνικοῦ πλούτου διὰ τῆς προόδου τῶν τεχνῶν καὶ τῶν ἐπαγγελματιῶν. Ἄς ἀφῆσθαι λοιπὸν τὸν χρόνον νὰ τροποποιήσῃ τὰς ἰδέας καὶ ἢς μὴ κρίνωμεν μεθ' ὑπερβαλλούσης ἀσθηρότητας ἐκείνας, αἵτινες ἐν τῇ παρούσῃ γενεᾷ σχηματίζουσιν ἀπὸ τῆς ἐν-